belgelerim

alejandro zambra

NOTOS
KİTAP

Alejandro Zambra

1975'te Şili'de doğdu. İspanyol edebiyatı ve filoloji okudu. Etkilendiği yazarlar arasında José Santos González Vera ile Juan Emar'ı sayan Zambra, ilk romanı *Bonsái* (2006) ile çeşitli ödüller kazandı. Cristián Jiménez tarafından sinemaya uyarlanan *Bonsái* (2011) Cannes Film Festivali'nde ve İstanbul Film Festivali'nde gösterildi. 2010 yılında *Granta*'nın İspanyolca yazan en iyi yirmi iki romancı arasında gösterdiği Zambra *El Mercurio*, *La Tercera*, *The Clinic* ve *El País* gazetelerinde yazdı. Regina'da yaşıyor ve Santiago'daki Diego Portales Üniversitesi'nde edebiyat dersleri veriyor. *Bahía Inútil* (1998) ve *Mudanza* (2003) adlı şiir kitaplarının yanı sıra *No leer* (2010) adlı bir deneme kitabı ile *Facsímil* (2014) adlı deneysel bir kitabı var. Notos Kitap'ta yayımlanan romanları: *Bonzai*, *Ağaçların Özel Hayatı*, *Eve Dönmenin Yolları*.

Çiğdem Öztürk

1978 İstanbul doğumlu. Adam Yayınları'nın ve *Adam Öykü*, *Adam Sanat*, *Pazartesi*, *Roll*, *Express*, *Bir+Bir* dergilerinin mutfağında çalıştı. Çevirdiği kitaplar arasında *Küba'da Sosyalizm ve İnsan* (Ernesto Che Guevara), *Tavşan Deliğinde Fiesta* (Juan Pablo Villalobos), *Vefasız Peri* (Guillermo Cabrera Infante) *Bonzai*, *Ağaçların Özel Hayatı* ve *Eve Dönmenin Yolları* (Alejandro Zambra) bulunuyor.

Alejandro Zambra

Belgelerim

Notos Kitap 144
Edebiyat 040
Öykü
©Notos Kitap Yayınevi, 2015
©Alejandro Zambra, Mis documentos, 2014
Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Birinci Basım
Temmuz 2016

ISBN 978-605-9851-82-4

Sertifika 16343

Editör
M. Tila Sadık

Kapak Tasarımı
Faruk Ulay

Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık
ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti.
Ömer Avni Mahallesi, Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya Sokak
No: 11/6 Gümüşsuyu, Beyoğlu İstanbul
0212 243 49 07
www.notoskitap.com
facebook.com/NotosKitap
twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset
Cihangir Mahallesi, Güvercin Caddesi No: 3/1
Baha İş Merkezi, A Blok, Avcılar İstanbul
0212 412 17 77
Sertifika 12027

Alejandro Zambra
Belgelerim

İSPANYOLCADAN ÇEVİREN
Çiğdem Öztürk

Öykü

NOTOS KİTAP

İçindekiler

I

11 Belgelerim
32 Camilo
54 Bir Kişisel Bilgisayarın Anıları
69 Doğru mu Yanlış mı
84 Uzak Mesafe

II

103 Ulusal Enstitü
119 Çok İyi Sigara İçerdim

III

145 Teşekkürler
154 Dünyanın En Şilili Adamı
169 Aile Hayatı
193 Hafıza Yoklaması

I

BELGELERİM

Natalia García'ya

1

İlk kez 1980 yılında bir bilgisayar gördüm, dört ya da beş yaşındaydım ama pek net bir hatıra sayılmaz, muhtemelen babamın Agustinas Caddesi'ndeki işyerine daha sonraki gidişlerimle karıştırıyorum. Babamı sağ elindeki sonsuz sigarası ve gözlerime sabitlediği kara gözleriyle bana bu devasa makinelerin nasıl çalıştığını anlatırken hatırlıyorum. Coşkulu bir tepki beklerdi, bense ilgileniyormuş gibi yapar, elime fırsat geçer geçmez hemen Loreto'nun, adımı asla hatırlamayan küt saçlı, ince dudaklı sekreterin çalışma masasına kurulup oynamak için yanından tüyerdim.

Loreto'nun elektrikli daktilosu bana harikulade görünürdü, kelimelerin sert bir darbe onları kâğıda mıhlayana dek üzerinde biriktiği küçük bir ekranı vardı. Belki de mekanizması bilgisayarınkine benziyordu ama bunun üzerine düşünmüyordum. Her halükârda öteki makineyi, evde aynısından bir tane daha olduğu için yakından tanıdığım siyah renkli klasik Olivetti'yi daha fazla seviyordum. Annem yazılım eğitimi almıştı ama kısa sürede bilgisayarları unutmuştu, güncelliğini hâlâ koruyan bu

düşük teknolojiyi tercih ediyordu, çünkü bilgisayarların yayılmasına daha vardı.

Annem daktiloda yaptığı hiçbir işten para kazanmazdı: tek daktilo ettiği büyükannemin yazdığı şarkılar, hikâyeler ve şiirlerdi, büyükannem her zaman bir yarışmaya hazırlanıyor ya da nihayet adını duyurmasını sağlayacak bir proje üstünde çalışıyor olurdu. Annemi yemek masasında çalışırken hatırlıyorum, karbon kâğıdını dikkatlice yerleştirişini, hata yaptığında pürdikkat tipeks sürüşünü. Tuşlara her zaman çok hızlı basardı, on parmak yazardı, klavyeye bakmazdı.

Belki de şöyle söyleyebilirim: babam bir bilgisayardı, annemse bir daktilo.

2

Kısa süre içinde ismimi daktilo etmeyi öğrendim ama asıl, askeri marşların trampetlerini klavyede taklit etmeyi seviyordum. Bando mızıka takımına girmek erişebileceğimiz en büyük şerefti. Herkes bunu istiyordu, ben dahil. Öğleden önce sınıftayken, uzaktan trampetlerin ve boruların gümbürtüsünü, trompet ve trombonun nefesini, üçgen ve lirin büyüleyici berrak notalarını duyardık. Bando takımı haftada iki ya da üç kez prova yapardı: onları okulun sonundaki çayırın içine doğru kaybolurken görmek beni çok etkilerdi. Aralarındaki en dikkat çekici şahsiyet sadece önemli olaylarda ortaya çıkan bando şefiydi, çünkü mezundu. Batonu hayran olunası bir maharetle sallardı, hem de bir gözü kör olmasına rağmen – gözlerinden biri camdandı, efsaneye göre gözünü ters bir el hareketi yüzünden kaybetmişti.

Aralıkta Votivo Tapınağı'na gezmeye gittik. Okuldan iki saat

süren sonsuz bir yürüyüştü, başı bando çekiyordu, arkasından da biz gidiyorduk, büyükten küçüğe sıralı, lisede beşinci yıllarını okuyan son sınıflardan (çünkü okul teknik liseydi) orta birlere doğru. İnsanlar bizi selamlamak için dışarıya çıkıyor, kimi hanımlar bitkin düşmeyelim diye portakal veriyordu. Annem yolun belli bölümlerinde karşımıza çıkıyordu: arabayı park edip kuyruğun sonunda beni arıyordu, sonra müziğini dinleyip bir sigara tüttürmek üzere arabaya geri dönüyor, önümüze geçmek için başka bir noktaya ilerliyor ve uzun, parlak, kumral saçlarıyla beni tekrar selamlıyordu, hiç itirazsız sınıfın en güzel annesiydi, bu durum hayatımı biraz karmaşıklaştırıyordu, çünkü bazı arkadaşlarım bana sık sık annemin benim kadar çirkin birinin annesi olmak için fazla güzel olduğunu söylüyordu.

Dante de beni selamlamaya geliyordu, ismimi boğazını yırtarcasına haykırıyor, arkadaşlarım karşısında beni utandırıyordu, ikimizle de dalga geçiyorlardı. Dante otistik bir çocuktu, benden fazlasıyla büyüktü, on beş on altı yaşında vardı. Boyu çok uzundu, bir doksandı ve yüz kilonun üzerindeydi, bir dönem bizzat kendisi tam rakamı söylerdi: "Merhaba, ben yüz üç kiloyum."

Dante bütün gün kasabada dolaşırdı, çocukların anne babalarının kim olduğunu, kimlerin kardeş olduğunu, çocukların her birinin kimle arkadaş olduğunu çözmeye çalışırdı, sessizliğin ve güvensizliğin hâkim olduğu bir dünyada böyle bir işle uğraşmak pek kolay değildi herhalde. Konuştuğu kişilerin hep arkasından yürürdü, onlar da adımlarını hızlandırırdı ama Dante de hızlanırdı, hatta arkalarından yaklaşıp önlerine geçer ve söylenenleri anladığını belli etmek için başını sert bir şekilde sallardı. Yalnız yaşıyordu, bir teyzesi vardı, herhalde annesiyle babası tarafından terk edilmişti ama bunu hiçbir zaman söylemedi, annesiyle babası sorulduğunda boş boş bakardı.

3

Okuldaki uygun adım yürüyüşlerin yanı sıra akşamları evde de askeri marşlar duymaya devam ediyordum, çünkü öbür okullardan çocukların çalıştığı Santiago Bueras Stadyumu'nun arkasında oturuyorduk ve orada sık sık, hatta belki her ay bando mızıka yarışması düzenleniyordu. Böylece her gün askeri marşlar dinliyordum, bu marşların çocukluğumun müziği olduğu söylenebilir. Fakat bu, çocukluğumun sadece bir bölümü için geçerli, çünkü ailemde müzik zaten hep önemliydi.

Büyükannem gençken opera sanatçısıymış, en büyük hayal kırıklığı yirmi bir yaşındayken hayatını ikiye bölen 1939 depremi yüzünden şarkı söylemeye devam edememesi olmuş. Nasıl birdenbire toprak yutarak uyandığını, şehri Chillán Viejo'nun nasıl dümdüz olduğunu bize kim bilir kaç kez anlattı. Ölenler arasında babası, annesi, üç kardeşinden ikisi de bulunuyordu. Üçüncü kardeşiyse onu enkazdan çıkarmıştı.

Annemle babam bize hiç masal anlatmadı ama o anlattı. Mutlu başlayan öyküler kötü sonla biterdi, çünkü başkahramanlar hep depremde ölürdü. Fakat aynı zamanda bize mutlu sonla biten aşırı acıklı hikâyeler de anlatırdı, bu hikâyeler onun için edebiyattı. Bazen hikâyenin sonunda büyükannem ağlardı, kız kardeşimle ben uyurduk ya da onun hıçkırıklarını dinlemekten uykuya dalamazdık, başka zamanlardaysa hikâyenin en heyecanlı yerinde bir ayrıntı onu güldürür ve bulaşıcı bir gülme krizine yol açardı, tabii yine uyuyamazdık.

Büyükannem her zaman iki anlama gelebilecek şeyler söylerdi ya da daha sözünü bitirmeden kendi kendine güldüğü densiz laflar ederdi. "Kesinkes" yerine "kesenkes" derdi, eğer biri havanın soğuk olduğunu ileri sürerse "sıcak diyemeyiz" yanıtını verirdi. Bir de "Eğer mücadeleşmek gerekirse mücade-

leşiriz" der ve "Balığın dediği gibi, hiçbiri" ya da "Balığın dediği gibi", hatta sadece "balık" derdi şu cümleyi kısaltmak için: "Balığa ızgarada mı pişmek istersin fırında mı diye sorduklarında dediği gibi, hiçbiri."

4

Ayin bir rahibe okulunun, Mater Purissima'nın spor salonunda yapılıyordu ama sürekli, âdeta bir rüyaymış gibi, inşa edilen yeni kiliseden söz ediyorlardı. Bu işi o kadar ağırdan almışlardı ki, inşaat bittiğinde ben artık Tanrı'ya inanmıyordum.

Başta annem ve babamla gidiyorduk ama sonraları yalnız gitmeye başladım, onlar başka bir rahibe okulunun, Ursuline rahibelerinin ayinine gitmeye başlamıştı, burası hem daha yakındı hem de ayin sadece kırk dakika sürüyordu, çünkü rahip –ufak tefek, kel bir adamdı, hep mobiletle gezerdi– vaaz işini sevecen bir küçümsemeyle geçiştiriyordu, hatta eliyle sık sık vesaire vesaire hareketi yapıyordu. Bu rahip hoşuma gitse de ben Mater Purissima'nın rahibini tercih ediyordum, karmakarışık, gür aksakalları vardı, bizi sınıyormuş, bize meydan okuyormuş gibi konuşurdu, rahiplere has enerjik ve sahtekâr bir sevimliliğe sahipti, arada dramatik esler veriyordu. Bir de elbette bizim lisenin rahiplerini de tanıyordum, mesela müdürümüz Peder Limonta; son derece atletik yapılı –gençliğinde jimnastikçi olduğu söyleniyordu– bir İtalyan olan Limonta derste dik durmamız için bizi anahtarlığıyla dürterdi, bu sayılmazsa iyi huylu, hatta babacan bir adamdı. Yine de onun yönettiği ayinler bana sevimsiz ya da yakışıksız geliyordu, belki de fazla pedagojik ama yeterince içten olmadıklarından.

Ayinin dilini sevsem de ne dendiğini pek anlamıyordum.

Rahip, "Sizleri barış içinde bırakıyorum, size huzurumu veriyorum" dediğinde, "Sizleri yarış içinde bırakıyorum, size uzvumu veriyorum" anlıyordum ve o gizemli kalakalmışlık hali içinde düşüncelere dalıyordum. Bir keresinde büyükanneme kapıyı açarken şöyle söylemiştim: "Günahsız değilim ki evime giresin." Sonra babama söyledim, o da hemen bana tatlı sert bir gülümsemeyle şöyle yanıt verdi: "Teşekkür ederim ama burası benim evim."

Mater Purissima'nın altı vokal ve iki gitardan oluşan bir korosu vardı, ayindeki rolleri büyüktü, çünkü "Tanrı'ya şükrediyoruz", "Rabbim sana hamdolsun" ve hatta "Dinle bizi Rabbim, sana yalvarıyoruz" bile şarkıyla söyleniyordu. O koroya girmeyi çok istiyordum. Sekiz yaşıma yeni basmıştım ama evde bulunan küçük gitarı hiç de fena çalmıyordum, ritim duygum vardı, arpej biliyordum, akor basmam gerektiğinde sırtımdan aşağı soğuk terler inse de tastamam bir ses elde ediyordum, sadece azıcık pürüzlüydü. Herhalde iyi çaldığıma inanıyordum, hatta bir sabah ayin bittikten sonra elimde gitarımla koro üyelerinin yanına gidecek kadar iyi. Bana tepeden baktılar, belki çok küçük olduğumdan belki de işlerini yoluna koymuş bir mafya çetesi olduklarından, ama beni ne reddettiler ne de kabul ettiler. Devasa bir gitar çalan, gözlerinin altı torbalanmış sarışın bir kadın küçümsemeyle, "Prova yapmamız gerek," dedi. "Hemen yapalım," dedim, çalıştığım bazı şarkılar vardı, içlerinden biri "The Sounds of Silence"ın müziğiyle çalınan "Babamız"dı ama istemedi. "Önümüzdeki aya," dedi.

5

Annem kendini adadığı Beatles'ı ve bir kısım Şili halk müziği repertuarını dinleyerek büyümüştü, sonra aşağı yukarı 80'li yılların başında meşhur olan Adamo'nun, Sandro'nun, Raphael'in ve José Luis Rodríguez'in hit şarkılarına yöneldi. Yeni şeyler –onun için yeni– aramaktan vazgeçti, ta ki Central Park'ta Paul Simon ve Art Garfunkel'ı tekrar bir araya getiren konserin albümüne rastladığı âna dek. Ondan sonra hayatı değişti, hem de bence sonsuza dek: ev geceden sabaha, baş döndürücü bir hızda, nadir bulunan albümlerle dolup taştı ve annem belki de sırf şarkı sözlerini anlayabilmek için yeniden İngilizce çalışmaya başladı.

İçinde onlarca kasetin bulunduğu birkaç kutuluk BBC eğitim setini dinlerken hatırlıyorum onu, ya da evdeki öbür eğitim setini, *The Three Way Method to English*: iki kutu, biri kırmızı, öbürü yeşil, her birinde birer kitapçık, bir kitap ve üç tane 33'lük plak vardı. Yanına oturup o sesleri dinlerken dalıp giderdim. Bazı cümleler hâlâ aklımda, mesela adam, "*These are my eyes*," dediğinde kadın ona, "*Those are your eyes*," diye yanıt veriyordu. En güzel yeri, erkek sesi, "*Is this the pencil*," diye sorduğunda kadının, "*No, this is not the pencil, but the pen*," diye yanıt vermesiydi, sonra da adam, "*Is this the pen*," diye sorduğunda kadın, "*No, this is not the pen, but the pencil*," diye yanıtlıyordu.

Düşünüyorum da, eve her geldiğimde oturma odasından Simon&Garfunkel'ın ya da Paul Simon'ın bir şarkısı duyulurdu. 1986'da *Graceland* çıktığında annem artık kesinkes Simon'ın Şili'deki en ateşli hayranıydı, aynı zamanda şarkıcının hayatının evreleri üzerine uzmanlaşmıştı, mesela Carrie Fisher'la başarısız evliliği, *Annie Hall*'da görünmesi gibi. O zamanlar sadece Arjantin zamba müziği dinleyen babam, ka-

rısının birden, kendisinin hiç hoşlanmadığı o müziğin koyu hayranına dönüşmesi karşısında hayrete düşmüştü. Bir gece bir kavganın sonunda annemin hıçkırıklar içinde, "Benim kendime ait bir odam olmalı," dediğini duymuştum, kavga annemin yatak odalarının duvarına birkaç poster ve fotoğraf asmasından çıkmıştı, babamın tepesinin attığı belliydi ama sonunda bu yabancı adamların yatağın karşısına kurulmasına boyun eğmesi gerekmişti.

6

Baharda, hatta yazın bir bölümünde hafta sonları amcalarım ve kuzenlerimle 15 Tepesi'ne uçurtma uçurmaya giderdik. Her şey çok profesyonelceydi: babam ipi çocukluğunda yaptığı gibi cam tozuyla iki ağaç arasında işlemekten, bir makara ve motor marifetiyle karmaşık bir mekanizma kullanarak işlemeye geçmişti. Ayrıca kendi uçurtmalarını imal ediyordu. O zamanlar mutlaka bir yandan bilgisayarla ilgili çetin problemler de çözüyordu ama benim için babamın çalışırkenki görüntüsü, mükemmel uçurtmayı yapmaya uğraştığı o gecelerden ibaret.

Uçurtma uçurmaktan hoşlanmıyor değildim ama normal sicimle uçurmayı tercih ediyordum, çünkü uçurtmaya parmak uçlarıma zarar vermeden hâkim olmayı beceremiyordum, ki aslında parmak uçlarım gitar tellerine dokunmaktan biraz nasırlaşmıştı. Fakat uçurtmayı manjayla[1] uçurmak gerekiyordu, mesele buydu: uçurtmayı gökyüzünde tutmak ve rakiple mücadele etmek. Kuzenim Rodrigo her akşamüstü uçurtma

[1] Uçurtma savaşında diğer uçurtmaların ipini kesmeye yarayan cam tozuyla işlenmiş ip. (ç.n.)

savaşlarında onlarca uçurtmanın ipini şevkle keserken ben kendiminkini gökte zar zor tutuyor ve ikide bir kontrolü kaybediyordum. Bana karşı pek ümit beslemeseler de elbette elimden geleni yapıyordum.

Yanımızda her zaman, bazılarını babamın yaptığı ve kalanı sadece bu işle geçinen bir arkadaşından satın alınmış onlarca muhteşem uçurtmayla dolu bir kutu olurdu. Ben hep ailemden en uzak noktaya konuşlanmaya çalışırdım. Bazen uçurtma uçurmak yerine uçurtmayla makarayı yanıma alır ve çayırlara uzanarak birkaç saat geçirirdim, gökyüzündeki kesik uçurtmaların bıraktığı nazlı izlere bakarak ilk sigaralarımı içiyordum. O akşamüstlerinden birinde, "Bu kuş için ne kadar istersin," diye sordu bir ses. Sesin sahibi rahip yardımcısı Mauricio'ydu. Uçurtmayı ona sattım, hemen arkasından birkaç uçurtma da kardeşine ve kardeşinin arkadaşlarına sattım.

Mauricio o kadar çilliydi ki bakınca insanın gülesi geliyordu ama onu beyaz tuniği olmadan tanımakta zorlandım. Kafa karışıklığından ve cehaletten, rahip yardımcılarının inzivaya çekilmiş çok genç rahipler olduğunu sanıyordum. Mauricio bana öyle olmadığını açıkladı ve kendisine rahip yardımcısı değil *akolit* denmesini tercih ettiğini söyledi. Benim de ayine yardım etmemi teklif etti, öbür akolit görevden ayrılacakmış. Bana ilk komünyonumu alıp almadığımı sordu, neden bilmiyorum ama evet dedim, tamamen palavraydı, komünyon için okulda daha yeni hazırlık yapmaya başlamıştım. Bunun rahip yardımcılığı yapmanın bir koşulu olduğundan emin değildim, hâlâ da emin değilim ama içgüdüsel olarak, bu kuşkunun karşısında hayatımdaki öbür anlarda da olduğu gibi yalan attım. Mauricio'ya düşüneceğimi, emin olmadığımı söyledim. Babamla amcalarımın yanına döndüğümde uçurtma ticaretimin ortaya çıktığını anladım, yine de kimse beni haşlamadı.

7

Gözlerinin altı torbalı kadının benimle prova yapmasını beklemeyi sürdürüyordum ama her soruşumda bir bahane bularak beni atlatıyordu. Onu etkilemek için "Babamız"ın İngilizce versiyonunun daha iyi olduğunu söylediğimi hatırlıyorum. Bana, "İsa Efendimizin sözlerinden daha iyi olması imkânsız," diye yanıt verdi. Ama merakını uyandırmış olmalıyım, çünkü arkamdan İngilizce sözlerin ne hakkında olduğunu bilip bilmediğimi sordu. "Sessizliğin sesleri," dedim ona, kendimden son derece emin.

Beklemekten yorgun düşmüş halde, Mauricio'yla 15 Tepesi'ndeki görüşmemizden bir ya da iki hafta sonra rahip ve Mauricio'ya gidip akolit olmak istediğimi söyledim. Rahip bana kuşkulu bir bakış attı, beni kabul etmeden önce tepeden tırnağa süzdü. Mutluydum. Ayinde şarkı söyleyemeyecektim ama daha önemli bir yerim olacaktı. Bando mızıka takımının beyaz pantolonlarından giymeyecektim ama beyaz tuniğim ve belime sıkıca bağlanmış bir kuşağım olacaktı. Elbiseyi Mauricio'dan ödünç alacaktım, evde rahip yardımcısı olacağıma dair tek söz etmedim, neden bilmiyorum, belki sadece gelip beni görmesinler diye.

8

Ayine yardım ettiğim ilk günün ilk dakikalarında, zaferime aldırış etmeyen sarışın kadının olduğu köşeyi sonsuz bir intikam duygusuyla kesiyordum. Saygı duyduğum ve inandığım bu törene yoğunlaşmakta zorlansam da şimdi sahneye çıkınca sahicilik duygusunu, yankısını ya da tortusunu güçbela his-

sediyordum. Görkemli anlar da yaşandı, mesela küçük çanları çaldığımızda ya da rahip barış selamı verirken ona eşlik ettiğimizde. Sonrasındaysa en feci an geldi çattı, rahip şaraplı ekmeği Mauricio'ya verdi, sırada ben vardım – maksadım ona şaraplı ekmeği alamayacağımı, çünkü uzun süredir günah çıkarmadığımı söylemekti ama ayinden önce söylemeyi unutmuştum ve artık çok geçti. Bütün bunları anlatacak bir jest yapmayı denedim, cemaatin anlamayacağını ümit ettiğim bir jest ama rahip komünyon ekmeğini ağzıma tıktı, tadı herkese nasıl geliyorsa bana da öyle gelmişti: yavan. Fakat o anda tadı düşünecek halim yoktu, üzerime düşecek bir yıldırım ya da onun gibi bir şeyle cezalandırılarak oracıkta öleceğimi sandım. Mauricio'yla birlikte yürürken ona günahımı itiraf etmeyi düşündüm ama o gayet mutluydu, beni ayindeki başarım için üst üste tebrik edip durdu.

Mater Purissima'nın yakınındaki evlerine gelmiştik. Mauricio'nun ağbisi beni öğle yemeğine davet etti, evde yalnızlardı. *Charquicán*[2] yiyip Pablo Milanés dinledik, "Años" şarkısını biliyordum, hoşuma giderdi, bir de "El breve espacio en que no estás"ı seviyordum. Her şarkıyı çift kasetçalarlı bir teyple 90'lık ya da 120'lik bir kasete arka arkaya üçer kez kaydetmişlerdi ("O kadar güzeller ki hemen yeniden dinlemek istiyorsun" diye açıklamada bulunmuştu Mauricio).

Kardeşler bir yandan yemek yiyor bir yandan da hiç çekinmeden, bağıra çağıra korkunç sesleriyle şarkılara eşlik ediyordu, hatta ağızları doluyken bile, çok hoşuma gitmişti. Büyükannemin huzurunda birinin sesi kayacak olsa, büyükannem

[2] Et, patates, kabak, beyaz mısır ve soğanla yapılan, Şili'ye ve And Dağları'nda toprağı bulunan öbür Latin Amerika ülkelerine has tencere yemeği. (ç.n.)

sır verir gibi ama herkesin duyabileceği bir sesle, "Operada olmadığımız belli", "Her gün kadife sesli olacak değiliz" ya da "Bu soprano şarkıyı bıyığıyla mı söylüyor ne" benzeri şeyler söylerdi. Ama büyükannem burada değildi, bu sonsuz özgürlükle, özgüvenle, coşkuyla kafa kafaya vermiş şarkı söyleyen kardeşleri zapturapt altına alamazdı: bu şarkıları defalarca söyledikleri, bu müziğin onlar için önemli olduğu anlaşılıyordu.

Kasata tatlısına çatallarımızı batırırken "Acto de fe"nin sözlerine kulak kabarttım: "Sana inanıyorum / tıpkı etrafa baktığımda / endişemin, kaygımın / büyüdüğüne inandığım gibi." Şarkının sonu bana kafa karıştırıcı geldi: bu bir aşk şarkısıydı ama *devrim* sözcüğüyle bitiyordu. Kardeşler canı gönülden söylüyordu: "Sana inanıyorum / devrim."

Her ne kadar sözcükleri seven bir çocuk olsam da bu, sekiz yaşımda ya da belki dokuzuma çoktan basmışken, ömrümde *devrim* sözcüğünü ilk duyuşumdu. Mauricio'ya bunun bir isim olup olmadığını sordum, çünkü âşık olunan kadının adı olabileceğini düşünmüştüm, Revolución[3] Gonzales, Revolución Arratia. Güldüler, bana merhametle baktılar. "Bu bir isim değil," diye açıkladı Mauricio'nun ağbisi. "Devrimin ne anlama geldiğini gerçekten bilmiyor musun?" "Hayır," dedim. "Sen de amma hoşsun."

Şaka yapmıştı, anlamıştım, belki de kafiyeden anladım. Ardından Mauricio'nun ağbisi bana Şili ve Latin Amerika tarihi üzerine, kelimesi kelimesine hatırlamayı isteyeceğim bir ders anlatmıştı ama geriye kalan tek şey cehaletin verdiği huzursuzluk ve utanma hissiydi. Dünyaya dair hiçbir şey bilmiyordum, hiçbir şey. Ağbisi dışarı çıktı, biz de Mauricio'yla odasında televizyon seyretmeye koyulduk, uyuyakaldık ya da uyukladık.

[3] (İsp.) Devrim. (ç.n.)

Birbirimizi ellemeye başladık, birbirimizin her yerine dokunduk, öpüşmeden. Arkadaşlığımızın sürdüğü yıllar boyunca bunu bir daha yapmadık, hatta sözünü bile etmedik.

9

Eve hava karardıktan hemen sonra vardım. Dua etme alışkanlığım yoktu ama o gece uzun süre dua ettim, Tanrı'nın yardımına ihtiyacım vardı. Tek bir gün içinde iki korkunç günah işlemiştim, yine de Mauricio'yla kaçamağımızdan çok sahte komünyon endişelendiriyordu beni.

Büyükannem oturma odasında İsa figürünün önünde diz çöktüğümü görünce gülmesini tutamadı. Neye güldüğünü sordum, bana abartmamamı, işin tek duayla hallolacağını söyledi. Büyükannem hiç ayine gitmezdi, rahiplerin fazla meraklı olduğunu söylerdi ama Tanrı'ya inanırdı. "Dua etmek şart değil," diye anlattı o gece bana, "uyumadan önce İsa'yla açık açık konuşmak yeterli." Bense bunu tuhaf, hatta ürkütücü buldum.

Rahip okulunda okusam da dini duygularımı okulda yaşadıklarımla ilişkilendirmiyordum. Okulda bizi ayine gitmeye zorlamalarından hoşlanmıyordum, ne de ana binanın devamındaki kilisede bizi ilk komünyona, sanki trafik kurallarını ezberletircesine aptalca sorularla hazırladıkları o sıkıcı çalışmalara katılmaktan hazzediyordum. Ama ertesi sabah teneffüsün ortasında, bir günahkâr olarak, ilk komünyonumu yapmamış olsam da günah çıkarmam ya da en azından bir papazla bütün bu günahlar üzerine konuşmam gerektiğine karar vererek Rahip Limonta'nın odasının yolunu tuttum, muhasebe defterine dalmıştı, herhalde birtakım rakamları denkleştirmekle meşguldü. Başını kaldırdığında bana sert bir bakış fırlattı, ben

de sessizce dikeldim – "Niye geldiğini biliyorum," dedi bana, rahibin Tanrı'yla arasındaki hızlı haberleşme hattını düşünerek titredim. Yüzüm kireç gibi oldu, sersemledim. "Mümkün değil," dedi Limonta sonunda, "bütün çocuklar aynı şeyi istemeye geliyor, sen bando mızıka için daha çok küçüksün." Büyük bir rahatlamayla sınıfıma koştum.

Galiba aynı gün sınıf öğretmeni ve ismini hatırlamadığım bir rahip bizi zihinsel engelli çocukların kaldığı bir yere götürdü. Ziyaretin maksadı bize ne kadar şanslı olduğumuzu göstermekti, hatta olayı daha da acıklı hale getirmek için bir senaryo bile hazırlanmıştı: çocuklar öğretmenden şefkat görmek için teker teker geliyordu, bu şefkat fiziksel bile değildi, çünkü onları ne kucaklıyor ne de onlara dokunuyordu – ağzı çarpık, gözleri kaymış ve sümükleri akan bir çocuk anlaşılmaz şeyler mırıldandığında öğretmen, "Seni çok seviyoruz Jonathan," diyordu. Her biri bir öncekinden daha iç parçalayıcıydı ve en sonda Lucy vardı, küçük bir kız çocuğunun bedenine hapsolmuş, rahip elindeki çıngırağı oynattığında tek yaptığı başını sallamak olan kırk yaşında bir kadın. Onlara bakınca, kasabadakiler moron dese de pekâlâ normal sayılacak Dante'yi düşündüğümü hatırlıyorum.

O zamana kadar benim için acı çekmek Dante'yle ve sonsuz korkularımızın, kâbuslarımızın kaynağı *Teletón*'daki[4] çocuklarla özdeşti. Her yıl kız kardeşimle birlikte, tıpkı öbür çocukların neredeyse tamamı gibi, uykudan başımız düşünceye dek tüm programı seyreder, sonra kollarımızı ya da ayaklarımızı kaybedeceğimizi düşünerek haftalar geçirirdik.

[4] Şili'de 1978 yılından beri her yıl, engelli çocuklar yararına bütün televizyon kanallarından kesintisiz, canlı yayınlanan ve bir günden uzun süren program. (ç.n.)

10

Büyükannem 1985 depreminden sonra, "Bu hiçbir şey değil," dedi bana sarılarak. Birkaç ay sonra okula girdiğimizde bizi jimnastik salonunun arkasına kurdukları ya da uydurdukları derme çatma bir sınıfa aldılar, bütün yılı orada geçirdik.

Öğretmenimiz de yeniydi. Söylediği ilk şey ismi oldu, Juan Luis Morales Rojas, ismini kısık sesle tekrarladı, sonra normal sesle, iki, üç, belki yirmi üç kez, Şimdi sıra sizde, dedi: Juan Luis Morales Rojas, Juan Luis Morales Rojas, Juan Luis Morales Rojas. Biz de ismini tekrarlamaya başladık, gittikçe artan bir özgüvenle, sınırlarla oynayarak ya da bir sınır olup olmadığını tartmaya çalışarak ve bir süre sonra bağırmaya, o tıpkı bir orkestra şefi gibi ya da şarkı sözlerine eşlik eden bir şarkıcı edasıyla ellerini sallarken atlayıp zıplamaya başladık. Bağırmaktan ve gülmekten yorgun düştüğümüzde bize tek söylediği, "Artık adımı asla unutmayacağınızı biliyorum," oldu. O okulda geçirdiğim bütün yıllar boyunca kendimi daha mutlu hissettiğim hiçbir an hatırlamıyorum.

Haftalar sonra ya da belki aynı gün, Juan Luis Morales Rojas bize seçimlerin ne demek olduğunu, başkanın, başkan yardımcısının, sekreterin, saymanın görevlerini anlattı. Sınıf Konseyi'nin ilk toplantılarından birinde bizden sorunlarımızı yazmamızı istedi, ilk başta aklımıza hiçbir şey gelmedi, sonra birisi dördüncü sınıfların bando mızıka takımına katılmasına izin verilmediğini belirtti. Bando mızıka takımına girmek isteyenlerin listesini çıkarma fikri ortaya atıldı, Rahip Limonta'yla konuşulacaktı. Elimi kaldıracaktım ama bir saniyeliğine duraksadım; işte o zaman net bir şekilde istemediğimi, artık bando takımına girmekle ilgilenmediğimi fark ettim.

11

Bir süre sonra annem beni ayine yardım ederken gördüğüne yeminler eden bir kadına rastlamış. "İmkânsız," demiş. Fakat aynı şeyi birisinden daha duyunca bana sormaya karar vermiş. Hayır dedim ama benim de ayinde rahibe yardım eden ve bana şaşırtıcı derecede benzeyen birini gördüğümü ekledim. "Çok sıradan bir tipim var, ondandır," dedim anneme.

Sonunda Rahip Limonta'ya günah çıkardığımda aklıma ne ilk komünyonumu çoktan aldığımı söylemek ne de Mauricio'yla yaşadığım erotik deneyimi anlatmak geldi. Okulumda ilk komünyon ayinim yapıldı –bu aslında on üçüncüsü ya da on dördüncüsüydü– ve nihayet ayinlerde meşru bir şekilde komünyon alabilecektim. Törene annemle babam da geldi, bana hediyeler verdiler, galiba o anda yaşadığım ikili hayatın ağırlığını üzerimde hissettim. Onlardan habersiz Mater Purissima'daki ayinlere yardım etmeyi sürdürdüm, belki de 1985 kışına, gergin geçen biraz sallapati bir ayinden sonra rahibin bizi sertçe azarlamasına kadar: bize dikkatini dağıttığımızı, fazla gürültü çıkardığımızı ve ritim duygumuz olmadığını söylemişti. Sözleri çok gücüme gitti, belki de rahibin içten içe rol yaptığını, meselenin aydınlanmayla ya da her nasıl söyleniyorsa o ilahi düzenle, ruhaniyetle alakası olmadığını anladığım için. İşi bırakmaya karar verdim, aynı zamanda Katoliklikten de vazgeçtim. Tahminimce yine o anda bütün dini duygularım da uçup gitti. Bir daha hiçbir zaman Tanrı'nın varlığına ilişkin oyalayıcı mantık yürütmelere girişmedim, belki de sonradan içtenlikle, sadakatle ve mutlak şekilde edebiyata inanmaya başladığımdandır.

12

Pinochet'ye 86 Eylülü'nde yapılan saldırıdan sonra Dante kasabadaki insanlara solcu mu sağcı mı olduklarını sormaya başladı. Bazı komşular sorudan rahatsız oluyordu, bazılarıysa gülüyor ve adımlarını sıklaştırıyordu, öbürleri Dante'ye soldan ve sağdan ne anladığını soruyordu. Ama bu soruyu biz çocuklara sormuyordu, sadece büyüklere soruyordu.

Mauricio'yla arkadaşlığımız devam etti, evinde Milanés'i ama en çok da Silvio Rodríguez'i, Violeta Parra'yı, Inti Illimani'yi ve Quilapayún'u dinliyorduk. Mauricio'dan ve ağbisinden devrim ve toplum yararına çalışmaya dair dersler almayı sürdürdüm. Diktatörlük kurbanlarını, gözaltında kayıpları, cinayetleri ve işkenceleri ilk onlardan duydum. Bütün bunları dinledikçe kafam karışıyordu, bazen onlara öfkeleniyor, bazense bir tür şüphecilikle, hep aynı yersiz yurtsuzluk, cehalet, yetersizlik ve yabancılık hissiyle dolarak kayboluyordum.

Yerimi bulmaya çalışıyordum, ilk başlarda tutarsız ve anlık pozisyonlar alıyordum, tıpkı Leonard Zelig gibi: yapmak istediğim kendimi kabul ettirmek, ait olmaktı, eğer onlar solcuysa ben de solcu olabilirdim ama aynı zamanda evde sağcı olabiliyordum, hem de annemle babamın aslında sağcı olmamasına rağmen ya da daha çok evde asla siyaset konuşulmadığından – annemin Halk Birliği döneminde kız kardeşime süt bulmakta ne kadar da zorlandığını hatırlayıp söylendiği zamanlar hariç.

Ait olmak için işe yarayan yöntemlerden birinin sessiz kalmak olduğunu idrak ettim. Haberlerin gerçeğin üstünü örttüğünü, benim konformist ve televizyonla uyuşturulan çoğunluğa mensup olduğumu anladım ya da anlamaya başladım. Artık acıya dair fikrim annesiyle babasının öldürüleceğinden korkan ya da annesiyle babasını sadece siyah beyaz fotoğraflarından

tanıyarak büyüyen bir çocuğun görüntüsüyle özdeşti. Annemle babamdan uzaklaşmak için elimden her geleni yapsam da, onları kaybetmeyi hayatta başıma gelebilecek en büyük felaket sayıyordum.

13

"Mesele hatırlamak değil / ilk komünyonu / ama hatırlamak sonuncusunu" diyor Claudio Giaconi'nin bir şiiri. Şimdi bitiriyorum.

14

Papa 1987 yılının başlarında Şili'ye geldi, ben de yeniden ruhani bir heyecan duydum ama pek uzun sürmedi. Aynı yılın sonlarında, on iki yaşıma girdikten birkaç gün sonra okulumu değiştireceklerini öğrendim. Gitarımı fazla geliştiremedim ama "El baile de los que sobran"ı söyleyerek okulun festivalinde birincilik kazandığımda müzikal zaferime imza atmıştım. İkinci gelen çocuk melodik, mükemmel bir sesle Emmanuel'den "Detenedla ya"yı yorumlamıştı. Onu nasıl yendiğimi anlayamadım. Sesim değişiyordu ve doğru tonu tutturmakta zorlanıyordum. Üstelik söylediğim şarkının ne olduğunu bilmiyordum. Söylediğim şarkının ne olduğunu bilmiyordum.

1988 yılının Mart ayında Ulusal Enstitü'ye[5] girdim. Arka-

[5] Instituto Nacional: İnstituto Nacional General José Miguel Carrera. Şili'nin 1813 yılında kurulmuş köklü okulu. (ç.n.)

sından eşzamanlı olarak demokrasi ve ergenlik geldi. Ergenlik gerçekti. Demokrasi değil.

1994 yılında edebiyat okumak üzere Şili Üniversitesi'ne girdim. Evde parlak siyah bir bilgisayar vardı. Bilgisayarı arada bir çalışmak için kullanıyordum ya da sonradan kâğıda bastığım şiirler yazıyordum ama belgeleri siliyordum, çünkü arkamda iz bırakmak istemiyordum.

1997 yılının sonlarında Ulusal Stadyum'un karşısında bir pansiyonda kalıyordum, babamla aramız tamamen bozulmuştu. Parasını kabul etmemiştim ama bana hediye etmekte ısrarcı olduğu kullanılmış bir dizüstü bilgisayarı kabul ettim. Aslında ısrar etmese bile kabul ederdim. Tam da en sevdiğim albümün adıydı, *OK Computer*. Yazarken bin kere "No Surprises"ı dinliyordum, her şey hakkında yazıyordum, ailem hariç, çünkü o zamanlar ailem yokmuş gibi yapıyordum. Ne aile, ne ev, ne geçmiş. Bazen de Simon&Garfunkel'ın "I Am a Rock"ını dinliyordum, o da tam yerine denk düşüyordu çünkü tam olarak o şarkıyı yaşıyordum, onu düşünüyordum, ciddiyetle, tüm kalbimle: "*I have my books / and my poetry to protect me.*"[6]

1999'da babamın hediye ettiği dizüstü bilgisayar, klavyenin ortasında (bilgisayarcıların "klitoris" adını verdiği) küçük kırmızı topu olan siyah IBM tamamen dağıldı. Bir sürü taksitle devasa bir Olidata aldım. Artık Vicuña Mackenna Sokağı 58 numarada oturuyordum, büyük, eski bir binanın kapıcı dairesinde. Geceleri telefon operatörü olarak çalışıyordum, akşamüstleriyse yazıyordum ve pencereden Eulogia Sánchez

[6] (İng.) Yanımda kitaplarım / ve şiirlerim, beni korusunlar diye. (ç.n.)

Sokağı'ndan geçen insanların bacaklarını ve ayakkabılarını seyrediyordum. Ne sobam ne de sıcak su torbam olduğundan, o kış pek çok gece bilgisayarın kasasına sarılarak uyumuştum.

Manja kullanmak, sebep olduğu bir dizi kaza yüzünden ve birkaç yıl önce bir motosikletçinin ölümüne neden olduğundan 2005 yılında yasaklandı. Fakat o zamanlar babam çoktan oltayla balık avına başlamıştı.

2008 yılının Ağustos ayında büyükannem öldü. Annemle birlikte birkaç gün önce, şimdi 12 punto Comic Sans MS karakteriyle çift boşluklu şekilde bilgisayara geçirilmiş hikâyelerini toparladık. "Ninette"in başını ezbere biliyordum: "Bu hikâye büyük bir soydan gelen bir aileyi anlatıyor, büyük bir soydan geldikleri için kendileriyle her gün biraz daha fazla gurur duyuyorlar, küçük kız hariç, yalnız kız, iyi kalbi ve iyi huyuyla tanınan kız."

Bugün 5 Temmuz 2013. Annem, yatak odasında artık posterleri olmasa da hâlâ Paul Simon hayranı. Bu sabah telefonda Paul Simon hakkında konuştuk, acaba hayatı şimdi nasıldı, acaba Edie Brickell'la mutluluğu yakalamış mıydı. Onu mutlu olduğuna dair temin ettim, çünkü Edie Brickell'la olsam ben de mutluluğu yakalardım.

Gece oldu, metinlerin sonunda hep gece olur. Yeniden okuyorum, cümleleri değiştiriyorum, isimleri belirliyorum. Daha iyi hatırlamaya çalışıyorum: daha fazla ve daha iyi. Kesip yapıştırıyorum, harfleri büyüterek yazı karakterini değiştiriyorum, satır aralarıyla oynuyorum. Bu belgeyi kapamayı ve sonsuza dek Belgelerim klasörünün içinde tutmayı düşünüyorum. Fa-

kat bunu yayımlayacağım, her ne kadar bitmiş olmasa da, her ne kadar bitirmek mümkün olmasa da yayımlamak istiyorum.

Babam bir bilgisayardı, annemse bir daktilo.
Ben boş bir defterdim, şimdi bir kitap oldum.

CAMILO

Ben Camilo'yum, diye bağırdı bana doğru çitin arkasından, sanki tanışıyormuşuz gibi kollarını açarak: babacığının vaftiz oğlu. Bana kalsa son derece şüphe uyandırıcıydı, tehlikenin karikatürü gibiydi, artık bu tür tuzaklara düşmek için büyüktüm. Hele bir de o kara camlı gözlükler, kör gibi, hem de böyle bulutlu bir günde. O yamalı ceket, rock grubu isimlerinin yazdığı siyah yamalar. Babam evde değil, diye yanıt verdim, güle güle demeden kapıyı kapadım ve notu iletmedim, aklımdan çıktı.

Fakat babamın Camilo'nun babasıyla çok yakın arkadaş olduğu gerçekti, büyük Camilo'yla: Renca takımında birlikte top koşturmuşlardı. Vaftiz gününün fotoğrafları var, bebek ağlarken arkadaşları büyük bir ciddiyetle fotoğraf makinesine doğru bakıyor. Birkaç yıl boyunca her şey iyi gitmiş, babam hep hazır bulunan bir vaftiz babasıymış, çocukla ilgileniyormuş ama kavga etmişler ve ardından, darbeden birkaç ay sonra büyük Camilo hapse düşmüş, sonra sürgüne gitmiş – plana göre July Teyze ve Camilo'cuk onunla Paris'te buluşacakmış ama July istememiş, böylece evlilikleri sona ermiş. Camilo'cuk da hep babasını özleyerek, onu bekleyerek ve gidip onu görmek için para biriktirerek büyümüş. Ve günlerden bir gün, on sekiz yaşına basmak üzereyken, eğer babasını göremiyorsa en azından vaftiz babasını bulmaya karar vermiş.

Bunların tümünü Camilo bizimle ilk kez akşamüstü kahvaltısı ettiğinde öğrendim ya da belki aşama aşama öğrendim. Burada her şeyi açıkça anlatmak istesem de karıştırıyorum. Fakat o akşamüstü babamın, vaftiz oğlunun eski arkadaşına ne kadar benzediğini görünce duygulandığını hatırlıyorum – Yüzünüz aynı, demişti ona, bu bir iltifat sayılmazdı, çünkü bu yüz hatırlanması zor, alelade bir yüzdü ve Camilo her ne kadar saçlarını modaya uydurmak için türlü çeşit ürün kullansa da, kaskatı saçları şekil almak bilmiyordu.

Başlangıçta duyduğum kuşkuya rağmen Camilo'nun akla hayale gelebilecek en eğlenceli insanlardan biri olduğunu hemen anladım. Çabucak faydalı ve koruyucu bir varlığa, aydınlık bir insana, gerçek bir ağbiye dönüştü. Hayatının hayalini gerçekleştirerek Fransa'ya gittiğinde kardeşlerimden biri gitmiş gibi hissettim. 1991 yılının Ocak ayıydı, bunu net hatırlıyorum.

Hepimiz Camilo'ya hayrandık. Ablam ona sırılsıklam âşıktı, dikkatini hiçbir şeye iki saniyeden fazla veremeyen küçük kız kardeşimse o geldiğinde bakışlarını ona sabitliyor ve her esprisine coşkuyla karşılık veriyordu. Hem şakalaştığı hem de ciddi konuşmalar yaptığı annemden söz etmeye gerek bile yok, o zamanlar Camilo –kendi dediğine bakılırsa– dini gerilimler içindeydi, annem her ne kadar azize olmasa da Tanrı'ya inanmayan birini böyle kendinden geçerek dinlediği için büyük şaşkınlık içindeydi.

Babama gelince, bence onun için Camilo bir vaftiz oğulun ötesine geçerek, kendisine sen diye hitap etmesine bile izin verdiği bir arkadaşa, dosta dönüşmüştü. Oturma odasında geç saatlere kadar oturup her konuda konuşuyorlardı, Tanrı'nın

varlığı hariç, çünkü babam bunun sorgulanabilir bir şey olduğunu kabul etmiyordu, bir de futboldan konuşmazlardı, çünkü Camilo futboldan hoşlanmayan tanıdığım ilk kişiydi. Bu durum bir futbol âşığı olarak bana çok komik, çok egzotik geliyordu: Camilo oyunun kurallarından bile anlamıyordu. Hayatında San Miguel'deki bir spor salonunda beş yaşındayken çıktığı tek maçın hikâyesi dillere destandı: o zaman futbola dair bildiği her şeyi televizyonda gollerin gösterildiği maç özetlerinden öğrendiği için o akşamüstünü toptan tamamen bağımsız, dört bir yana koşup olmayan gollerin sevincini yaşayarak ve neşeyle tribünleri selamlayarak geçirmişti.

Buna karşılık babamla benim ilişkim sıkı sıkıya futbola bağlıydı. Maç seyreder ya da dinlerdik, bazen de stadyuma giderdik ve her pazar günü öğleyin Farfana'daki top sahasına giderken ona eşlik ederdim – kalede dururdu ve gerçekten iyiydi, onu havada asılı, topu iki eliyle yakalayıp göğsüne yapıştırmış haliyle hatırlıyorum. Ama yine de hep arkadaşlarının ondan nefret ettiğini düşündüm, çünkü maç boyunca emirler yağdıran, defansa ayar veren, hatta sesi orta sahaya bile yetişen tipte bir kaleciydi. İndir, salak, indir, topu al, bana ver, topu bırak, indir, salak, indir: bu kırmızı alarm ses tonuyla yağdırdığı direktifleri babamın ağzından kim bilir kaç kere dinledim. Eğer bir gün bana bağırdıysa asla bu kadar güçlü bağırmamıştır, bu acı feryatları arkadaşlarını bezdirirdi ya da ben öyle olduğunu düşünürdüm, fonda bitmek bilmeyen bir yaygarayla oynamak pek de hoş olmasa gerek. Fakat babama saygı duyulurdu. Ayrıca çok iyi kaleciydi, bu konuda ısrarcıyım. Ben elimde bir Bilz ya da Chocolito'yla kalenin arkasına geçerdim,

bazen orada durduğumdan emin olmak için bana doğru hızlıca bir bakış atardı, bazen de arkasını dönmeden, Ne oluyor, diye sorardı, babamın kaleci olarak en büyük sorunu buydu, bu yüzden kendisini futbola profesyonel olarak adayamamıştı: o kadar ileri derecede miyoptu ki, gözleri ancak sahanın yarısına kadar görüyordu. Buna rağmen refleksleri olağanüstüydü, cesareti de öyle, ki bunun bedelini sağ elinde iki, sol elinde bir kırıkla ödemişti.

Devre arasında kalede durmak çok hoşuma giderdi, kaleyi hep kocaman bulurdum ve her defasında birinin, örneğin bir penaltı atışını nasıl olup da yakaladığını sorardım kendi kendime. Babam elbette penaltılara da geçit vermiyordu. Üçte bir, dörtte bir: asla zamanından önce atlamıyordu, hep bekliyordu, eğer şut mükemmelden biraz azsa topu yakalıyordu.

Camilo'nun bir elektrik direğinden öbürüne geçerken gözlerimi kırptığımı fark ettiği kır gezimizi hatırlıyorum. Hâlâ yapıyorum, araba kullanırken bile, elimde değil: yolculuk başlar başlamaz pürdikkat iki elektrik direği arasındaki orta noktayı tahmin etmeye çalışarak gözlerimi kırpıyorum. O gün Chevette'in arka koltuğuna kız kardeşlerimle tıkışmış durumdayken Camilo gerginliğimi, bir şeye odaklandığımı fark etmişti, sonra da gözlerimi kırpmaya ve aynı anda gülümsemeye başladım. Tedirgindim çünkü hata yapmak istemiyordum, ancak ve ancak elektrik direklerinin arasında gözlerimi kırparsam kurtulacağımıza inanıyordum.

Artık önemli değiller ama çocukluğumda takıntılarım en basit hareketlerimi bile katlanılmaz hale sokuyordu. Galiba biraz, hatta belki tam bir obsesif kompulsiftim. Birçok çocuk

gibi kaldırım taşları arasındaki çizgilere basmaktan büyük bir özenle kaçınırdım, eğer olur da yanlışlıkla bir çizgiye basarsam umutsuzluğa düşerdim: kendi içime kapanırdım, içimi bir felaket duygusu kaplardı ama bunu anlatılamayacak kadar aptalca bulurdum. Bir de uzuvlarımı dengelemek gibi bir saplantım vardı –eğer bir bacağım ağrıyorsa bacaklarımı eşitlemek için öbürüne vururdum ya da sağ omzumu kalp atışlarıma göre, sanki iki kalbim olmasını istermiş gibi hareket ettirirdim–, ayrıca belirli rakamları ve renkleri tercih ediyordum, bir de gerçekten bazı kaprisli huylarım vardı, mesela havuzdan meydana çıkan dik merdivenleri dokuz kere inip çıkmak gibi, ki bu pek tuhaf sayılmazdı, oyun gibi görülebilirdi ama ben oyuna benzememesi için çabalıyordum, yaptığım şeyin üstünü titizce örtüyordum: son basamakta duraksayıp bir şey unutmuşum gibi başımı çeviriyor, sonra merdiveni yeniden adımlamaya başlıyordum.

Bütün bunları anlatmamın nedeni Camilo'nun bana her zaman yardım etmeye hazır oluşuydu. O gün Chevette'te huzursuzluğumu anladığında saçımı okşadı ve şimdi hatırlamadığım bir şey söyledi ama son derece sevecen, şefkatli ve zarif bir şey olduğunu hatırlıyorum. Bir süre sonra ona bu eksantrik hallerimi anlatmaya başladığımda bana herkesin farklı olduğunu, benim yaptığım bu tip tuhaf şeylerin belki de normal sayılacağını söylemişti. Ya da normal değildi ama fark etmezdi, çünkü normal insanların pis koktuğunu söylemişti.

Camilo'nun hayatımdaki önemini sayfalar dolusu anlatabilirim. Mesela hararetli ve kafa karıştırıcı argümanlarla dolu bir tartışmanın ardından ilk kez bir konsere gidebilmem için izin

alanın o olduğunu hatırlıyorum (birlikte Cerrillos'taki Don Orione Lisesi'ne Aparato Raro'yu izlemeye gitmiştik), ayrıca şiirlerimi de ilk o okumuştu.

Küçüklüğümden beri şiir yazıyordum, bu elbette utanç verici bir sırdı. Şiirlerim iyi değildi ama ben iyi olduklarını düşünüyordum, Camilo şiirlerimi okuduktan sonra bana karşı ilgili davranmıştı, hemen ardından artık şiirlerde kafiye olmadığını da eklemişti. Çok şaşırmıştım, şiirin hep aynı, asla değiştirilemez, eski bir şey olduğunu düşünüyordum. Bu benim için büyük haberdi, çünkü bazen kafiye bulacağım diye çatlıyordum ve her zaman kolay kombinasyonları kullanamayacağımın az çok farkındaydım. Yine de Camilo'nun bana söylediği şeyden kuşku duyuyordum, o zamana kadar hiç kafiyesi olmayan şiir okumamıştım.

Camilo'ya şiirle öykü arasındaki farkın ne olduğunu sordum. Havuzda güneşleniyorduk, onun deyimiyle sere serpe fotosentez halindeydik. Bana pedagojik bir ifadeyle baktı ve şiirin öykünün tam tersi olduğunu söyledi – Öyküler sıkıcıdır, şiirse deliliktir, şiir vahşidir, şiir aşırı duyguların selidir, dedi ya da öyle bir şey. Bu noktada uydurmamak, hatıraların lezzetine kendini bırakmamak zor. Bu sözcükleri kullanmıştı: delilik, vahşi, duygular. *Sel* dememişti. Ama galiba *aşırı* demişti.

Eve dönünce defterimi aldı ve şiirler yazmaya başladı. On ya da on iki uzun şiir yazması yarım saatini aldı, sonra da bana yazdıklarını okudu. Hiçbir şey anlamadım, Camilo'ya insanların bunları anlayıp anlamadıklarını sordum. Belki de anlamıyorlardır, dedi ama önemli olan bu değildi. Bir kitap yayımlamak isteyip istemediğini sordum. İstediğini söyledi, elbette yapacaktı bunu ama önemli olan bu değildi. Ona önemli olanın ne olduğunu sordum. Bana şöyle dedi ya da ben dedikle-

rinden şunu anladım: Önemli olan duygularını ifade etmen ve tutkulu, ilginç, belki de biraz hassas, hiçbir şeyden korkmayan ve kadınsı yanını kabullenen bir erkek olduğunu göstermen. Bu, *kadınsı yan* tabirini kesinkes ilk duyuşumdu.

Sonra, ama ne kadar sonra bilmiyorum, erkeklerden mi kadınlardan mı hoşlandığımı sordu. Ürktüm, çünkü hoşuma giden erkekler de vardı, tıpkı, çok da uzağa gitmeden, Camilo'nun kendisi gibi, ama yine de kadınlardan hoşlandığıma emindim, hem de çok emindim. Kızlardan hoşlanıyorum, dedim, hem de çok, onları çok tatlı buluyorum. Tamam, dedi büyük ciddiyetle, sonra da erkeklerden hoşlanmamda bir sakınca olmadığını söyledi, başıma bu da gelebilirdi.

Camilo'yu o akşamüstü Providencia'daki kemer biçimli köprüde sigara içerken hatırlıyorum. İçtiğinin normal bir sigara olmadığını anlamıştım ama tam olarak ne olduğunu bilmiyordum. Özür dileyerek, Bir çocuk için fazla sert, demişti sigarasından içmek istediğimde, o günlerde artık arada bir sigara içiyordum. 1986 ya da 1987 yılının başları olmalı, on ya da on bir yaşındaydım. Biliyorum çünkü henüz şehir merkezini de, Providencia'yı da iyi tanımıyordum, sonra Talking Heads'in *True Stories*'ini almaya gitmiştik, albüm daha yeni çıkmıştı.

Senin sorununu çözmemiz gerekiyor, demişti o sabah yürürken. Hangi sorunumu, diye sordum, çünkü bir sürü sorunum olduğunu düşünüyordum, sadece tek bir sorunum yoktu. Utangaçlığın, diye yanıtladı, kadınlar utangaçları sevmez. Tabii ki o zamanlar utangaçtım, içten, hakiki bir utangaçlıktan bahsediyorum, şimdiki gibi değil, şimdi herkes utangaç, insanın gülesi geliyor. Eğer biri selam vermiyorsa utangaçlıktan

olduğu söyleniyor, bir adam karısını öldürürse bunun sebebi de utangaçlık oluyor, koca bir kasabayı dolandırmışsa, milletvekili adayı olmuşsa, kavanozun dibinde kalmış Nutella'yı kimseye sormadan yemişse hep utangaçlıktan. Ben başka bir şeyden bahsediyorum: kekeleme, güvensizlik, iç gözlem, takıntılarımı hiç saymıyorum.

Sana yardım edeceğim, dedi Camilo, sana bir ders vereceğim ama endişelenme, bir şey yapman gerekmiyor, sadece peşimden gel, yanımdan ayrılma, ne yaparsam onu yap. Hafif sersemlemiş halde rıza gösterdim. Seyahat süresince bana fıkralar anlattı, hemen hemen tümü birbirinin tekrarıydı, ama artık çok yüksek sesle anlatıyordu, neredeyse avaz avaz. Dersin parçası olarak benim de aynı şiddette gülmem gerektiğini anladım, çok zorlanıyordum ama yine de denedim. Fakat sonra minibüsten indiğimizde dersin bu olmadığını söyledi.

Ardından köprüye çıktı, tam ortada durduk. Camilo sessizce sigara içiyordu, bense her zamankinden daha yüksek seviyede, hızla akan bulanık suyu seyrediyordum. Akıntıya odaklandım ve nasıl olduğunu anlamadım: gözlerim öyle dalmıştı, manzaranın içine öyle çekilmiştim ki suyun durgun olduğu ve daha önce hayatımda hiç gemiye binmemiş olmama rağmen bir gemide ilerlediğimiz hissine kapıldım. Uzun süre orada öylece kaldım, belki on beş dakika, hatta yirmi, bilmiyorum. Gemide gidiyoruz, dedim Camilo'ya ve keşfettiğim şeyi açıkladım. Derdimi anlatmakta zorlandım, beni anlamadı, sonra birden o da fark etti, büyük ve artan bir şaşkınlık içinde telaşla haykırdı. *Oha, oha, oha* diyordu, suyu seyrediyorduk.

Daha sonra Providencia'ya yürürken artık bana saygı duyduğunu söylemiş ve törensi bir havayla eklemişti: Seni hep çok sevdim, hâlâ da seviyorum, ama artık saygı da duyuyorum. Bir köşe başına vardığımızda, belki de Carlos Antúnez'in kö-

şesine, bana başıyla şimdi anlamına gelen ince ve keskin bir işaret çaktı, karnını tutarak kendini yere attı ve rezilce katıla katıla gülmeye başladı. Birden etrafımızda bir yuvarlak oluştu, orada bulunmak istemiyordum ama dersin bu olduğunu da anlamıştım. Gülmeyi kestikten sonra ondan bir açıklama bekleyen beş polis tepesindeydi. Camilo kaşla göz arasında bana tamamdır işareti yaptı, yanından ayrılmamıştım, hatta ben de azıcık gülmüştüm, tıpkı gülen kişinin utangaç arkadaşıymışım gibi, ama mahcup olacak kadar da utangaç değil. Aynasızların soğukkanlı, haşin suratlarına bakıyordum, Camilo'ysa bana ve utangaçlığıma dair açıklamayı toparlamaya çalışıyordu, bana bu dersi neden vermesi gerektiğini anlatıyordu onlara, böylece büyüyecektim. Kamu düzenini bozmuştu, diktatörlükte yaşıyorduk ama Camilo polisleri ikna etmeyi becermişti, biz de bir daha asla cadde kıyılarında gülmeyeceğimize dair tuhaf bir söz vererek oradan tüydük.

Kafam bayağı kıyak, demişti bana sonra ya da belki kendi kendine söylemişti, biraz endişeyle. Plağı almak için birkaç dükkân gezdik. Plakçı benim bildiklerimden tamamen farklıydı, her şey bana lüks ya da özel gelmişti. Plakçı *True Stories*'i uzatınca Camilo bana "Love For Sale"in ilk satırlarını çevirdi, ama biraz uyduruyordu, çünkü aslında İngilizce bilmiyordu. Plağı elime aldım, kırmızı beyaz kapağına baktım ve Camilo'ya bana çaktığı ince işaretin aynısından çaktım: şimdi. Bana panik dolu bir bakış fırlattı ama ben daha fazla uzatmadan dükkândan elimde plakla koşarak fırladım, koşmaya devam ettik, insanların arasında slalom yaptık, deliler gibi güldük, son sürat.

O akşamüstü maç vardı, hangisi olduğunu hatırlamıyorum ama milli takımın maçıydı. Camilo da bizimle kalıp maçı seyretti. Babam bu durumu yadırgadı, nedenini sordu. Benim ba-

bam yok, sen benim vaftiz babamsın, bana biraz futbol öğretmen gerek, dedi. Eğer öğretmezsen –diye uyardı bana gözünü kırparak– ben de top olurum.

Camilo'nun bizimle maçları seyretmesi alışkanlık halini aldı ama babam bundan zevk alıyor muydu emin değilim, çünkü Camilo'nun soruları o kadar basit ve alakasızdı ki kısa sürede üzerimize bıkkınlık çöküyordu.

4 Aralık 1987'de ölümcül bir günah işledim. Prisioneros üçüncü albümleri *La cultura de la basura*'yı yeni yayınlamıştı, albümü almak için can atıyordum ama tek kuruşum yoktu. Yeniden çalmayı düşünsem de becerebileceğime inanmıyordum, Talking Heads hikâyesi anlık bir ilhamdı. Aklıma daha iyi bir fikir geldi: albümün çıkışı *Teletón*'a denk geldiğinden engelli çocuklara yardım için para topladım, sonra meydana gidip albümü aldım.

Korkunç bir histi. Albümü dinlemek için odama kapandım, dinlediğim şarkıların her biri ilkin bana öyle ya da böyle yaptığım kötülükle ilişkili gibi geldi. Günah çıkarmaya karar verdim ama rahibin vereceği tepkiden korkuyordum. Bana günah çıkar, özel meselelerini bir rahibe anlatıp ne yapacaksın ki. Ayrıca kulağına küpe olsun: mastürbasyon yapmak günah değildir, bence İsa bile Mecdelli Meryem'i hayal edip kamışına su yürütüyordu.

Gülmekten başım döndü. Hayatımda hiç bu kadar sapıkça bir şey duymamıştım. Oturma odasındaki yemek masasının üzerinde İsa'nın bir resmi vardı, o günden sonra o resme İsa'nın boşaldıktan sonraki hali olduğunu düşünmeden bakamadım. Ayrıca mastürbasyonun günah olduğu hissine hiç

kapılmamıştım. Camilo'ya ne yaptığımı anlattıktan sonra bana endişelenmememi, *Teletón*'un zaten sponsorlar sayesinde hedefine ulaştığını, belki de benim o albüme *ihtiyacım* olduğunu, yaptığım şeyin belki de doğru olduğunu söyledi. Anlamıyorum, dedim. Peki, dedi, eğer günahından arınamazsan şu göğse vurmalı duadan et.

Peki vaftiz annen? Vaftiz anneni gördün mü, diye sormuştum bir sabah – o zamanlar bizde kalıp oturma odasında uyurdu, erken kalkar ve çarşıya çıkıp elinde bir kavunla dönerdi, çünkü mevsim yazdı. Evet dedi, hâlâ annesinin en yakın arkadaşıymış. Peki ya sen? Senin vaftiz annenle baban var mı?

Evet, ama benimkiler teyzemle dayım, annemin kardeşleri.

Onu geç, diye yanıtladı. Akraban olmamaları gerekiyor. Dayılar, amcalar, halalar, teyzeler zaten hediye verir. Bence senin vaftiz baban benim babam olabilir, dedi büyük bir ciddiyetle. Onu görmeye gittiğimde senin vaftiz baban olmasını isteyeceğim.

Ona futbol öğretmemiz için ısrar ediyordu, arada bir sokakta penaltı atıyorduk. Ama babam sıkılıyordu, Camilo'nun dikkatini vermediğini, işi ciddiye almadığını söylüyordu. Bir keresinde üçümüz Santa Laura Stadyumu'na gitmiştik, iki maça birden, ilk maçı U ile Rangers oynuyordu. Camilo, babama ve bana gıcık vermek için babasının takımı U'yu tutmaya karar vermişti, elbette oyuncuların isimlerini bile sayamıyordu. Stadyumda herkesin bağırıp çağırması ve hakkını araması hoşuna

gitmişti ama hakeme kızmalarını yadırgamıştı, bunun üzerine hakemi savunmaya karar verdi, başta insanlar kötü kötü baksa da Camilo'yu dinledikçe gülmeye başladılar, hakemin her faul verişinde ya da kart çıkarışında ayağa kalkıyor ve canla başla, Helal size beyefendi, mükemmel bir karar, diyordu.

Sonraki (galiba) Colo Colo ile Audax maçıydı. Ben özellikle "Çekik" Hisis'i, "Hergele" Vera'yı, Caszely'yi ve Horacio Simaldone'yi seviyordum, bazılarından da nefret ediyordum: Cristián Saavedra'dan (neden bilmiyorum) ve en çok da Mario Osbén'den, çünkü o zamanlar en büyük idolüm Roberto "Akbaba" Rojas'tı ve her nedense antrenör Pedro García ikisini dönüşümlü oynatırdı. Kızardım, Akbaba'yı kulübede görmek beni çok öfkelendirirdi, stadyuma gittiğimde García'ya bağırmak için parmaklıklara inerdim, sonuna kadar saydırırdım. Evde saydırmak yasaktı ama oradayken dizginleri tutan yoktu.

Akbaba Rojas'a hayran olmamak elde değildi, bütün Şilililer ona hayrandık. Aslında onu severken bir yandan için için babamı da seviyordum. Durumu gayet yakından tanıyordum, hareketleri ezbere biliyordum ve kalecinin işinin hiç şüphesiz en zoru olduğuna inanıyordum. Ben de bazen kaleci oluyordum, kendimi Akbaba Rojas'a ya da belki babama (bağırıp çağırması hariç her şeyiyle) benzetmeye çalışıyordum. Yine de Cobresal'ın yıldız takımıyla idmana çıktığım sıralarda, on beşlik Iván Zamorano'nun efsaneye dönüşmeye başladığı o sahada kendimi orta saha oyuncusu olarak yetiştirmeye çalışıyordum, kaleci olarak değil. Kim bilir belki de zorlanmaktan korkuyordum.

Camilo neden bizimle bu kadar çok vakit geçiriyordu? Elbette onu sevdiğimizden. Bir de kendi evinde mutlu olmadığın-

dan. Belki de bunu çaktırmadan söyleyen oydu. Annesiyle din meselesi ve politik durum yüzünden kavga ediyordu. Referandumdan önce Camilo "hayır"ı destekleyen gösterilerin tümüne katılmıştı, bu da sert kavgalara neden olmuştu. "Hayır"ın kazanmasını istiyordu, çünkü Pinochet'den nefret ediyordu, üstelik babasının da böylelikle Şili'ye döneceğini ümit ediyordu. Ama babası dönmek istemiyordu ya da en azından July Teyze Camilo'ya sabah akşam böyle söylüyordu – Babanın başka bir ailesi, başka bir ülkesi var artık, seni hatırlamıyordur bile. Fakat Camilo'nun babası ona sürekli yazıyordu, para gönderiyordu, hatta arada sırada arıyordu.

July Teyze sert kadındı. Yine de evine gittiğimiz yegâne günde bize çok iyi davranmıştı. Camilo'nun üvey kardeşleriyle Montezuma's Revenge oynarken bize ekmekli pasta ve muzlu süt vermişti. Camilo'yu dışarıda görmek tuhaf bir duyguydu. Odasına girdiğimi hatırlıyorum, sanki orada yaşamıyor gibiydi. Kız kardeşlerimle bana posterler, parşömenler hediye ederdi ama kendi odasında bunlardan eser yoktu: beyaz, boş, üzerinde fotoğraf asacak tek bir çivinin bile bulunmadığı o duvarları görmek beni şaşırtmıştı.

Peki Camilo ne okuyordu? İşletme ya da başka bir şey mühendisliği, o zamanlar adı IPS olan UTEM'de. Sınava üçüncü girişinde bu bölümü seçmişti, akıl danışmak için babamla konuştuğunu hatırlıyorum. Ama ders çalışmayı sevmiyordu. Bir keresinde bana matematik dersi vermeyi denemişti, bu girişim yarı yolda kaldı, zaten gerekli de değildi. Kitap okuyup okumadığını bile bilmiyorum, herhalde okuyordu. Galiba bana şiirden söz ederken Rimbaud'yu, Baudelaire'i, lanetli şairleri anmıştı, onlar mıydı bilmiyorum ama konuşmamızda birkaç yazar isminin geçtiğini hatırlıyorum.

Kaypak bir istikrara sahip olan ve adına şimdi denen bu

yerden düşünüyorum da aslında Camilo toydu. Ama hayır. Öyle değildi. Ya da belki sezgiye dayalı, cömert, hevesli bir yanı daha vardı.

Akbaba Rojas, Maracaná'da kendini yere attığında bizimle birlikte televizyonun karşısındaydı. Gözlerimize inanamadık, Camilo da üzülmüştü. Götlek Brezilya, diye bağırmıştım, azarlanacağımı düşünsem de kimse beni azarlamamıştı. Babam mutlak bir sessizliğe gömülmüştü, üzgündü, öfkeliydi. Camilo yerinden fırlayıp meydana gitti ve Brezilya Elçiliği'nin önündeki protestocu kalabalığa katıldı. Ben de onunla birlikte gitmek istedim ama izin vermediler, sinirden kendimi yiyip bitirdim.

Bir süre sonra mesele daha hâlâ tartışılıyorken ve Roberto Rojas FIFA'ya açıklama yapmış, sağa sola masum olduğuna dair demeçler veriyorken Camilo bir gün bize yemeğe geldiğinde artık Akbaba'nın masum olduğuna inanmadığını söyledi. O zamanlar ortalıkta söylentiler dolanmaya başlamıştı ama hem ben hem de babam bunun alçaklık, aptallık olduğunu düşünüyorduk. Babam Camilo'ya aşağılayarak, neredeyse hınçla baktı: Senin fikrini söylemeye hakkın yok, futboldan hiç anlamıyorsun, dedi, sahiden de Akbaba'nın böyle bir şey yapacak kadar aptal olduğunu mu düşünüyorsun? Bundan kısa süre sonra Roberto Rojas televizyona çıkıp suçunu itiraf ettiğinde durumu kabullenmemiz gerekti. Daha sonra Camilo'dan özür diledik ama o hiç önemsemedi.

Akbaba'nın televizyonda suçunu itiraf etmesinin üzerinden aylar geçtikten sonra bile ben bunun imkânsız olduğuna inanıyordum. Fakat aradan zaman geçmişti, artık Akbaba Rojas hayranlığından vazgeçmemiz gerekiyordu, babamla maçlara gitmeyi de bırakmıştım. Kısa süre sonra babam sağ elini son kez kırdı. Doktor bir daha asla futbol oynamamasını salık verdi.

1990 yılının ortalarında muhteşem bir şey oldu: telefon hattı talebinde bulunduktan on yıl sonra nihayet sıramız geldi. Bize 5573317'yi verdiler. Telefonu bağlamaya geldikleri sabah annemle ben evde yalnızdık. Annemin ilk yaptığı bir arkadaşını aramak oldu, sonra da bana bir arkadaşımı aramamı söyledi ama bende hiçbirinin telefon numarası yoktu. Ben de Camilo'yu aradım. Herhangi bir nedene bağlı olmaksızın bizi ziyaret etmekten vazgeçtiği dönemlerden biriydi. Sesi neşeli geliyordu, bizi görmeye gelmesini istedim. Birkaç gün sonra geliverdi.

Bu defasında bana kadınlarla etkileşim kurmayı öğretmek istedi. Artık on dört yaşındaydım, birkaç kez öpüşmüşlüğüm de vardı ama aslında kızlarla ilişkim hâlâ ittire kaktıra gidiyordu. Camilo bana Lorena'yla tanıştığını anlatmıştı, çıktıklarını, hatta yattıklarını söylemişti. Kadınlara yatakta nasıl davranılması gerektiğini anlattı ("Onları yavaşça soyacaksın, heyecanını bastırarak", galiba böyle demişti). Şimdi telefonumuz da olduğundan bana bir öneride bulundu: Ben Lorena'yı arayacağım, sen de annenin odasındaki paralel hattan bizi dinleyeceksin. Böylece kadınların nasıl baştan çıkarıldığını öğrenmiş olacaksın. Camilo hava atmıyordu, kesinlikle hava atmıyordu. Gerçekten de bana öğretmek istiyordu.

Merhaba Lorena, ben Camilo, dedi derin bir sesle.
Ah, merhaba, nasılsın. Sesi tatlıydı, tatlı ve biraz da boğuk.
İyiyim ama seni görmem gerek.

Lorena beş saniyelik suskunluğun ardından asla unutmayacağım şu cümleyi söyledi:

Peki, madem iş artık bir gerekliliğe dönüştü, o zaman burada bırakalım – ve telefonu kapadı.

Mutfağa gittim, çaydanlığı çıkardım ve Camilo'ya çay yaptım. Galiba hayatımda ilk kez birine çay yapıyordum. Çaya çok şeker koydum, anladığım kadarıyla biri üzgün olduğunda böyle yapılıyordu.

Sağ ol, dedi Camilo, teslimiyetini gösteren bir hareketle. Ama önemi yok. Mutluyum. Önümüzdeki yaz çok önemli bir şey olacak.

Ne olacak?

Benim için yaz olmayacak. Kış olacak.

Mükemmel bir diyalogdu ama bana ipucu vermesine rağmen anlamamıştım. Ne aptalım.

Fransa'ya gidiyorum, babamı görmeye, dedi, yüzüne apaçık yansıyan heyecanıyla.

Aradaki bir sürü yılı atlıyorum. Daha net söyleyecek olursam: yirmi iki yıl. Şimdi 2012 yılının Kasım ayındayız. Amsterdam'da bir Şilililer buluşmasındayım, bazılarıyla sohbet ediyorum, büyük çoğunluğu sürgüne gönderilenler, kimileri sürgünlerin çocukları, öbürleriyse öğrenci. İşte büyük Camilo orada, baba Camilo. Birisi bizi tanıştırıyor, soyadımı duyunca gözlerindeki ilgiyi fark ediyorum. Babana benziyorsun, diyor bana. Siz de Camilo'ya, diye yanıt veriyorum. Bir şeyler soru-

yor, havadan sudan şeyler. Yürüyüşler hakkında, yurtdışındaki Şilililerin oy kullanma hakkının utanç verici şekilde reddedilmesi hakkında konuşuyoruz. Piñera'yı konuşuyoruz ve birden devlet başkanının beceriksizliğinden söz eden iki gurbetçiye dönüşüyoruz. Sonra, Hernán nasıl, diye soruyor bana. İyi, diyorum ve babamla konuşmayalı uzun süre olduğunu fark ediyorum. Kendimi biraz saldırıya uğramış gibi hissediyorum, neden olduğunu pek anlamıyorum. Donup kalıyorum. Sonra jeton düşüyor: Camilo'nun babasından dolayı ne kadar acı çektiğini düşünüyorum. Saçma bir şekilde ve içim kararark, baba Camilo'yla konuşunca arkadaşımı, kardeşimi aldattığım hissine kapılıyorum. Fakat o adamla konuşmayı, kim olduğunu öğrenmeyi istiyorum. Ertesi gün buluşmayı öneriyorum.

Keizersgracht'ta bir Meksika lokantasında randevulaşıyoruz. Otelden kısa bir yürüyüş mesafesinde. Buluşma yerine yaklaşık iki saat önce gidiyorum, Barcelona'nın maçını seyredeceğim. Alexis kulübede. Aradan geçen onyıllar içinde futbol bizim için bireysel bir spora dönüştü. Akbaba Rojas yüzünden sadece İtalya 90'a değil, Amerika 94'e de katılamadık. Yıllar boyunca dışarıda oynayan tek tük Şilinin zaferlerine ve hayal kırıklıklarına yaslanmaktan başka çaremiz yoktu. Zamorano oradayken Madrid'li olduk, şimdi de sürdüğü kadar (eğer sürerse) Alexis'li Barça'yı tutuyoruz. Mati Fernández'in ya da Arturo Vidal'ın ya da Gary Medel'in ve öbürlerinin oynadıkları takımları tuttuk ve tutacağız. Bu saçmalığa alıştık: David Villa'nın ve Messi'nin gollerinden, maçın ilk yarıda 2-0 bitmesinden bana ne. Benim tek ilgilendiğim Alexis'in oyuna alınması ve destan yazamasa bile sakarlık yapmaması.

Baba Camilo da erken geliyor. Camilo'nun babasıyla bir maç seyredeceğim, diye düşünüyorum.

Baba Camilo ve sürgünüyle ilgili bildiklerim, bana oğlunun anlattığı küçük bir bölüm: 1974'te hapse atıldığı, daha sonra şansı yaver gidince 75 yılında Şili'den kaçtığı. Paris'e geldiği, kısa süre sonra bir Arjantinliyle evlendiği ve iki çocuklarının olduğu. On beş yıldır Hollanda'da olduğunu, önce Utrecht'te, sonra Rotterdam'da ve şimdi de Amsterdam'a yakın bir kasabada yaşadığını öğreniyorum. Birden sanki zaman kaybetmek istemeyen bir polismişim gibi hikâyeyi hızlandırıyorum ve ona ne olduğunu soruyorum: Camilo'nun Şili'ye döndüğünde neden o kadar değiştiğini.

Nedenini bilmiyorum, diyor. Beni aramak için Paris'e gitmiş. Birlikte Şili'ye dönelim istiyormuş. Buraya gelmesini teklif ettim ama istemiyordu. Bana Şilili olduğunu söylemişti. Burada okumasını önerdim, Hollanda'ya yerleşme planlarımızdan söz ettim ona. Okulu sevmediğini söyledi, ne Santiago'da ne de Avrupa'da okumak istiyordu. Tansiyon yükseliyordu. Bana korkunç şeyler söyledi. Ben de ona korkunç şeyler söyledim. Böylece aramızda bir yarış başladı, kimin daha korkunç şeyler söyleyeceğine dair bir yarış. Ben onun kazandığını düşünüyordum. O benim kazandığımı düşünüyordu. Haberleştiğimiz bütün o yıllar boyunca onu düşünüyor, ona para gönderiyordum, o kadar fazla değil belki ama gönderiyordum işte. Daha sonra Şili'ye ilk dönüşümde bir araya geldik, birkaç kez birlikte yemek yedik ama hep çekişiyorduk.

Bu 92 yılıydı, diyorum.

Evet, diye yanıt veriyor.

İkinci yarının on beşinci dakikasında Alexis oyuna giriyor, yavaş görünüyor, birkaç kez oyunun dışında kalıyor ama Xavi'nin oyunu 3-0 yapmasında küçük bir payı oluyor. Sonra Fábregas ve yeniden Messi gol atıyor. Alexis son dakikalarda basit bir golü kaçırıyor.

Camilo bana, Alexis hakkında ne düşünüyorsun, diye soruyor. Messi'den iyi değil, diyorum, o da gülümsüyor. Hiçbir zaman bir golcü olmadığını ekliyorum, Şili'deyken sürekli gol kaçırdığını ama sıra dışı bir forvet olduğunu söylüyorum. Birden yeniden düşünüyorum: Camilo'nun babasıyla futbol konuşuyoruz ve ben bir tür ürperme hissediyorum. Çok tuhaf bir duygu. Colo Colo'nun 2006 kadrosundan söz ediyorum. Claudio Borghi'den, Mati Fernández'den, Chupete Suazo'dan, Kalule'den, Arturo Sanhueza'dan. Monumental'da Pachuca'ya karşı oynadıkları o korkunç finalden. Kendimi gerzek gibi hissediyorum. Bön herifin tekiyim.

Camilo benim vaftiz babam olmanızı istiyordu, diyorum sonra. Sanki hiçbir şey anlamamış gibi gülüyor. Ben de meseleyi açıklamıyorum. Ona sen diye hitap etmem için ısrar ediyor. Kabul etmiyorum. Babamla Camilo'nun birbirlerine sen diye mi hitap ettiğini soruyor. Evet diyorum. O zaman sen de bana sen de. Ben istemiyorum ama. Sonra yanıtım nezaketten ileri geliyormuş gibi olsun istiyorum ama ağzımdan çıkan tek söz daha sönük bir hayır oluyor, mırıldanarak.

Babamla birbirlerine neden küstüklerini soruyorum. Babam bana anlatmayı hiç istemedi, Camilo'ya da: hep konuyu değiştirirdi. Başka bilen de yoktu. Çok önemli bir şey olduğunu tahmin ediyorduk.

Yarıfinaldeydik, diyor baba Camilo, maçı iki sıfır kazanıyorduk: ben orta bekte oynuyordum, maçın bitmesine birkaç da-

kika kalmıştı, baban deli gibi bağırıyordu – bu durumu bildiğimi, onu oynarken gördüğümü, bu bağırtıların beni her zaman hayrete düşürdüğünü söylüyorum. Topu al, topu al, topu al, gerzek Camilo. Bu yüzden birkaç maçtır tartışıyorduk. Karar vermeme izin vermiyordu. Topu al, topu al. O zamanlar kaleci top geri geldiğinde topu eliyle alabiliyordu.

Hatırlıyorum, diyorum. O kadar da genç değilim.
Çok gençsin, diyor.

Birer bira daha istiyoruz. Devam ediyor:

Topu al gerzek Camilo, diye tekrar etti Hernán, üst üste. Canıma tak etmişti, sırf hırsımdan köşeye taktım ve bizim kaleye gol attım. İşte top, amcık ağızlı, dedim. Gülenler oldu, bana kızanlar oldu, baban bana nefret dolu gözlerle baktı. Sonra bize bir gol daha çaktılar. Eğer kazansaydık, eğer ben kendi kalemize gol atmasaydım finale çıkacaktık.

Ardından arkadaşım Luc geliyor, bana birkaç kitap vermesi gerek. Onu Camilo'yla tanıştırıyorum. Bizimle birkaç dakika oturuyor, Camilo'ya tuhaf İspanyolcasıyla sürgün olup olmadığını soruyor. Artık değilim, diye yanıt veriyor Camilo. Ya da evet. Artık emin değilim. Luc gitmemizi istiyor ama orada kalmam gerektiğini hissediyorum. Ona daha sonra buluşalım diyorum.

Bana hiçbir şey yapmadılar, diyor Camilo, yeniden yalnız kaldığımızda. Hapiste birkaç ay yatmış olsa da hiç işkence görmediğini söylemiş oğluna. Bana işkence yaptılar, diyor. Ama bundan söz etmek istemiyorum. Ağzıma sıçtılar ama hayat-

tayım. İçerden çıkabildim, yeniden başlayabildim. İkimiz de tedirgin bir sessizliğe gömülüyoruz. Camilo'yu düşünüyoruz. Ben plakçıyı hatırlıyorum, Talking Heads'in şarkısını, belki de zihnimde mırıldanıyorum. "*I was born in a house with the television always on / Guess I grew up too fast / And I forgot my name.*"[1]

Şimdi Prinsengracht'ta yürüyoruz, hava soğuk. İstemeden de olsa sokaktan hızla geçen bisikletleri saymaya başlıyorum. Elli, altmış, yüz. Sessizlik sonsuza dek sürecek gibi. Her an vedalaşacağımızı hissediyorum. Ben yola koyulayım, diyor hemen ardından.

Hernán'a beni affetmesini söyle, diye ricada bulunuyor. Camilo'yu babamın onu çoktan affettiğine, aradan yıllar geçtiğine ve her ne olduysa artık önemi olmadığına ikna ediyorum. Bir çocuktan telefonumla fotoğrafımızı çekmesini rica ediyoruz. Poz verirken yarın babamı arayayım diye geçiriyorum içimden, baba Camilo hakkında uzun uzun konuşuruz diye düşünüyorum ve arada bir yaptığımız gibi, 94 yılının başlarında July Teyze'nin Camilo'ya araba çarptığını ve o uğursuz hafta boyunca mücadele verip tam kurtulacakken kurtulamadığını söylemek için bizi aradığı o dehşet verici geceyi hatırlarız.

Sonunda neden bilmiyorum ama Camilo'nun ölümünden nasıl haberdar olduğunu soruyorum. Sekiz gün sonra öğrendim, diyor. July beni nerede bulacağını biliyordu ama aramak istemedi. Ayaktayız, yere bakıyoruz, bir avizecinin bulunduğu bir köşe başındayız. Amsterdam'da geçirdiğim o günlerde buna birkaç kez rastlamıştım: gecenin içinde ışıl ışıl, avize dolu vitrinler. Bunu ona söylemek üzereyim, konuyu değiştirmek

[1] (İng.) Televizyonun hep açık olduğu bir evde doğdum / Çok çabuk büyüdüm galiba / Ve unuttum adımı. (e.n.)

için. Ama o tekrar ediyor: Lütfen Hernán'a kendi kalemize attığım gol için özür dileğimi söyle. Söyleyeceğim, diye yanıt veriyorum. Ayrılırken bana sarılıyor ve kederle ağlamaya başlıyor. Hikâye böyle bitemez, diye düşünüyorum, baba Camilo'yla ölmüş oğlu için, aslında kendisine neredeyse yabancı oğlu için ağlarken. Ama böyle bitiyor.

BİR KİŞİSEL BİLGİSAYARIN ANILARI

Ximena ve Héctor'a

15 Mart 2000'de, dört yüz seksen bin pesoya, otuz altı taksitle alınmıştı. Max üç kutuyu taksinin bagajına yerleştirmeye çalıştı ama sığmadı, yol kısa –Italia Meydanı'na kadar sadece on blok– olsa da kutuları iple bağlaması, hatta mandalla tutturması gerekti. Max eve girer girmez ağır bilgisayar kasasını yemek masasının altına yerleştirdi, kabloları özenli sayılabilecek şekilde dizdi ve tıpkı bir çocuk gibi torbalarla ve ambalaj köpükleriyle oynadı. Sistemi büyük bir ciddiyetle başlatmadan önce her şeye dikkatlice bakmak için zaman ayırdı, büyüleyiciydi: klavye kusursuz görünüyordu, monitör mükemmeldi, hatta fareyle hoparlörlerin bile hoş olduğunu düşündü.

Yirmi üç yaşında hayatına giren ilk bilgisayardı bu, aslında bilgisayarı açmayı ve kelime işlemcisini çalıştırmayı ancak becerebiliyorken onu neden istediğini tam olarak bilmiyordu. Fakat bir bilgisayara sahip olmak şarttı, herkes aynı fikirdeydi, taksitleri ödemesine yardım edeceğine söz veren annesi bile. Üniversitede asistan olarak çalışıyordu, belki ara sınav sorularını ya da elle, bazen de güçbela eski bir Olympia daktiloyla yazdığı eski notlarını bilgisayara geçirebilirdi, üniversite yıllarında bütün ödevlerini bu daktiloyla yazmıştı, bu durum sınıf

arkadaşları arasında dalga geçme isteği ya da hayranlık uyandırırdı, çünkü neredeyse tamamı çoktan bilgisayara geçmişti.

İlk işi son yıllarda yazdığı şiirleri bilgisayara geçirmek oldu, kimsenin beğenmediği ama kötü de olmayan kısa, eksiltili, tesadüfi metinler. Fakat defterlerinde o kadar anlamlı duran o kelimeleri ekranda görünce bir şey oldu: dizelerden şüphe duyuyor, başka bir ritme, belki de müzikal bir ritimden çok görsel bir ritme kapılıyordu, ama bu geçişi bir deneyim olarak yaşamak yerine içine kapanıyor, yılıyor ve genelde yazdıklarını silip yeniden başlıyordu ya da yazı karakterini değiştirerek veya fare imlecini düz çizgiler, verev çizgiler ya da halkalar çizerek ekranın bir ucundan öbür ucuna sürükleyerek zaman kaybediyordu. Defterlerini ve kalemini terk etmiyordu, hatta ilk sakarlığı klavyeyi mürekkeple sıvamak oldu, klavyenin sayısız kahve fincanının tehditkâr varlığına ve aralıksız kül yağmuruna da katlanması gerekti, çünkü Max küllüğe neredeyse hiç yetişemiyordu ve yazı yazarken çok sigara içiyordu, daha doğrusu çok sigara içerken az yazı yazıyordu, çünkü sigara içme hızı yazarlık hızına oranla ciddi bir üstünlüğe sahipti. Biriken bu kir birkaç yıl sonra *a* seslisinin ve *t* sessizinin kaybolmasına sebep olacaktı, ama şimdi olayların sırasına sadık kalmak daha iyi olacak.

Bilgisayar sayesinde ya da bilgisayar yüzünden yeni bir yalnızlık biçimi baş göstermişti. Artık haberlere bakmıyordu, gitar çalarak ya da çizim yaparak vakit kaybetmiyordu: üniversiteden döner dönmez bilgisayarı açıyor ve çalışmaya ya da makinenin imkânlarını keşfetmeye koyuluyordu. Kısa süre içinde kendisi için ortaya hayret verici sonuçlar çıkaran çok basit programlar keşfetti, mesela Casa Royal'dan aldığı gariban mikrofon aracılığıyla ses kaydı yapabiliyordu ya da şarkıları rastgele çalabi-

liyordu – şimdi içinde evdeki yirmi dört CD'nin bulunduğu Müziğim klasörüne gururla bakıyordu. Bir yandan Roberto Carlos'un bir baladının yerini Sex Pistols'a bırakmasına hayranlık duyarak bu şarkıları dinliyor, öbür yandan asla bitmiş kabul etmediği şiirleriyle uğraşıyordu. Evde soba yoktu, Max bazen soğuğu, zarif sesi buzdolabının boğuk sesiyle, dışarıdan gelen seslerle ve korna gürültüsüyle karışan bilgisayar kasasını dizleriyle okşamak suretiyle alt ediyordu. İnternetle ilgilenmiyordu, internete güvenmiyordu, yine de bir arkadaşı annesinin evinde ona bir e-posta adresi almıştı, Max bilgisayarını internete bağlamayı ve söylenenlere bakılırsa her şeyi mahvedebilecek virüs yuvası disketleri bilgisayarına sokmayı reddediyordu.

O aylar içinde apartman dairesini ziyaret eden az sayıda kadın gün doğmadan, hatta duş bile almadan ya da kahvaltı bile etmeden çıkıp gitmiş ve bir daha geri gelmemişti. Fakat yazın başında biri yatıya kalmıştı, hatta kahvaltı da etmişlerdi: Claudia. Bir sabah duştan çıktıktan sonra Claudia kapalı ekranın karşısında durdu, yeni beliren kırışıklıkları ya da başka izleri veya hemen görülmeyen sivilceleri arıyor gibiydi. Yüzü esmerdi, dudakları kalın değil inceydi, boynu uzun, elmacık-kemikleri çıkık, koyu yeşil gözleri çekikti, saçları ıslak omuzlarına iniyordu: uçları omuz kemiklerine batan bir sürü iğneyi andırıyordu. Max'ın evine bizzat getirdiği havlusuyla vücudunu iki kez sarabiliyordu. Haftalar sonra Claudia banyo için bir de ayna getirdi ama hâlâ, yansıyan görüntü mat olduğundan yüzünün ana hatlarından başka bir şey görmesi ne kadar zor da olsa, kendisine ekranda bakmaya devam ediyordu.

Seviştikten sonra Max genellikle uyuyordu, Claudia'ysa bilgisayarın başına giderek hızlı hızlı solitaire, pürdikkat mayın tarlası ya da orta seviyede satranç oynuyordu. Bazen Max kalkıyor ve gelip yanında duruyordu, bir sonraki oyunla ilgili

öğütler veriyor ya da saçlarını, omzunu okşuyordu. Claudia fareyi sağ eliyle, sanki biri elinden kapacakmış ya da kapkaççının gözüne kestirdiği cüzdanıymış gibi tutuyordu ama dişlerini sıkıp gözlerini kocaman açsa da her defasında Max'a izin veren, daha çok okşamasını isteyen gergin bir gülücük atıyordu. Belki de o yanındayken daha iyi oynuyordu. Oyun bitince ağır ve uzun bir sevişmeyi başlatmak için Max'ın kucağına oturuyordu. Ekran koruyucu hercai çizgiler halinde Claudia'nın omuzlarına, sırtına, poposuna ve yumuşak kalçalarına düşüyordu.

Kahvelerini yatakta içiyorlardı ama arada bir –Claudia'nın söylediği üzere– doğru düzgün kahvaltı etmek için masada yer açıyorlardı. Max klavyeyle monitörü söküyor, yere koyuyordu, bu şekilde ayak darbelerine ve ekmek kırıntılarına maruz kalıyordu ama Claudia bilgisayarı ara sıra camsil ve mutfak beziyle siliyordu. Bütün başına gelenlere rağmen makine örnek bir direnç göstermişti: bütün o süre boyunca Windows her zaman düzgün açıldı.

30 Aralık 2001'de, alınışının üzerinden neredeyse iki yıl geçtikten sonra bilgisayar Ñuñoa Mahallesi'nde daha büyük bir daireye taşındı. Artık yaşam koşulları çok daha iyiydi: kendisine ait bir odası vardı, eski bir kapı ve iki sehpayla bir çalışma masası kurmuşlardı. Claudia, solitaire ve bitmek bilmeyen satranç partilerinden daha gelişmiş etkinliklere yöneldi – mesela bilgisayara bir dijital fotoğraf makinesi bağladı, makinede yakın zamanda yaptıkları seyahatte çektikleri onlarca fotoğraf vardı, bu seyahat Max ve Claudia evli olmadığından tam olarak balayı sayılmasa da bu işlevi üstlenmişti. Bu görüntülerde Claudia arkasında denizle ya da içi Meksika şapkalarıyla, kocaman haçlarla ve kül tablası yerine de kullanılan midye kabuklarıyla dolu ahşap bir odanın içinde poz veriyordu. Claudia

fotoğraflarda ciddi ya da gülmesini zar zor tutarken, çıplak ya da üzerinde azıcık kıyafetle, ot içerken, içki içerken, göğüslerini kaparken ya da muzipçe gösterirken çıkıyordu ("Yüzün karşı konulamayacak kadar ateşli" diye yazmıştı Max seks ve şiirle geçen bir öğle sonrasında). Sadece kayalıkların ya da dalgaların ya da ufukta batan güneşin göründüğü, postere benzeyen ya da poster taklidi yapan fotoğraflar da vardı. Max sadece iki fotoğrafta görünüyordu ve sadece birinde ikisi birbirlerine sarılmış, bir sahil lokantasında arkadaki tipik manzara içinde gülümsüyorlardı. Claudia günlerce bu fotoğrafları düzenlemek için uğraştı – bazen ünlem işaretleri ya da üç noktayla biten gereğinden uzun cümlelerle dosyaları yeniden isimlendiriyordu, sonra onları farklı seyahatlere aitlermiş gibi çeşitli klasörlere dağıtıyor ama ardından tekrar birleştiriyordu; birkaç yıl içinde bu klasörlerin sayısının artacağına inanıyordu, gelecekte yapacağı yüz seyahate ait fotoğrafların bulunduğu elli, yüz klasör, çünkü seyahatler ve fotoğraflarla dolu bir hayat sürmeyi istiyordu. Deterjandan çıkan Pembe Panter oyununda beşinci seviyeyi geçmeye çalışırken de bilgisayar karşısında saatler harcıyordu. Umutsuzluğa kapıldığında Max her ne kadar bilgisayar oyunları konusunda beceriksiz olsa da ona yardım etmeye uğraşıyordu. Ekrana gömülmüş gergin halleri, bir an evvel çözülmesi gereken, memleketin ya da dünyanın kaderinin bağlı olduğu çetin problemlerle uğraştıkları izlenimini veriyordu.

Her zaman birlikte değillerdi, çünkü artık Max geceleri çalışıyordu –asistanlık sınavını geçememişti ya da daha doğrusu sınavı profesörün yeni manitası kazanmıştı ("Bu işler böyledir")– Claudia'ysa sigorta satıyordu, bir yandan da bir tür lisansüstü programına devam ediyordu ya da yeterliliğe hazırlanıyordu, ya da tez yazıyordu, ya da belki bitmek bilmeyen bir

lisansın son yılındaydı. Bazen birbirlerini hiç görmeden bir ya da iki gün geçirdikleri oluyordu – Claudia onu işten arıyor ve uzun uzun konuşuyorlardı, çünkü Max'ın işi tam da telefonda konuşmak ya da uzaktan gelecek ama asla gelmeyen aramaları beklemekti. Galiba senin asıl işin benimle telefonda konuşmak, demişti Claudia bir gece, sağ omzuna kıstırdığı ahizeden. Sonra da bir tür hırıltıyla gülmüştü, sanki öksürmek istemiş ama öksürük çıkmamış ya da gülmenin arasına girmiş gibi.

Tıpkı Max gibi Claudia da elle yazmayı ve daha sonra yazdıklarını bilgisayara geçirmeyi tercih ediyordu. Bunlar, içinde sık sık harf hatalarının bulunduğu, çocuk işi fontlarla yazılmış uzun metinlerdi. Bu belgeler kültür yönetimi, kamu politikaları ya da orman rezervleri ve buna benzer konulara dairdi. İnternette araştırma yapması şarttı, o zaman için büyük sayılacak bu değişim çiftin ilk ciddi kavgasını tetikledi, çünkü Max bu adımı atmayı reddediyordu, web sayfalarını ve antivirüs programlarını öğrenmeyi kesinlikle istemiyordu ama boyun eğmesi gerekti. Daha sonra ikinci hiddetli tartışma yaşandı, bir gece Max saatler boyu ısrarla evi aramış ama telefon meşgul çalmıştı. Bir cep telefonu aldılar, ama bu konuşmalar çok pahalıya mal oluyordu, bu nedenle de eve ikinci bir telefon alıp ayrı hat bağlattılar.

O zamana kadar ikisi de e-postayla haşır neşir olmamıştı ama kısa süre içinde birer e-posta bağımlısına dönüştüler, Max'ın esas bağımlılığı, ilerleyen zamanlarda da sürdüreceği pornografiydi, bu da çiftin üçüncü büyük kavgasına neden olmuştu, ama bu iptila aynı zamanda çeşitli deneylerin önünü açmıştı, mesela Claudia için can sıkıcı yüze boşalmalar ya da başta tatsız bir tartışma yaratan ama ardından hazzın muhtemel sınırlarına dair keşiflere yol veren azimli anal seks tutkusu gibi.

Sesli *a* ve sessiz *t*'yi işte o zaman kaybettiler. Claudia'nın acilen bir ödev teslim etmesi gerekiyordu, yazarken bu harflerden uzak durmaya çalıştı, hatta bir zamanlar avangard şiir denemeleri yapan Max da ona yardım etmek istedi ama hiçbir işe yaramadı. Ertesi gün kaliteli bir klavye aldılar, siyah renkliydi, üzerinde havalı, pembe multimedya tuşları vardı, başka pek çok fonksiyonun yanında bu tuşlar müziği fareye dokunmadan çalmayı ya da durdurmayı mümkün kılıyordu.

Fakat birkaç aydır büyük bir felaket ilk sinyallerini veriyordu, bazıları kısa süren ve geri alınabilir, bazılarıysa uzun süren ve teslim olup sistemi yeniden başlatmayı gerektiren sebepsiz onlarca tekleme. Olay yağmurlu bir cumartesi günü patlak verdi, normalde o günü sakince televizyon izleyip *sopaipilla*[1] yiyerek ya da en fazla evdeki leğenleri tavanın aktığı bir noktadan öbürüne taşıyarak geçirmeleri gerekiyordu ama günün tamamını yol yordam bilmeden hevesle bilgisayarı tamir etmeye ya da tamir etmeye çalışmaya harcadılar.

Max pazar günü mühendislik okuyan bir arkadaşını aradı. Akşam biterken çalışma masasında iki şişe pisco ve beş kutu kola hâkimiyet kurmuştu ama henüz kimse sarhoş olmamıştı, daha ziyade Max'ın arkadaşının çok ilginç, daha önce hiç rastlanmamış arızayı gidermek için girıştiği belalı tamir işi yüzünden hayal kırıklığına uğramış görünüyorlardı. Ama belki de sarhoştular ya da en azından Max'ın arkadaşı öyleydi, çünkü birden talihsiz bir hareketle hardiski sildi. Her şey silindi ama artık daha iyi çalışacak, demişti arkadaşı hiçbir şey olmamış gibi, serinkanlı ve biraz önce birinin bacağını kesmiş bir doktorun cesaretiyle övünen edasıyla. Senin suçun gerizekâlı, diye

[1] Şili usulü puf böreği. (ç.n.)

çıkıştı Claudia, sanki gerçekten bacağı ya da belki iki bacağı birden sırf ihmal yüzünden kesilmiş gibi. Max sessizliğini korudu ve teselli etmek için Claudia'yı kucakladı. Arkadaşı piscola'dan biraz abartılı son bir yudum aldı, ağzına bir iki parça gouda peyniri attı ve çıkıp gitti.

Claudia bu kaybı içine sindirmekte zorlandı ama nihayet gerçek bir tamirci buldu, o da işletim sistemini değiştirdi ve her kullanıcı için birer profil oluşturdu, hatta Claudia'nın talebi üzerine Max'ın sonradan ortaya çıkan oğlu Sebastián için de sembolik bir hesap açıldı. Doğru, *bu* daha önceden olmalıydı, sahneye çıkması için aşağı yukarı iki bin kelime aşmaları gerekmişti ama Max da oğlanın varlığını unutup duruyordu: son yıllarda onu ancak bir kez görmüştü, hem de sadece iki günlüğüne. Claudia onu tanımıyordu bile, çünkü Sebastián Temuco'da yaşıyordu. Claudia, Max'la ilişkilerinde haliyle bir kara deliğe ya da kör noktaya dönüşen bu durumu anlamakta zorlanmıştı. En iyisi bu meseleye hiç dokunmamaktı, yine de bu konu arada bir her ikisinin de ağlamasıyla son bulan hiddetli tartışmalarda geçiyordu, en çok gözyaşı dökense Max oluyordu – öfkeyle, gücenerek, utanarak ağlıyordu, sonra da yüzü katılaşıyordu, sanki gözyaşları yüzüne çökmüş gibi; bu klişe bir mecaz ama gerçekten de ağladıktan sonra cildi daha sıkı ve koyu görünüyordu.

Yine de her şey berbat değildi. Claudia anne babasının verdiği parayla göz kamaştırıcı, çokfonksiyonlu –kâğıda baskı yapan, tarama yapan, hatta fotokopi çeken– bir yazıcı alınca büyük bir tutkuyla kapsamlı aile albümlerini bilgisayara geçirmeye koyuldu, meşakkatli bir çalışma yürütüyordu ama bu iş onun için çok eğlenceliydi, çünkü geçmişi kaydetmekten çok bir değiştirme girişimiydi: antipatik akrabaların suratlarını çar-

pıtıyor, kimi ikincil karakterleri siliyor, onların yerine imkânsız misafirler dahil ediyordu, doğum gününe Jim Jarmusch geliyordu, ilk komünyonunu Leonard Cohen'le birlikte alıyordu ya da arkadaşları Sinead O'Connor, Carlos Cabezas ve milletvekili Fulvio Rossi ile birlikte San Pedro de Atacama'ya seyahate gidiyorlardı – montaj çalışmaları pek iyi sayılmazdı ama arkadaşlarını ve kuzenlerini çok güldürüyordu.

Böyle böyle aradan bir yıl daha geçti.

Artık Max sabah vardiyasına geçmişti, böylece teorik olarak birlikte daha çok vakit geçireceklerdi ama bu vaktin büyük kısmını bilgisayarı kullanmak için çekişerek harcıyorlardı. Max artık ilham geldiğinde yazamamaktan şikâyet ediyordu, ki bu doğru değildi, ne de olsa sonu gelmeyen şiir taslakları için hâlâ eski defterlerini kullanıyordu, çünkü hâlâ onları bilgisayara geçirince bozulduklarına, kaybolduklarına inanıyordu. Buna karşılık yıllardır görmediği ve artık özlediği ya da özlediğini düşündüğü insanlara upuzun e-postalar yazmaya başlamıştı. Bu kişilerin bazıları yakınlarda yaşıyordu ya da o kadar uzakta değillerdi, hatta Max'ta telefon numaraları da vardı ama onlara mektup yazmayı tercih ediyordu – yazdıkları e-postadan çok mektuptu, aradaki farkı hâlâ anlamamıştı: hüzünlü, kaba, hatıralarla dolu metinler, yanıtı sonsuza kadar ertelenecek mesajlar yazıyordu, yine de bazen üzerine aynı derecede kafa yorulmuş, boş ve ağlak bir nostaljiye teslim olmuş yanıtlar aldığı oluyordu.

Yaz geldi, aylarca süren hassas pazarlıkların ardından Sebastián da geldi. İkisi birlikte Sebastián'ı almaya otobüsle Temuco'ya gittiler, dokuz saat gidiş, yaklaşık on saat de dönüş. Oğlan sekiz yaşını yeni bitirmişti, vaktinden önce çıkan incecik bıyığın gölgesi ona komik bir yetişkin havası veriyordu.

İlk günler Sebastián çok az konuştu, özellikle de babası ona bir şey söylediğinde. Yoğun hayvanat bahçesi, Fantasilandia ve havuz gezintilerinden evin içinde sıcak akşamüstlerine geçtiler ve belki de kapalı kapılar ardında, eğlenceli olduğu varsayılan manzaralara oranla daha iyi vakit geçirdiler. Seba hiçbir sınırlama olmaksızın Messenger'da arkadaşlarıyla sohbet etmek için kullanıcı profilinden yararlandı. Kısa sürede bilgisayardaki yeteneğini gösterdi, aslında pek de şaşırtıcı sayılmazdı, çünkü o da öbürleri gibi çok küçük yaşlarından itibaren bilgisayarlarla haşır neşir olmuş bir çocuktu ama böylesi bir beceriklilik Claudia ve Max'ı etkilemişti. Net ve biraz da bıkkın bir tonla yeni antivirüs programını seçmeleri için onları yönlendirmiş, hatta düzenli olarak disk birleştirmenin gerekliliği konusunda uyarmıştı. Pembe Panter oyununa gelince, söylemeye gerek bile yok: akıl uçurucu bir hızla oyuna pek çok kez taklalar attırdı, hatta Sebastián'ın Claudia'ya ve babasına oyunun, kendisine son derece basit ve sıkıcı gelen hilelerini ve mantığını öğreterek geçirdiği iki ya da üç akşamın tamamı bu tatilin belki de en görkemli ve tatmin edici anlarıydı. Daha önce babasıyla hiç bu kadar yakın olmamıştı, Claudia'yla da tabiri caizse arkadaş olmuşlardı. Claudia için o kıymetli bir çocuktu, öyle diyordu. Sebastián da Claudia'nın güzel olduğunu düşünüyordu.

Temuco'ya hep birlikte döndüler. Seyahat neşeli geçti, yeniden buluşmak için sözleştiler, hediyeler verildi. Fakat dönüş yolu kasvetli ve yorucuydu, gelip çatan şeyin tamı tamına başlangıcıydı. Çünkü neredeyse hemen ertesi gün, belki de dairenin kapısını açtıkları anda, hayat çözülemez bir düğüme dönüştü. Belki Claudia'nın ileri sürdüğü tezlerden ve verdiği öğütlerden ("İlişkiyi düzelttin, şimdi de koruman gerek", "Eğer bağlantıyı koparırsan onu yeniden kaybedersin", "Seba'nın

annesi iyi bir kadın") ya da belki sadece ondan sıkıldığından ötürü Max içine kapandı, bezgince dolaştı. Huzursuzluğunu saklamıyordu ama ruh haline dair tek kelime etmiyordu, Claudia'nın arka arkaya sorduğu soruları duymazlıktan geliyor ya da isteksizce veya tek heceli kelimelerle yanıt veriyordu.

Bir gece eve sarhoş döndü, Claudia'ya selam bile vermeden gidip yattı. Claudia ne yapacağını bilemedi. Yatağa gitti, ona sarıldı, yanında uyumaya çalıştı ama yapamadı. Bilgisayarı açtı, internette gezindi ve birkaç saat klavyedeki okları kullanarak Pac Man oynadı. Sonra bir taksi çağırıp beyaz şarapla mentollü sigara almak üzere büfeye gitti. Oturma odasındaki masada parke zemindeki yarıklara, beyaz duvarlara, elektrik düğmelerinin üzerindeki önemli olmayan sayısız parmak izine bakarak şişenin yarısını içti – benim parmaklarım, artı Max'ın parmakları, artı herhangi bir zamanda bu dairenin ışıklarını yakanların parmakları, diye düşündü. Sonra bilgisayarın başına döndü, Max'ın profilini açtı, daha önce yaptığı gibi büyük harflerle, arkasından küçük harflerle muhtemel şifreleri denedi – *charlesbaudelaire, nicanorparra, anthrax, losprisioneros, starwars, sigridalegria, blancalewin, mezbahano5, laetitiacasta, juancarlosonetti, monicabellucci, aliklarbirligi*. Endişe içinde bir sigara, beş sigara içti, kendini belirsiz bir ritimle büyüyen ve küçülen yeni bir ıstıraba bıraktı. Daha önce tevazudan ya da kendine güvenmediğinden ötürü denemediği çok muhtemel bir ihtimal üzerine çokça düşündü ve hedefi vurdu: *claudiatoro* yazdı ve sistem o anda yanıt verdi. E-posta programı açıktı, şifreye gerek yoktu. Bir an durakladı, kadehine biraz daha şarap koydu, az kalsın vazgeçiyordu ama artık oradaydı, irkitici Gelen Kutusu'nun ve daha da ürkünç Gönderilmiş Postalar klasörünün önünde. Artık geri dönmek mümkün değildi.

Sırasına bakmadan aslında masum olan ama yine de onu

inciten mesajları okudu – okudukları pek çok kez *sevgili* kelimesi, pek çok kucaklama ("kocaman kucaklıyorum", "iki kez kucaklıyorum" ve belki biraz daha özgün formüller, "kucağın", "kucağım", "seni kucaklıyorum", "seni kucaklıyor" gibi), pek çok kez geçmişe atıftı ve bugünden, gelecekten bahsetmesi gerektiğindeki o kuşku uyandırıcı muğlaklıktı. Kendisi dahil herkesin e-postalarında bulunan küçük ya da yoğun flörtleşmeler de zuhur etmişti ama Claudia'nın tanımadığı kadınlarla buluşmalara dair aşikâr biçimde beş mesaj silsilesi vardı. Claudia'ya esas dokunan kendisinin görünmezliğiydi, çünkü Max ondan hiç bahsetmiyordu ya da Claudia'nın okuduğu mesajlarda adı hiç geçmiyordu, biri hariç, o mesajı bir arkadaşına göndermişti, ilişkinin iyi gitmediğini itiraf ediyordu ve açık açık artık onunla sevişmeyi istemediğini, her an bitirebileceklerini söylüyordu.

E-postaları kapadı, sabaha karşı uyumaya gitti, şaraptan çok öfkeden sarhoş olmuştu. Vakit öğleden sonrayı geçince uyandı, yalnızdı: bitkin halde bilgisayara doğru yürüdü –yan odadaydı ama ona uzun bir yolu geçmiş, bu odaya ulaşmak için çeşitli engeller aşması gerekmiş gibi gelmişti– ve bilgisayarı açmak yerine güneşin ekrandaki yansımasını izledi. Panjurları kapadı, gözyaşları boynuna kadar inip göğüslerinin arasındaki yarıkta kaybolurken mutlak karanlık istiyordu. Bluzunu çıkardı, kalkık meme uçlarına, düz ve yumuşak karnına, dizlerine, buz gibi zemine yapışmış parmaklarına baktı. Sonra gözyaşlarıyla ıslanan elleriyle ekranı temizledi, ya da daha doğrusu kirletti. Parmaklarını ve parmak boğumlarını öfkeyle yüzeyde gezdirdi, tıpkı bir bezle ovuyormuş gibi. Ardından bilgisayarı açtı, bir Word dosyasına kısa bir not yazdı ve valizini toplamaya başladı.

Ertesi pazar birkaç kitabı ve yazıcıyı almak için geri döndü. Max üzerinde iç çamaşırıyla bilgisayarın karşısında Claudia'ya upuzun bir e-posta yazmakla meşguldü, ona binlerce şey anlatıyor ve ondan özür diliyordu ama dolaylı bir şekilde, daha ziyade şaşkınlığını ve vasatlığını ortaya çıkaran cümlelerle. Çalışma masasının üzeri yedi ya da sekiz dosya kâğıdına yazılmış mektup taslaklarıyla doluydu, bir yandan Max bunun haksızlık olduğunu, mektubun henüz bitmediğini, hatalarla dolu olduğunu, meseleleri açık seçik anlatmakta zorlandığını söylerken Claudia da bu gönderilmemiş mesajın farklı versiyonlarını okuyor ve nasıl kati bir cümlenin bir sonraki taslakta muğlak hale geldiğini, sıfatların nasıl değiştiğini, Max'ın Claudia'ya sefil görünen vurucu ifadeleri bulmaya çalışarak bazı cümleleri nasıl kesip yapıştırdığını, belki de mesaj daha uzunmuş gibi dururs a Claudia'nın onu affedeceğine inanarak satır aralıklarını, harflerin boyutlarını, karakterler arasındaki boşlukları değiştirerek nasıl zevklendiğini inceliyordu – kendisini ittiğinde bunu düşünüyordu, Claudia'nın bileklerini kavramıştı, hem de bileklerinden tutulmaktan ne kadar nefret ettiğini bile bile: itişme sırasında göğüslerine vurdu, Claudia da dört tokatla karşılık verdi ama Max yılmadı, onu ikiye katladı ve zorla arkasına dayandı, daha önce hiç yapmadığı bir şekilde, vahşice. Claudia klavyeyi kapıp kendini savunmayı denedi ama beceremedi. İki dakika sonra Max cılız bir şekilde boşaldı, Claudia yüzünü dönerek tıpkı ateşkes ilan ediyormuş gibi gözlerini gözlerine dikti ama ona sarılmak yerine dizini taşaklarına geçirdi. Max acıdan kıvranırken Claudia yazıcının fişini çekip onu bu evden sonsuza kadar uzaklaştıracak bir taksi çağırdı.

Max uçsuz bucaksız ama anlık bir rahatlama hissetti. Claudia'nın rahatlaması daha geç geldi ama kesindi, üç ay sonra

Milli Kütüphane'nin merdivenlerinde karşılaştılar ve Max en ufak bir utanç belirtisi göstermeden, büyük bir istekle yeniden birlikte olmaları için yalvardığında bundan zerre kadar etkilenmedi.

Max eve yorgun ve öfkeli döndü, birkaç gündür yine tekleyen bilgisayarı alışkanlıkla açtı, bu sefer kararlıydı ya da en azından Max böyle olduğuna inanıyordu – Birine hediye edeceğim, içinde ne olduğu önemli değil, demişti ertesi gün mühendis arkadaşına, o da bilgisayarını çok saçma bir rakama satın almayı teklif etti. Hayatta olmaz, diye yanıt verdi Max. Bilgisayarı oğluma vereceğim. Mühendis arkadaşı istemeye istemeye harddiske format attı.

O cuma gecesi Max Temuco'ya doğru yola koyuldu. Bilgisayarı paketleyecek zamanı olmadı, bu yüzden fareyle mikrofonu bir torbaya attı, kasayla klavyeyi de koltuğun altına yerleştirdi ve dokuz saat boyunca dizlerinin üstündeki ağır ekranla seyahat etti. Yolun ışıkları yüzüne vuruyordu, tıpkı onu çağırıyormuş, davet ediyormuş ya da bir sebeple her şey için suçluyormuş gibi.

Max, Temuco'da yolunu bulamadı, adresi yazmamıştı. Hatırladığını sandığı bir yolu bulana kadar biraz dolandı. Temuco'ya sabah onda varmıştı, zombi gibiydi. Sebastián onu görünce Claudia'yı sordu, sanki sürpriz babasının beklenmedik gelişi değil de babasının sevgilisinin gelmeyişiymiş gibi. Gelemedi, dedi Max nasıl yapacağını bilemediği şekilde onu kucaklarken. İlişkiniz bitti mi? Hayır, ilişkimiz bitmedi. Gelemedi, hepsi bu: büyükler çalışır.

Oğlan hediye için büyük bir nezaketle teşekkür etti, annesi Max'a iyi davrandı ve isterse divanda yatabileceğini söyledi. Ama kalmak istemedi. Kadının ikram ettiği acı mate çayından

birkaç yudum aldı, bir dilim peynirli böreği midesine indirdi ve on iki otuz otobüsüne yetişmek için terminale gitmek üzere oradan ayrıldı. Çok meşgulüm, o kadar çok işim var ki, demişti onu getiren taksiye binerken. Sebastián'ın saçlarını haşince karıştırdı, onu alnından öptü.

Sebastián yalnız kaldığında bilgisayarı kurdu ve şüphelendiği şeyi doğrulamış oldu: bu kendisininkinden çok daha düşük model bir bilgisayardı. Yemekten sonra annesinin kocasıyla çok güldüler. Sonra ikisi birlikte bodrum katında bilgisayarı koymak için yer açtılar, o zamandan beri hâlâ orada, nasıl derler, daha iyi zamanların gelmesini bekliyor.

DOĞRU MU YANLIŞ MI

Alejandra Costamagna'ya

Burada sana ait bir şey olsun diye bu kediyi getirdim, dedi Daniel psikoloğun sözlerini tekrarlayarak, Lucas ise umulmadık ölçüde ilgi gösterdi. Annesinin evinde –çocuk oraya "doğru evim" diyordu– bir kedinin ya da küçük bir köpeğin mutlu mesut yaşayabileceği bir ön bahçe vardı ama Maru bu konuda dediğim dedikti: kedi medi, köpek möpek olmaz. Artık çocuk haftada bir gün evde kediyle vakit geçirecekti. Kediye Pedro adını verdiler ama aslında dişi olduğunu, hatta hamile olduğunu keşfedince Pedra dediler.

Doğru mu yanlış mı meselesi okuldan geliyordu, sevdiği, becerdiği tek alıştırma buydu, bu iki kategoriyi şımarıkça her şeye uyarlamak istiyordu: Maru'nun evi doğru eviydi ama bir nedenle bu evdeki oturma odasının yanlış olduğuna kanaat getirmişti – oturma odasındaki koltuklar doğruydu fakat kapı ve bütün lambalar yanlıştı. Oyuncaklarının sadece bazıları doğruydu ama her zaman onlarla oynamak istemiyordu, çünkü yanlışlık değersizlik anlamına gelmiyordu: mesela babasıyla birlikte yanlış evde geçirdiği birkaç gün, amansız bir nintendo, pizza ve patates cipsi maratonu demekti.

Bazen sessiz, sakin, biraz da dalgın oluyordu: anlatılamaz düşüncelere dalmışa benziyordu. Ama öbür zamanlarda da usanmadan soru soruyordu ve dokuz yaşında olmasına rağmen Lucas ondan beklenen şeye –sadece normal bir çocuk olmaya– gittikçe yaklaşıyordu, babası tatmin olmuyordu, ona nasıl davranacağını bilemiyordu. Daniel her açıdan normal bir adamdı, çünkü evlenmiş, bir çocuk sahibi olmuş, birkaç yıl ailesine katlanmış, onlarla birlikte yaşamış, sonra da bütün normal adamların yaptığı gibi eşinden ayrılmıştı. Ödemesi gereken nafakayı arada bir faize yatırması da normaldi, sırf dalgınlıktandı çünkü ekonomik sorunları yoktu.

Daniel ev hayvanlarına izin verilmeyen bir binanın on birinci katında yaşıyordu ama Pedra ketumdu: parlak siyah patilerini yalayarak ve tozlu balkondan sokağa bakarak saatler geçiriyordu. Şimdilik su kabı ve bir avuç mamadan fazlasına ihtiyacı yoktu, onu da hiç açgözlülük etmeden, beslenmeye gerçekten değip değmeyeceğini hesap edercesine birkaç dakika mama kabına baktıktan sonra yiyordu. Daniel kedileri hiç sevmezdi, çocukken birkaç kedisi olmuştu ama bunlar daha çok kardeşlerinin kedileri gibiydi. Elbette çaba göstermeye hazırdı – kedi iyi dosttur, diye düşünüyordu yalnız bir adamın imgesine dayanarak, her ne kadar kendisi tam olarak yalnız bir adam olmasa ya da öyle olsa bile yalnızlığın kötü bir şey olduğuna inanmasa da. Evlilik yıllarında yeterince birlik beraberlik yaşamıştı: karısını da bu yüzden terk ettiğini düşünüyordu, sessizliğe ihtiyaç duyduğundan. Şimdi sorsalar, karımı sessizlik ihtiyacı nedeniyle bıraktım, derdi kinayeyle ama artık kimse evliliklerinin niçin bittiğini sormuyordu, yine de yanıt ne doğru olurdu ne de yanlış: sessizliğe ihtiyacı vardı ama aynı zamanda hiçbir zaman arzulamadığı bir hayattan kurtulmayı

da istiyordu, bu hayattan kurtulmayı denemişti ya da belki hiç istemediği bir hayattan kendini korumayı.

Bir zamanlar baba olmayı kendisi istemiş olabilirdi ama saf-dil, aptalca bir arzuydu bu. Birlikte ("bir aile olarak") yaşadıkları yıllar boyunca gereğinden fazla babalık etti. Her şeyin, her hareketin anlamı vardı, her cümle bir sonuç ya da ders içeriyordu, elbette sessizlik de öyle: kelimelere çok dikkat etmesi, her zaman ölçülü, acıklı derecede pedagojik olması gerekliydi: bir filtre gibi, bir nesne gibi, bir ölü gibi davranmalıydı. Uzaktan baba olsam daha iyi olur, diye düşünüyordu ve bu düşüncenin arkasında bir yenilgi yatmıyordu, yenilginin esamisi yoktu.

Ona kedilerin doğumda öldüklerini söylemeyi planlıyordu. Üzerine fazla düşünmeden yavruları boğacaktı, öyle yapıldığını duymuştu: onları tuvalete atacak, üzerlerine sifonu çekecek ve sonra da hemen bu dehşet verici yan sahneyi unutacaktı. Fakat aksi tesadüf, doğum çocuğun evde olduğu bir güne denk geldi.

Onları tutamayız Lucas, demişti o akşam.

Elbette tutabiliriz, diye yanıt vermişti çocuk. Daniel oğluna bakmıştı: birbirlerine benzediklerini düşünmüştü ya da gelecekte benzeyeceklerini, hafif ayrık sakallar, aynı dalgalı kara saçlar. Doktorun omurga kaymasını düzeltmek için verdiği korseyi takmasına yardımcı oldu. Dişlerinde de tel vardı ve kara gözlerini daha da büyüten, hatta kirpiklerini de uzatan bir gözlük takıyordu.

Ödevin var mı, diye sordu.

Evet.

Yapmak istiyor musun?

Hayır.

Onun yerine telefonda kedilere sahip bulmaya çalıştılar ve Daniel'in bütün tanıdıklarına gönderdiği bir e-posta hazırladılar. Lucas'ı doğru evine bıraktığında, kendini eski karısını öngörülemeyecek bu özel durumdan ötürü yavrulara bakması gerekenin o olduğuna ikna etmeye çalıştığı çetin bir tartışmanın ortasında buldu.

Bazen nasıl biri olduğunu unutuyorum, dedi Maru.
Nasılmışım?
Maru bir şey söylemedi.

İlerleyen haftalarda kediler gözlerini açtı ve oturma odasında gayretkeş bir şekilde sürünmeye başladı. Beş taneydiler: iki siyah, iki gri, bir de neredeyse tamamıyla beyaz. Pedro-Pedra hatasına yeniden düşmemek için Lucas onlara isim koymama kararı aldı. Şimdi yapmak istediği tek şey sık sık babasının evine gitmekti. Daniel için bu bir zaferdi ama huzursuz bir zafer.

Bir perşembe günü ansızın, akşam saat altıda, Lucas ilk kez haber vermeden geldi. Beş dakika sonra da Maru ortaya çıktı, on bir katı merdivenden tırmandığı için nefes nefeseydi. Asansörlerden nefret ediyordu, Daniel'in on birinci katta yaşamasından da, hem de sadece çocuğun güvenliği ya da kendi korkuları nedeniyle değil, Daniel'in ona asla asansörlü bir evde oturmayacaklarına, her zaman, nasıl denir, ayaklarının toprağa basacağı şekilde yaşayacaklarına dair söz verdiği o uzak geceyi ısrarla hatırladığı için de.

Maru haber vermeden geldikleri için özür diledi, Buralardaydık, dedi, ki bu pek mümkün değildi, çünkü kentin öbür ucunda yaşıyorlardı.

Bir an oğlanın yalnız başına geldiğini sandım, dedi Daniel.

Nasıl yalnız başına?
Yalnız başına işte.
Delirdin mi sen?
Hayır.

Daniel ekmek kızartma makinesine ekmek koydu ve sessizce içtikleri bir kahve yaptı, bu sırada oğlan kedilere milliyet biçiyordu: beyaz ya da hemen hemen beyaz kedi Arjantinliydi, siyah kediler Brezilyalı, gri kedilerse Şililiydi.

Toplu e-postalar sayesinde Daniel üniversiteden bir arkadaşıyla yeniden irtibat kurdu, bu arkadaşı bir gece kedilerden birini sahiplenme bahanesiyle çıkıp geldi. İlk kokteylin ardından yattılar, iyiydi ya da iyi sayılırdı, tıpkı kadının ertesi sabah dediği üzere – "Yine de hoşuma gitti," deyivermişti kaygısızca ama Daniel bunun biraz saldırgan bir yorum olduğunu düşündü. Başına çok ilginç bir şey gelmiş, dedi sonra, her sigara yakışında konuyu değiştirmek gibi bir huyu vardı: başına gelen şey çok çok enteresan, normalde erkek kediler dişi sanılır, tersi olmaz.
Nasıl?
Normali çükün iyi görülmemesidir. Sense Pedra'da olmayan bir çük gördün, dedi kadın, daha bu espriyi hazmetmeden öbürü geldi: onun adı Pedra, seninkiyse Padre.[1]

Daniel geç güldü, rahatsız olmuştu. Neden çük diyorsun, diye sordu.
Söyleyemez miyim?
Kadınlar çük demez.

[1] *Padre*: (İsp.) Baba. (ç.n.)

Ama senin bu gece içime soktuğun şeyin adı çük, dedi. Pedra'da olmayan şeyin adı da çük.

Daniel'e yapmacık bir kabalık gibi gelmişti bu. Gitmeden önce, kediyi almak için daha sonra uğrayacağına söz verdi, bu nedenle Daniel iyimserlikle bu manzaranın sürekli tekrarlanacağını düşündü: arkadaşı her akşam bir kedi almaya gelecek ve sabaha karşı gidecekti. Ama öyle olmadı, hem de hiç. Asla geri dönmedi, aramadı da, yazmadı da.

Birisi apartmanda kedi olduğu söylentisini yaymıştı, Daniel'in bu yüzden kapıcılara rüşvet vermesi gerekti, bir şişe pisco ve birkaç kutu Gato Negro[2] şarabı – espri mahiyetinde. Daha sonra aşağıdaki komşuları, Katalan bir dramaturgla karısını yatıştırmak için birkaç şişe viski harcadı. İkisi birlikte neredeyse hep bir ağızdan, tıpkı evli çiftler arasındaki uyumun ölçüldüğü bir yarışmadalarmış gibi, Bu ülke bizi seviyor, hem mahalle de çok temiz, demişlerdi, öbür yandan Pedra misafirleri kokluyordu, küçük kedilerse bir ayakkabı kutusuna doluşmuş uyuyordu. Şili'ye kızlarına yakın olmak için gelmişlerdi, öyle demişti dramaturg, kızları yeni anne olmuştu, karısı torunuyla çok vakit geçiriyordu, o da evde kalıyordu, biraz yalnızlığa ve ilhama ihtiyacı vardı.

Yalnızlık ve ilham, diye düşündü Daniel yatakta. Zaten yalnızdı ama ilhama hiç ihtiyacı olmamıştı, yine de dramaturgun dediklerini dinledikten sonra, belki de budur, dedi, eksikliğini duyduğum belki tam da budur: ilham. Aslında işi çok basitti, hatta mekanik sayılırdı: bir avukatın ilhama ihtiyacı olmaz, sadece tepesindekilere katlanmak için sabra ihtiyacı vardır ve

[2] (İsp.) Kara Kedi. (ç.n.)

elbette altlarındaki zemini kaydırmak için zekâyla kurnazlığa, belki bir de hayal gücüne ama pratik hayal gücünden fazlasına değil, dedi kendi kendine, devasa bir sorunu sonsuza dek ortadan kaldırmışçasına.

Ben ancak otuz bir çekerken ilhama ihtiyaç duyuyorum, diye düşündü sonra, uyuyamıyordu, bu cümleyi alkışlayacak yakın dostlarıyla dolu bir masanın vereceği mutluluğu canlandırdı gözünde, sonra da ilham alarak mastürbasyon yapmaya başladı, önce dramaturgun karısını düşündü, özellikle de bacaklarını, sonra da bir daha hiç dönmeyen o arkadaşını, son olarak da ona hâlâ çekici gelen Maru'yu, yalnız Maru'nun görüntüsü gençlik dönemine kayıyordu, motellerde seviştikleri ilk yıllarına, hele ki Maru çömelmiş onu emerken aşağı yukarı yirmi kilometre gittiği E-78'deki bir eve dönüş yolculuğuna. Bu hatıraya odaklandı ve hızla devam etti, huzursuzca, iştahla ama meni çıkmıyordu – çıkmadı. Fazla uzatmadan, içinde kalan ereksiyonla, yarı sarhoş, kendini uyuması gerektiğine ikna etmeye çalıştı.

Ertesi gün Lucas'ı alması gerekiyordu ama geç uyandı ve telefon edip baş ağrısını mazeret gösterdi. Onu beşte alacaktı, söz verdi. Ayrıca birlikte suşi yapacaklarına da söz verdi, Suşi yapmayı öğrendim, demişti ama bu yalandı, Daniel bu yalanları atarak kendine meydan okuyor, söylediklerini gerçeğe dönüştürmek zorunda kalıyordu. On dakika sonra internetten neler alması gerektiğine baktı. Ayrıca koca bir paket Whiskas mama, bolca süt, Bilz, Pap ve ananaslı Kem aldı, oğlunun bu içeceklerden hangisini tercih ettiğini asla hatırlayamıyordu.

Bu kedilerin bir babaya ihtiyacı var, demişti Lucas o gece korkunç bir suşi roll'a karşı mücadele verirken.

Kedilerin babası olmaz, diye yanıtladı Daniel tereddütle. Kediler kızıştıklarında karşılarına her gelenle çiftleşir, yavruların tümü her zaman kardeş değildir.

Nasıl yani?

Dediğim gibi, illa kardeş olmazlar. Yarı kardeş olurlar, bu nedenle de farklı renklere sahiptirler. Herhalde Pedra üç kediyle çiftleşmiş: biri gri, öbürü beyaz, ötekisiyse kendisi gibi siyah.

Benim için fark etmez, dedi Lucas, meseleyi enine boyuna düşünür gibiydi. Benim için fark etmez, bence her durumda bu kedilerin bir babaya ihtiyacı var.

Zaten bir sürü kedimiz var Lucas, üstüne üstlük onların yaşamı insanlarınkinden farklı. Baba kediler yavrularını unutur, dedi Daniel, bir an arkasından gelecek ikinci nahoş sorudan korkarak, neyse ki oğlu o soruyu sormadı. Anneler bile unutur, diye ekledi temkinle. Uzun bir süre sonra Pedra'nın da yavrularını unutma ihtimali var.

İşte buna inanmam, dedi çocuk, şaşkın gözlerle. İmkânsız.

Göreceksin. Şimdi onları arıyor, ağzında gezdiriyor, onları topluyor, yavruları bulamayınca ümitsizce miyavlıyor. Ama sonra unutacak. Hayvanlar böyledir.

Belli ki hayvanlar hakkında çok şey biliyorsun, dedi Lucas, Daniel'in iğneli mi içten mi olduğunu anlamadığı bir tonda.

Çünkü amcalarının kedileri vardı.

Ama sen de onlarla aynı evde yaşıyordun.

Evet ama o kediler benim değildi.

Odada son derece ağır tempolu bir Meksika maçı seyrediyorlardı, uyumak üzereydiler. Daniel bir bardak su almaya mutfağa gitti ve birkaç dakika boyunca Pedra'yı seyretti, memesindeki kedilerin verdiği mücadeleye teslim olmuş ya da

kendini bırakmış gibi görünüyordu. Odaya geri döndü, oğlan gözlerini kapamış dua gibi bir şeyler mırıldanıyordu – kâbus gördüğünü düşündü ve onu uyandırmak için ya da uyandırdığını sanarak hafifçe sarstı.

Uyumuyordum baba, dua ediyordum.

Dua mı ediyordun? Ne zamandan beri dua ediyorsun?

Pazartesiden beri. Pazartesi günü bana dua etmeyi öğrettiler. Kim öğretti? Annem. O ne zamandan beri dua ediyormuş ki?

O dua etmiyor. Ama bana öğretti, benim de hoşuma gitti.

Her zaman olduğu gibi birlikte uyudular. O gece sallandılar, yüzlerce köpek acıklı acıklı uludu ama Daniel'le Lucas uyanmadı. O gece uzaklardan bir kazanın gümbürtüsü ve tartışan ya da konuşan, belki de iki insanın tartıştığı ya da konuştuğu bir sahnenin provasını yapan komşuların çok yakından gelen sesleri duyuldu. Ama güzel güzel uyudular, kahvaltıları daha da güzeldi, sabahı Double Dragon oynayarak geçirdiler.

Pedra'nın yavrularının doğru olduğuna eminim, dedi sonra Lucas babasına parkta.

Elbette doğrular, tamamen doğrular hem de, bundan emin olabilirsin. Kısa süre önce bir arkadaşım bizim şaşırmamızın tuhaf olduğunu söyledi. Arkadaşıma göre normali erkek kediyi dişi sanmakmış, dişiyi erkek değil.

Anlamadım, dedi çocuk.

Ben de pek anlamadım, karışık bir durum. Unut gitsin.

Arkadaşını mı unutayım?

Evet, arkadaşımı unut gitsin, dedi Daniel canı sıkılarak.

Daniel Katalanları kahve içmeye davet etti. Harika bir ülkeniz var, dedi dramaturgun karısı çocuğa bakarak. Lucas, Santiago'nun yanlış olduğunu düşünüyor, dedi Daniel misafirlere. Hayır, diye bağırdı çocuk, Şili yanlış, Santiago doğru. Peki ya Barselona, diye sordular. Lucas omuzlarını silkti ve tıpkı kedilerden biri gibi yerdeki kâğıtlarla oynamaya başladı: üstünde bir şort vardı, bacakları tırmık içindeydi, kolları ve sağ yanağı da öyle.

Şili'nin durumu inanılmaz, dedi sonra dramaturg, derin bir düşünceyi dillendirir ya da soru sorar gibi bir tonda.

Pinochet'nin hâlâ bu kadar güce sahip olması sizi rahatsız etmiyor mu, diktatörlüğün geri gelmesinden korkmuyor musunuz?

Şili'nin sakin bir yer olduğunu düşündüğünüzü sanıyordum, diye yanıtladı Daniel.

Durumunuzla ilgili beni endişelendiren şey de bu, dedi dramaturg, yargılarcasına: böylesine büyük, böylesine uygar bir sessizlik. Daha sonra bütün tezleri bir çırpıda toparladı, öyle kelimeler kullandı ki Daniel üniversitedeyken aldığı sıkıcı seçmeli derslerde birkaç kez okumak zorunda kaldığı makaleleri hatırladı: küreselleşme, postmodernizm, hegemonya.

Ben oyumu Aylwin'e ve Frei'ye verdim, dedi Daniel yanıt niyetine, sohbeti tamamen yanlış anlamıştı. Konuklar nihayet gittiğinde oğlana Katalanların doğru mu yanlış mı olduğunu sordu. Tuhaflardı, diye yanıt verdi çocuk.

O akşam Arjantinli beyaz kedicik kayboldu. Daniel, Lucas ve Pedra yaklaşık iki saat boyunca hiç ara vermeden onu aradı ama kedi ortaya çıkmadı. Aşağıya atlamış ya da çıkıp gitmiş olmasına imkân yoktu, bu yüzden Daniel ilerleyen haftalarda evin içinde aşırı dikkatli hareket etti. İşten döner dönmez sessizce

odalara bakıyordu, evin içinde neredeyse parmak uçlarında, hep yalınayak geziyordu, otururken ya da uzanırken özellikle dikkat ediyordu. Bir sabah, kedinin kaybolmasının üzerinden yaklaşık bir ay geçtikten sonra beyaz kediciğin annesinin yanında tatlı tatlı uyuduğunu gördü. Neresi olduğu bilinmeyen o yerden geri gelmiş ve Daniel'i rahatsız eden bir doğallıkla yerine dönmüştü. Oğlu telefonda habere sevindi ama sevinçten havalara uçmadı, ne de babasının beklediği gibi çığlıklar attı. Neden böyle kısık sesle konuşuyorsun, diye sordu ona. Onları uyandırmak istemiyorum, diye yanıt verdi çocuk fısıltıyla.

Kimleri uyandırmak istemiyorsun?

Kedileri.

Kediler uyumuyor ki, dedi Daniel, biraz kızmıştı. Yani yüksek sesle konuşabilirsin.

Bana yalan söyleme baba, uyuduklarını biliyorum.

Doğru değil. Hadi uyuyor olsunlar, telefonda bağırsan bile onları uyandırmazsın ki, bunu gayet iyi biliyorsun.

Evet, biliyorum. Kapamam gerek.

Bir şey mi oldu?

Oğlu ilk kez telefonu yüzüne kapamıştı. Maru'yu cep telefonundan aradı, Maru ona gayet sıcak davrandı, her zamankinden daha dostaneydi. Hiçbir tuhaflık yoktu herhalde, diye düşündü Daniel kaderine boyun eğerek, konuşmayı tartmaya çalışarak. Ama Maru birden, sanki o an aklına gelmiş gibi, belki de kedilerin onunla yaşamasının daha iyi olacağını söyleyivermişti.

Ama sen kedileri sevmezsin. Korkarsın kedilerden.

Hayır, onlardan korkmuyorum. Asansörlerden, örümceklerden ve güvercinlerden korkuyorum ben. Neydi onun adı?

Neyin?

Güvercin korkusunun.

Kolombofobi, diye yanıt verdi Daniel, bıkkınlıkla. Bana saçma salak şeyler sormaktan vazgeç, neden oğlanın hiçbir zaman bir kedi bile almasına izin vermezken şimdi kedileri istiyorsun, asıl onu söyle.

Artık istiyorum, Lucas sürekli onlardan söz ediyor. Bizimle yaşamalarını istiyorum. Sonra da onları ufak ufak sahiplendirip Pedra'yı tutalım istiyorum. Kedi almayı çok isteyen birkaç arkadaşımla da konuştum.

Maru ve Daniel daha önce hiç tartışmadıkları kadar tartıştı, daha doğrusu tıpkı eskisi gibi. Beklenmedik bir dönüş olayları tersine çevirdi: dünyanın en iyi avukatı gelse –Daniel hiç kuşkusuz dünyanın en iyi avukatı değildi– Maru'yu bu kedilerin akıbetine karar verme ayrıcalığından alıkoyamazdı. Pazarlık uzun ve hararetliydi, çünkü Daniel kedileri verme fikrine karşı olmasa da kaybetmekten nefret ederdi. Aslında onları istemiyordu, belki sadece Pedra'yı isteyebilirdi – Pedra'yı yanında tutabilmek için elinden geleni yaptı, en az on kere, "Çocuklarını alabilirsin ama Pedra şuradan şuraya gitmiyor" demişti ve bu on kerenin her birinde annelik haklarına dair mantıklı ve tehlikeli şeyler duymuştu. İstersen beyaz dişi kedicik sende kalsın, dedi Maru sonunda. Erkek mi dişi mi bilmiyoruz, dedi Daniel, sırf onun söylediğini düzeltmenin hazzını tatmak için. Lucas dişi olduğunu düşünüyor, diye yanıtladı Maru, aman tamam, mesele bu değil. Dişi ya da erkek, beyaz kediyi istiyor musun istemiyor musun? Daniel kabul etti. Kedileri doğru eve taşıdıkları gün çocuk mutluydu.

Daniel beyaz kediye ne isim vereceğine hâlâ karar vermedi. Ona bazen Argentina bazen de Argentino diyor. Gazete

okumak üzere kendini koltuğa attığında kedi sayfayla gözleri arasına giriyor, bir yandan da büyük bir dikkatle süveterini tırmalıyor. Ayakta okumaya alışmam gerekti, diyor elinde bardağıyla, veda etmeye gelen komşularına, yakında Barselona'ya dönecekler. Kedileri kaybetmek seni zorlamıştır, diyor dramaturg. O kadar da değil, diye yanıt veriyor Daniel. Tiyatro oyunu yazmak daha zor olmalı, diye ekliyor nazikçe, sonra da niçin gitmeleri gerektiğini soruyor, hatırladığı kadarıyla bir yıl sonra gitmeyi planladıklarını, öyle sandığını söylüyor. Nedense soru uygunsuz kaçıyor ve dramaturgla karısı gözlerini yere, neredeyse yerdeki aynı noktaya dikiyor. Kişisel bir sebebi var, ailevi meseleler, diyor kadın. Peki yazabildiniz mi, diye soruyor Daniel, konuyu değiştirmek için. Pek sayılmaz, diyor kadın, sanki sorulara yanıt vermesi gereken kendisiymiş gibi. Bu sahne Daniel'e çok korkunç görünüyor ya da utanç verici, en çok da o kaypak ifade, ailevi meseleler, kişisel sebepler. Aslında keyfi yerindeydi ama birden bu durumun içinde kayboluyor ya da canı sıkılıyor, bir an evvel gitsinler istiyor. Peki ne hakkında yazmak istemiştin, diye soruyor ilgisizce.

Bilmiyor. Konuyu bilmiyor, diyor. Belki geçiş dönemi.

Neyin geçiş dönemi?

Şili'nin, İspanya'nın. İki ülkenin, karşılaştırmalı.

Daniel o anda, çok yaşlı ya da fazlasıyla genç aktörlerin panayırdaymış gibi bağırdığı bir iki sıkıcı piyesi gözünde canlandırıyor. Sonra Santiago'da kaç sayfa yazdığını soruyor.

Elli altmış sayfa ama hiçbir işe yaramadı, diye yanıt veriyor kadın.

Hiçbir işe yaramadığını nereden biliyorsun?

Bilmem, ona sor.

Ben zaten ona soruyorum. Bütün soruları ona sordum. Niçin senin yanıtladığını bilmiyorum.

Dramaturg hâlâ kederli. Kadın saçlarını okşuyor, ona Katalanca bir şey fısıldıyor, sonra da Daniel'e bakmadan evden çıkıp gidiyorlar. Üzgün ve gücenmiş haldeler ama Daniel umursamıyor. Nedense kendini öfkeli hissediyor. Gün doğana kadar viski içmeye devam ediyor, Arjantinli kedi arada bir hevesle kucağına tırmanıyor. Oğlunu düşünüyor, onu aramak istiyor ama aramıyor. Plajda bir ev almak için para biriktirmenin hayalini kuruyor. Bir şeyleri değiştirmek istiyor, ne olursa: duvarları boyamak, birkaç gram kokain bulmak, sakal bırakmak, İngilizcesini düzeltmek, savaş sanatları öğrenmek. Birden kediye bakıyor, bir isim buldu, bu dişi ya da erkek kedi için cuk oturan bir isim, dişi ya da erkek olmasıyla ilgisi olmayan bir isim ama birden, sarhoşluktan aklındaki ismi unutuyor. İnsan bir ismi nasıl bu kadar çabuk unutabilir, diye düşünüyor. Ve artık bir şey düşünmüyor, çünkü halının üzerine yuvarlanıyor ve ertesi akşama kadar uyanmıyor. Akşamdan kalmalıkla cebelleşirken işe gitmediğini, on, on beş telefonu duymadığını ve bütün gün boyunca e-postalarına bakmadığını fark ediyor. Kedi mırlayarak yanında uyuyor. Daniel pipisi olup olmadığını anlamaya çalışıyor. Bunda hiçbir şey yok, diyor yüksek sesle. Çükün yok. Sen dişisin, diyor kediye ciddiyetle. Doğru bir dişi kedisin.

Kalkıyor, su dolu bardağa bir Alka Seltzer atıyor ve tabletin tümüyle erimesini beklemeden içip bitiriyor. Başı ağrıyor ama yine de kısa süre önce bulduğu bir albümü koyuyor, eski valslerden, tangolardan ve fokstrotlardan oluşan, ona büyükannesini hatırlatan bir seçki. Duştayken kedi duş perdesindeki gölgeyle oynuyor, Daniel şarkı söylüyor, ortalama bir sesle,

neşeden çok hüzünle, şarkı sözleri saçma sapan – "bir sarışın kendini öldürmeye niyetlendi / benim aşkımdan / doğru / doğru / sonra olanları öğrenen babası bağırdı / ve beni haritadan silmeye kalktı."

Sonra kendini, her zaman yaptığı gibi, ıslak halde beline sarılı havlusuyla yatağın üstüne atıyor. Telefon çalıyor, arayan dramaturg, onu akşam yemeğine davet ediyor ve geçen gece olanlar için özür diliyor. Şili'de akşam yemeği yemeyiz, Şili'de *yemek yeriz*, diye yanıt veriyor. Ve ben ne akşam yemeği yemek istiyorum ne de yemek yemek. Mastürbasyon yapmak istiyorum, diyor beceriksizce, kaba bir ses tonu tutturmaya çalışarak. E, sen mastürbasyonunu yap canım, ne olacak ki, seni bekliyoruz, diyor dramaturg, attığı kahkahanın ortasında. Gelmeyeceğim, diye yanıt veriyor Daniel bir melodram ciddiyetiyle: yalnız değilim.

Saat gecenin ikisi. Kedi bilgisayarın klavyesi üstünde uyuyor. Daniel banyonun aynasında kendine bakıyor, belki de tırmık ve çürük arıyor. Sonra yatıyor ve kimseyi düşünmeden mastürbasyon yapıyor, mekanik bir şekilde. Uyuyakalınca meniler çarşafın üzerine saçılıyor.

UZAK MESAFE

Geceleri santral memuru olarak çalışıyordum, bugüne kadar sahip olduğum en iyi işlerden biriydi. Maaşı iyi değildi ama pek de fena sayılmazdı, ayrıca işyeri pek sevimli olmasa da –Guardia Vieja Sokağı'nda küçük bir büroydu, mevcut tek penceresi gri bir duvara bakıyordu– kışın üşümüyordum, yazın da sıcak bunaltmıyordu. Belki de yazın soğuk, kışın sıcaktı, ama bunun esas nedeni klimayı kullanmayı bir türlü öğrenemememdi.

Bahsettiğim yıl 1998, Fransa Dünya Kupası yeni bitmişti, kısa süre sonra, bu işte birkaç ayımı tamamladığımda, Pinochet'yi hapse attılar – İspanyol patron çalışma masasının kenarına Yargıç Garzón'un fotoğrafını iliştirdi, biz de teşekkür mahiyetinde etrafını çiçeklerle çevirdik. Portillo iyi bir patrondu, cömert bir adamdı, onu az görürdüm, bazen sadece ayın yirmi dokuzunda, kocaman olmuş gözaltı torbalarımla çekimi bozdurmak için saatin dokuzu vurmasını beklediğim günlerde. Ona dair hatırladığım öbür şey de tıpkı bir ergeninkine benzeyen tiz sesiydi, Şilili erkeklerde yaygın bir ses tonuydu bu ama bir İspanyolun böyle bir sese sahip olması beni şaşırtıyordu. Gece boyunca olanlar hakkında rapor vermem için erkenden, sabah altıda ya da yedide telefon ederdi, aslında buna hiç gerek yoktu, çünkü hiçbir şey olmazdı ya da neredeyse hiçbir şey olmazdı: arada bir Roma'dan ya da Paris'ten arayanlar çıkıyordu,

aslında gerçekten hastalanmayan ama Santiago'da yaptırdığı sigortadan yararlanmak isteyen insanların basit meseleleri işte. Benim işim onlara yardımcı olmak, bilgilerini almak, poliçenin geçerliliğini teyit etmek ve onları Avrupa'daki ortaklarımızla irtibata geçirmekti.

Portillo okumama ya da yazmama, hatta telefonu zamanında yanıtlamam koşuluyla kestirmeme bile izin veriyordu. Bu nedenle sabah altı yedi gibi arıyordu ama eğlenmeye çıkmışsa hafif sarhoş vaziyette daha erken de arayabiliyordu. Zil üç kereden fazla çalmamalı, derdi yanıt vermekte gecikirsem. Fakat beni paylamazdı, tersine sevecen davranırdı. Bazen ne okuduğumu sorardı. Ben de ona kâh Paul Celan, kâh Emily Dickinson, kâh Emmanuel Bove, kâh Humberto Díaz-Casanueva derdim, o da her seferinde sanki hiç beklemediği bir anda çok iyi bir fıkra duymuş gibi bir kahkaha patlatırdı.

Bir gece saat dört sularında telefon çaldı, telefondaki ses bana sahte bir ciddiyete bürünmüş, numara yapıyormuş gibi geldi ve patronumun müşteri kılığında aradığını düşündüm. Paris'ten arıyorum, dedi ses, ben de Portillo'nun muzipliği sandım, çünkü müşteriler genellikle ödemeli ararlardı. Portillo'yla aramızda bir güven ilişkisi vardı, ona dayanarak benimle dalga geçmemesini, çok meşgul olduğumu, kitap okuduğumu söyledim – Anlamadım, ben Paris'ten arıyorum, bu seyahat sigortası danışma hattı değil mi, dedi adam.

Özür diledim ve kendisini aramak için numarasını rica ettim. İkinci kez konuşmaya başladığımızda kâinatın en nazik santral memuruna dönüşmüştüm, ki aslında buna gerek yoktu, çünkü zaten hiç kaba davranmamıştım, bir nedeni de bu gerçeğe aykırı sesli adamın da gerçeğe aykırı bir nezakete sahip olmasıydı, bizim işte pek sık rastlanan bir durum değildi bu: müşterilerin

büyük çoğunluğu santral memurlarına karşı terbiyesizliklerini, küstahlıklarını, insanlara kötü davranma alışkanlıklarını pervasızca sergiler, elbette bunu işçilere, aşçılara, pazarlamacılara, düşük olduğu iddia edilen bütün insanlara da yaparlar.

Buna karşın Juan Emilio'nun sesi aramızda makul bir konuşma geçeceği hissini uyandırıyordu, buraya uygun düşen kelimenin *makul* olup olmadığını bilmiyorum, çünkü bilgilerini alırken (elli beş yaşında, yaşadığı yer Lo Curro, önceden bilinen bir hastalığı yok) ve poliçesini teyit ederken (sigortası piyasadaki mevcut en yüksek kapsama sahipti) sesinin tınısı bana bu adamın bir doktordan çok konuşacak, onu dinleyecek birisine ihtiyaç duyduğunu hissettirdi.

Bana beş aydır Avrupa'da olduğunu, bu zamanın büyük kısmını, kızının –ona Moño diyordu– doktora yaptığı, kocası –Mati– ve çocuklarıyla birlikte yaşadığı Paris'te geçirdiğini söyledi. Bu söylediklerinin hiçbiri benim sorduğum soruların yanıtı değildi ama öyle büyük bir iştahla konuşuyordu ki araya girmek imkânsızdı. Bana coşkuyla, Fransızcayı etkileyici şekilde düzgün bir aksanla telaffuz eden bu çocukları anlattı ve basmakalıp sözlerle Paris'i övdü. Moño'nun akademik gerekliliklerı yerine getirmek için nasıl mücadeleler verdiğini, doktora programlarının karmaşıklığını ve bunun gibi bir dünyada (Bazen bana son derece tuhaf, farklı görünen bir dünya, demişti) ebeveyn olma duygusunu anlatmaya geçmişti ki neredeyse kırk dakikadır konuşuyor olduğumuzu fark ettim. Sözünü kesip nazikçe aramasının sebebini sormam gerekti. Hafif bir grip geçirdiğini, ateşinin çıktığını söyledi. Faksı düzenledim ve durumla ilgilenmeleri için Paris bürosuna gönderdim, böylece Juan Emilio'yla uzun mu uzun bir vedalaşma faslı başladı, konuşmanın bittiğini kabullenmeden önce karşılıklı özürlere ve inceliklere boğulduk.

O günlerde Teknik Eğitim Merkezi'nde birkaç saatlik bir akşam dersi işi buldum. Saatleri çok uygundu, kurs sekizden dokuz yirmiye kadar sürüyordu, haftada iki gündü, böylece işime gececi olarak devam edebildim, öğleyin kalkıyor, çok okuyordum, her şey yolundaydı.

İlk dersim 2000 yılının Mart ayındaydı, Pinochet Şili'ye, evine Pedro olarak döndükten birkaç gün sonra (referans noktalarım bunlar olmasaydı keşke ama aklıma ilk onlar geliyor). Öğrencilerimin tümü benden büyüktü: en küçüğü otuzundaydı, yaşları elliye kadar çıkıyordu, bütün gün çalışıyorlar ve işletme, muhasebe, sekreterlik ya da turizm kursları için büyük gayretler göstererek para ödüyorlardı. Benim onlara kompozisyon, yazım kuralları, hatta telaffuz konularını içeren çok katı ve modası geçmiş bir program çerçevesinde "Yazılı Anlatım Teknikleri"ni öğretmem gerekiyordu.

İlk derslerde benden isteneni yapmaya uğraştım ama öğrencilerim işlerinden yorgun argın geliyordu ve galiba hepimiz derste çok sıkılıyorduk. Bu ilk günlerin sonunda nasıl harap olduğumuzu hatırlıyorum. Üçüncü ya da dördüncü dersin sonunda España Bulvarı'nda yürürken bir tezgâhın önünde durdum, İtalyan sandviçimi yerken bu kayıp zaman hissiyle yüzleşmem gerektiğini düşündüm. Nihayetinde dil üstüne konuşuyordum ve eğer hayatımda değişmeyen bir şey varsa o da bazı hikâyelere, bazı cümlelere, birkaç sözcüğe duyduğum hayranlıktı. Fakat o âna kadar hiçbir şey öğretemediğim de ortadaydı – Dersiniz çok ilginç hocam, diyordu bir öğrenci metronun girişinde, sanki kader düşüncelerimi yalanlamaya çalışıyordu. Onu tanımamıştım. Utangaçlığımla başa çıkmak için gözlüğümü takmadan konuşmayı tercih ediyordum, bu nedenle de öğrencilerimin yüzlerini seçemiyordum, bir soru

sormam gerekiyorsa öylesine belirsiz bir yere bakıp, "Peki sen ne düşünüyorsun Daniela," diyordum. Şaşmaz bir yöntemdi, çünkü sınıfta beş Daniela vardı.

Metroda benimle konuşan kadının adı Daniela değildi ama kafiyesi tutuyordu: Pamela. Bana hâlâ anne babasıyla yaşadığını ve çalışmadığını anlattı. Niçin akşam derslerine katıldığını sordum. Çünkü gündüzleri sıcak oluyor, diye yanıt verdi, kibirli bir cilveyle. Kışın okula öğlenleri mi gidiyorsun, dedim, güldü. Sonra da dersi gerçekten iyi mi bulduğunu öğrenmek istedim. Sanki mahrem bir şey sormuşum gibi başını öne eğdi. Neredeyse bir istasyon geçtikten sonra, Evet, dedi: ilginç. Birlikte Baquedano'da indik, ona Quilicura minibüsünü beklerken eşlik ettim.

Fakültedeyken kimse yadırgamazdı, sürüsüne bereket örneği vardı, her türden: erkek hocayla kadın öğrenci (ya da erkek öğrenci), kadın hocayla erkek öğrenci (ya da kadın öğrenci), hatta biraz abartılı olsa da birkaç ilginç vaka da vardı, iki kadın öğrenciyle bir erkek hoca ve bir kadın hocayla üç öğrenci ve bir kadın kütüphaneci (hatta kütüphanede, iade masasının üzerinde). Ben de bu nedenle Pamela'yla takılmanın sorun olmayacağını düşündüm. Ne kısa ne de uzundu, ne şişman ne de zayıf: mükemmel, diye düşündüm – bu tip soruları nasıl yanıtlayacağımı hiç bilemem: esmer mi seversin sarışın mı gibi. Sesinde, havasında, hoşuma giden gözlerinde bir şey bulduğuma emindim.

Bu derin düşüncelere dalmış vaziyette büroya geldim. Kendime bir kahve yaptım ve zincirleme sigara içtim (kendisi sigara içmeyen Portillo bizim içmemize karışmıyordu), aşkı düşünüyordum, aynı zamanda –neden bilmem– ölümü de, sonra geleceği, ki hayatta en sevdiğim konu bu değildir. 2000 yılında

olduğumuzu düşündüm ve çocukken, ergenlikte bu uzak tarih hakkında neler konuştuğumuzu anımsadım: uçan otomobilleri, neşe içinde sağa sola ışınlandığımız ya da belki biraz daha gösterişsiz ama şimdi yaşadığımız ruhsuz ve baskıcı dünyadan tamamen farklı bir hayatı düşlüyorduk. Bunları düşünerek uykuya dalmış olmalıyım, gece birde gelen telefonla alelacele uyandım. Arayan saat üçte suların kesileceğini hatırlatan patronumdu. Termosu ve lavaboyu doldururken, galiba ilk kez kendimi yalnız biri olarak düşündüm.

Kural gereği vaka meydana geldikten on dört gün sonra müşteriyle (biz *pax* diyorduk) irtibata geçmemiz, hastalığıyla ilgili gelişmeleri ve aldığı hizmete dair görüşlerini sormamız gerekiyordu. Sürecin bu kısmına *social call* deniyordu ve bir kaydı kapamadan önceki (ah, bir kaydı nihayet kaparken ne tuhaf bir haz duyardık) son adımdı, ben de telefonu aldım ve Paris'i aradım: Juan Emilio hâlâ kızının evinde kalıyordu, telefona o, Moño yanıt verdi, babası kadar sevecen değildi. Daha sonra arayın, dedi kuru bir sesle. Ben de öyle yaptım. Juan Emilio aramamdan etkilenmişe benziyordu, bu hep oluyordu, mesela bazı müşteriler kişisel bir merak dolayısıyla arandıklarını düşünüyordu, sanki biz hüzünlü gececi telefon memurları dünyada dolanan hafif gribe yakalanmış memleketlilerimiz için endişelenebilirmişiz ya da endişelenmeliymişiz gibi.

Konuşmamızın sonuna doğru Juan Emilio bana işimi sevip sevmediğimi sordu. Daha iyi başka işler olduğunu ama bu işi de fena bulmadığımı söyledim. Peki sen ne okudun, diye sordu ısrarla. Edebiyat, diye yanıt verdim, o da esrarengiz bir şekilde güldü. Bana bu sorunun sorulmasından nefret ederdim ama ne sorudan ne de gülmesinden rahatsız oldum. Zamanla Juan Emilio'nun bu gittikçe artan, başta göz ardı edilebilir,

sonraysa içten ve bulaşıcı gülüşüne değer vermeyi ve onu kabullenmeyi öğrendim.

Dört beş gün içinde, Şili'ye geri döndükten sonra yeniden aradı. Uyukluyordum, saat sabahın yedisiydi. Nasıl olduğunu merak ettim, dedi ve sohbete daldık, yeni arkadaşlık kuran iki yetişkin ya da huzurevinde pazartesi gününün boşluğunu doldurmaya çalışan iki ihtiyar olsak normal sayılacak bir sohbete. Juan Emilio'nun yarı deli olduğunu düşündüm ve belki de onun deliliğine iştirak etmemden ötürü kendimle gurur duydum. "Çok kibar bir *pax*, öylesine arayıp hizmet için tekrar teşekkür etti," diye yazdım kayda ama –her ne kadar şimdi bunun konuştuğumuz sırada aklına geldiğine inansam da– aramasının bir sebebi vardı: öğretmeni, okuma rehberi olmamı istiyordu, Kültür seviyemi yükseltmem gerek, demişti. İş kolay görünüyordu: ona kitaplar önerecektim, sonra da bu kitaplar üstüne konuşacaktık. Elbette kabul ettim. Ona aylık bir ücret söyledim, o da ücreti iki katına çıkarmak için ısrar etti. Her hafta koca şehri bir ucundan öbürüne kat etmek için metroya, sonra da otobüse binmeyi göze alamasam da evine ya da bürosuna gitmeyi önerdim. Neyse ki dersleri benim evde yapmayı tercih etti, her pazartesi, akşam saat yedide.

Juan Emilio ufak tefek, kızıl saçlı bir adamdı, alışılmışın dışında bir tipi vardı: tuhaf bir şıklık içindeydi, kıyafetleri hep yeni görünümlüydü ve bağıra çağıra, coşkuyla *benim bu bedenle hiçbir alakam yok, bu bedene asla alışmayacağım* der gibiydi. Onun ilgisini çekeceğini düşündüğüm bir okuma listesi hazırladık. Çok hoşuna gitmişti. Juan Emilio'yu seviyordum ama bu muğlak bir duyguydu, kendimi biraz suçlu hissediyordum. Ne tip bir insan, daha çalışma çağındayken Avrupa'ya böylesi uzun bir seyahate çıkabilirdi ki? Bütün o süre boyunca torunlarını Paris'in tüm dondurmacılarına götürmekten başka

ne yapmıştı? Onu Pinochet'ye destek vermek için Londra'ya giden Şilili milyonerlerden biri olarak tasavvur etmeye çalıştım. Onu olduğunu düşündüğüm kişi gibi görmeye çalıştım: tepeden tırnağa bir züppe, muhafazakâr, Pinochet'ci ya da eski Pinochet'ci, yine de bir züppe gibi konuşmuyordu ve fikirleri pek de muhafazakâr değildi – en azından onunla konuşmak mümkündü, orası öyle. Aynı zamanda ölçülüydü, Italia Meydanı'nda yaşadığım bu küçük apartman dairesini yoksul ve bakımsız bulduğunu belli etmiyordu. Daha sonra kendimi sakinleştirmek için, düz mantıkla, Şilili bir patronun kızının asla Fransa'da okumayacağını, bir Pinochet yanlısının kızı için Fransa'nın dünyanın en berbat yeri olduğunu düşündüm.

Öte yandan, Teknik Eğitim Merkezi'ndeki dersler iyiye gidiyordu. Pamela'ya iyice bakabilmek için gözlüklerimi kullanmaya başlamıştım. Yanaklarındaki gamzeler bana imalarda bulunuyordu ve makyaj yapma şekli eşsizdi – gözlerine çok kalın kalem çekiyordu, tıpkı gözlerinin çevresine bir çit örüyormuş, kaçıp gitmelerini engellemek istiyormuş gibi. O gece farklı mektup yazma tekniklerinden söz etmemiz gerekiyordu, bense pek parlak olmayan bir şeyler geveliyordum, ta ki aklıma sınıfa bir ödev vermek gelene dek, sonuç hayli iyiydi. Onlara almaktan memnun olacakları bir mektup yazmalarını söyledim, hayatlarını değiştirecek bir mektup, neredeyse tamamı klasik şeyler yazdı ama dört kişi ödevi uçurmuştu ve vahşi, acıklı, şahane metinler yazmışlardı. İçlerinden biri mektubun sonunda ağladı ve babasına ya da amcasına ya da aslında amcası olan babasına –galiba hepimiz tereddütte kalmıştık ama ona soramamıştık– küfretti.

Bunun dersi yola koymak için iyi bir fırsat olduğunu düşündüm. Sonraki dersleri sınıfa mektup yazmayı öğretmeye

ayırdım, böylece dilin gücünü, kelimelerin gerçek hayatı etkileme yetisini keşfetsinler istedim. Bazıları hâlâ şaşkındı ama iyi vakit geçirmeye başlamıştık. Ebeveynlerine, çocukluk arkadaşlarına, ilk sevgililerine mektup yazıyorlardı. Bir kadın öğrencinin Papa II. Jean Paul'a niçin artık Tanrı'ya inanmadığını yazdığını hatırlıyorum, bu yüzden her şeyin birbirine karıştığı korkunç bir kavga çıkmıştı, az kalsın yumruklar konuşacaktı ama sonuçta bu tartışma herkes için çok faydalı oldu. Artık dersi seviyorlardı, istedikleri tek şey mektup yazmak, duygularını ifade etmek ve başlarına gelenin ne olduğunu keşfetmekti. Pamela hariç, o benden uzak duruyor, derse katılmamayı tercih ediyordu. Her ne kadar büyük gayretler göstersem de, metroda da yeniden karşılaşmamıştık.

Bir gece öğrencilerden biri elini kaldırdı ve bir istifa mektubu yazmak istediğini, çünkü işini bırakmayı düşündüğünü söyledi. Sonra patronuyla arasındaki sorunlardan söz etmeye başladı, ben de ona, sınıftakiler arasında bunu yapabilecek son kişi olsam da, tavsiyelerde bulunmaya çalıştım.

Biri ona sorumsuz olduğunu, istifa etmeden önce neyle geçineceğini ve kursun parasını nasıl ödeyeceğini düşünmesi gerektiğini söyledi. Sınıfa nasıl dolduracağımı bilemediğim ağır ve yoğun bir sessizlik çöktü. Mektubu yazmak istiyorum, dedi sonra: istifa etmeyeceğim, yapamam, çocuklarım var, boğuştuğum sorunlar var ama yine de o mektubu yazmak istiyorum. İstifa etmenin nasıl olacağını hayal etmek istiyorum. Patrona onunla ilgili ne düşünüyorsam söylemek istiyorum. Ona bir amcık ağızlı olduğunu söylemek istiyorum ama o kelimeyi kullanmadan. Tek kelime değil, iki kelime, dedi ön sırada oturan bir öğrenci. Ne var ki? İki kelime hocam: amcık, ağızlı.

Mektuba başladık, ilk paragrafları tahtaya yazdık. Süre bit-

ti, biz de bu alıştırmayı bir sonraki derse bıraktık. Ne var ki bir sonraki ders olmadı. Pazartesi günü dosyamı alıp sınıfa geçmek üzere tam zamanında vardım ama bina kapalıydı, hatta ön cephesi boyanmıştı. Enstitü artık yoktu. Bana durumu çökmüş haldeki öğrenciler anlattı. Aylık taksitlerini ödemişlerdi, hatta bazıları indirimden yararlanmak için bütün yılın ücretini önden ödemişti.

O gece España Bulvarı'ndaki bir barda öğrencilerime eşlik ettim. Birlikte çıkmaya alışkın değillerdi, arkadaş sayılmazlardı, henüz birbirlerini tanımaya fırsatları olmamıştı, bu nedenle bazıları hayatlarını anlattı, öbürleri de kendilerini biralarına ya da yemeye verdi. Pamela masanın öbür ucundaydı, başka bir grupla sohbet ediyordu, benim yanıma gelmedi ama metro yolunda onunla karşılaşmayı becerdim. Minibüs yolunda Italia Meydanı'na kadar ona yeniden eşlik ettim, vedalaşırken kendisini fazlaca gözetimim altında hissettiğini söyledi, eğer ona bu kadar çok bakmasaydım belki benden hoşlanabileceğini ekledi. Ama bir daha hiç görüşmeyeceğiz ki, dedim. Kim bilir, diye yanıt verdi.

Juan Emilio'yla dersler düşündüğüm kadar kolay geçmiyordu. Seçtiğim kitapları sorgulamıyordu ama okuduklarında –neredeyse herkesin yaptığı gibi– mesajlar, net açıklamalar, ahlak dersleri arıyordu. Ona haftalık alıştırmalar veriyordum, o da her defasında özür yerine geçecek bir şişe şarapla geliyordu: Ödevimi bitiremedim, diyordu haylazca bir hareketle, sonra da bana hediye olarak getirdiği şarabın bağı ve o bağın mahsulü üzerine baş döndürücü bir bilgelikle konuşuyordu, edebiyat terminolojisi ona ne kadar komik geliyorsa onun kullandığı dil de bana o kadar komik geliyordu. Juan Emilio bir şeyin müdürüydü ama ben yaptığı işe dair derin araştırmala-

ra girmek istemiyordum, tıpkı Pinochet'nin dönüşü hakkında ne düşündüğünü sormamayı tercih ettiğim gibi: kan emici bir patron olduğunu öğrenmek istemiyordum, onu gözümden düşürecek sebeplerim olsun istemiyordum.

Buna karşılık ailesi hakkında pek çok şey öğrenmiştim: çocuklarının hiç de enteresan olmayan hayatları beni gerçekten ilgilendirmeye başlamıştı. Evliliğine gelince, sohbetlerimizden hareketle karmaşık fakat istikrarlı bir ilişki olduğu çıkarımına vardım; elbette bazı sadakatsizlikler olmuştu ama ayrılmak için yaşları fazla ileriydi, belki de birbirlerinden nefret etseler de asla ayrılamayan insanların dünyasına aitlerdi. Fakat Juan Emilio karısından (adı korkunçtu ama benim kulağıma pek edebi geliyordu: Eduviges) nefret etmiyordu, o da ondan nefret etmiyordu; birbirlerine katlanıyorlardı ve arada bir Eduviges kocasını bir pisco sour içerek bekliyor ve kendilerini koltuğa atıp öbür çiftlerin ne kadar kötü, kendilerininse ne kadar iyi olduğunu konuşuyorlardı, her şey bir yana, birlikte ve mutluydular.

Araya girip konuşmasına müdahale etmem çok zor oluyordu, bu nedenle de birkaç kez çok geçe kalmıştık ve ders daha başlayamadan gitmesi gerekmişti. Yine de bana paramı ödemişti elbette.

Eski öğrencilerime Eğitim Bakanlığı'na gönderdikleri şikâyet dilekçesi için yardım etmeye çalıştım, bakanlık ya azıcık bir şey veriyor ya da hiçbir şey vermiyordu. O büyük mektubu, yazılı iletişimin etkisini ve kelimelerin gücünü göstermesi gereken o kritik mesajı hep birlikte kaleme aldık ama hiçbir etki yaratmadı. Tanıklıkları, siyasetçilerin ve eğitim uzmanlarının fikirlerini bir araya getirmiştik ama hiçbir işe yaramamıştı. Durum skandal boyutundaydı, haber bir süreliğine gazetelerde yer aldı ama birden, o son derece Şili'ye has ve kuşku uyandı-

rıcı sessizlik baş göstererek ortama hâkim oldu. Bazıları başka enstitülerde hiç de avantajlı olmayan koşullarda kursa kaydolmayı başardı, yıllık ödeme yapanlar içinse sahici bir çözüm bulunamadı. Bunların yanı sıra, benim için de çözüm bulunamadı: bana bir aylık maaş borçları vardı ama öbür hocalarla birlikte hareket etmeye kalktığımda şansım yaver gitmedi. İki kişiyle irtibata geçebildim, ikisi de şikâyette bulunmak istemiyordu, çünkü başka enstitülerde de çalışıyorlardı ve adlarının kötüye çıkmasını istemiyorlardı.

Yine de her hafta España Bulvarı'ndaki o barda öğrencilerle buluşarak kursu tamamlamaya karar vermiştim. Baştaki otuz beş öğrenciden geriye yılın geri kalanında her çarşamba bir araya geldiğimiz on öğrenci kalmıştı, arada bir ders dağılıyordu, bu derslerin büyük bölümünde çalışıyor, tartışıyorduk. Böyle gecelerden birinde, ben bütün umudumu kaybetmişken Pamela çıkageldi ve sanki hiçbir şey olmamış gibi gruba katıldı, hiçbir yorum yapmadan. Metroya birlikte bindik, bana beş bin pesoluk bir banknot uzattı. Ona derslerin ücretsiz olduğunu, öğrencilerin bana en fazla bir bira ya da sandviç ısmarlamasına izin verdiğimi söyledim. Yine de bana ödeme yapmak istediğini söyledi ve para iadesini kabul etmedi. Evinize gidelim hocam, dedi sonra – bana siz diye hitap etmesinin ne kadar saçma olduğunu söylemeye gerek bile yok, hele ki benden on yaş büyük olduğunu düşününce. Her zamankinden daha geç olmuştu, genellikle kısa süreliğine eve uğruyor, işe gitmeden önce bir konserve ton balığı yiyordum ama şimdi çok az vaktim kalmıştı. Kendimi riske atmayı seçtim ve onu büroya götürdüm. Halının üzerinde beni emdi, sonra da Portillo'nun çalışma masasının üzerinde düzüştük, şans eseri telefon çalmadı. Sabah saat üçte şirkete yazdırdığım bir taksi geldi. Gitmeden önce bana büyük bir ciddiyetle şöyle dedi:

Ücreti rica edeceğim hocam, borcunuz beş bin peso. Bu sonradan bir alışkanlık halini aldı: derslere geliyor, bana ücretimi ödüyor, sonra büroda ya da evde ben ona ödeme yapıyordum. Ve her zaman, seksin ortasında olsak bile, bana siz diye hitap ediyordu. En azından yatakta sen desen, dedim bir gece. Size siz demek istiyorum hocam, dedi saçını toplarken: Kolombiyalıların konuşma biçimi çok hoşuma gidiyor.[1]

Yağmurun bardaktan boşanırcasına yağdığı bir gece Juan Emilio derse geç kaldı, yanında beni büyük bir mutlulukla selamlayan, sonra da hemen o anda masamın yanına bir dizi koli istifleyen bir adamla gelmişti. Juan Emilio'nun sadece tuhaf ve küçümseyici bir sırıtışla açıkladığı durumu anlamakta güçlük çektim. Bu hediyelerin seni rahatsız etmeyeceğini ümit ediyorum, dedi sonunda.

Kızdım ama geç kalmıştım. Hiç kuşkusuz benim kadar yoksul birini hiç tanımamıştı, bu nedenle de Italia Meydanı'na inmek Juan Emilio için kuralları çiğnediği bir nevi macera olmalıydı. Fakat ben yoksul falan değildim, ne münasebetti. Kıt kanaat geçiniyordum ama asla yoksul sayılmazdım. Bu yardımı kabul edemeyeceğimi söyledim, Nasıl olur da böyle bir şey düşünürsünüz, dedim ama ben tartışmayı sürdürürken Juan Emilio bir yandan kolileri açıyor ve kileri, daha doğrusu küçücük mutfağın köşesindeki arada bir kilere dönüşen yeri dolduruyordu. Gerçekten de çok koli vardı, içlerinde öbür şarküteri malzemelerinin yanı sıra soya sosu, farklı Twinings çayları, değişik peynir çeşitleri, ahtapot ve somon karpaçyolar, birkaç konserve havyar, birkaç paket ithal bira ve yirmi dört şişe de şarap vardı.

[1] Kolombiya'nın başkenti Bogotá ve çevresinde "siz" yalnızca saygı, resmiyet belirtmek için değil, samimi ortamlarda da "sen" yerine kullanılır. (e.n.)

Ayrıca bir koca koli dolusu tuvalet malzemesi de, ki buna sahiden içerlemiştim, belli ki bunu gerekli görmüştü.

İyi niyeti için müteşekkir olduğumu söyledim ama yeniden bu cömertliğini kabul edemeyeceğimi belirttim. Benim için bir şey değil, diye yanıt verdi, bu söylediği elbette doğruydu, onu iki kez daha beceriksizce reddettikten sonra hediyeleri kabul ettim. Sonrasında dersi başlatma girişiminde bulundum, çok da ısrarcı değildim aslında. Gevşekçe Onetti'nin birkaç öyküsü üzerine konuştuk, öbür yandan lezzetli Arap tatlılarıyla birlikte peynir ve zeytin yiyorduk. Ne kadar uğraşsam da karnımın aç olduğunu gizleyemezdim.

Giderken önümüzdeki hafta pazartesi günü ne yapacağımızı bildirmek istedim ama beni durdurdu. Elini saçına attı ve ondan beklenmeyecek bir hızla bir sigara yaktı, sonra da bana şöyle söyledi: Edebiyatı o kadar da sevmediğimi keşfettim. Ben seninle konuşmaktan, buraya gelmekten, nasıl yaşadığını görmekten hoşlanıyorum. Ama aslında okuduklarımdan hiçbirini beğenmedim.

Bu son sözleri nahoş bir vurgulamayla söylemişti, eminim çalışanlarına veda ederken de bu ses tonunu takınıyordu. "Korkarım yerinize başka birini bulmamız gerekecek" gibi bir şey. İşte o anda gelen erzakın bir tür tazminat olduğunu anladım. Daha fazla bir şey söylemeden ayağa kalktı, gözlerini gözlerime dikti ve beni dudaklarımdan beklenmedik bir şekilde, upuzun öperek sonsuza kadar veda etti.

Kalakaldım. Senaryoyu anlamadığım için rahatsız olmuştum, kendimi aptal gibi hissediyordum. Öpücük beni kızdırmadı, iğrenmedim de ama o kafa karışıklığı içinde Şiraz şarabından koca bir yudum aldım, meyvemsi bir aroması mı, yoksa yüksek bir asiditesi mi olduğunu anlamasam da o anda işimi görmüştü.

Ertesi gece işteyken, suların yeniden kesileceği söylentisi dolaştığı için su depoladım ama lavabonun musluğunu kapamayı unuttum. Ve uyuyakaldım, daha önce hiç böyle olmamıştı, yerde uyuyakalmışım. Sabah yedide her yanımda suyla uyandım, halı neredeyse tamamen suya batmıştı. Patronum ince espri anlayışını kenara bırakmış, beni yerden yere vuruyordu ama aslında sakarlığım onu o kadar güldürmüştü ki, beni işten atmamaya karar verdi. Yine de bunun bir final olduğunu anladım.

Pek çok kez bu büroda kalıp sonsuza kadar telefona bakmayı düşünmüştüm. Kırk yaşıma geldiğimde ya da ellimde, kendimi, ayaklarımı aynı masanın üzerine dayamış, üst üste aynı kitapları okuyarak telefonlara bakarken hayal etmek hiç de ağrıma gitmiyordu. O zamana kadar kafa karıştırıcı, çok ince şeyler düşünmemeyi tercih etmiştim. Gelecek üzerine ciddiyetle düşünmek gibi bir alışkanlığım yoktu, belki de yıldızımın yüksek olduğuna inandığımdan. Mesela edebiyat okumaya karar verdiğimde tek bildiğim kitap okumayı sevdiğimdi ve kimse bana dokunmamıştı. Hangi işte çalışacaktım, nasıl bir hayat istiyordum: bu tip şeyler üzerine düşündüm mü bilmiyorum, düşünsem acıklı olurdu. Yine de, nasıl denir, öne çıkmak, kendimi göstermek istiyordum. Ofisi su basması bir işaretti: okuduğum branşta ilerlemeliydim ya da daha doğrusu, net olmak gerekirse, en azından okuduğum branşla biraz daha ilgili bir şeyde ilerlemeliydim. Daha fazla uzatmadan istifa ettim. Veda yemeğinde Portillo bana en sevdiği yazar Arturo Pérez Reverte'nin bir kitabını hediye etti.

Öğrencilerime işsiz kaldığımı söylediğimde meteliğe kurşun atmalarına, yüksek mevkilerde tanıdıkları olmamasına rağmen bana yardım teklifinde bulundular. Gerek yok, dedim,

iş aramak için zamanımın olduğunu, biraz para biriktirmeyi becerdiğimi söyledim. Beni ciddi ciddi süzdüler ama işyerinde başıma gelen kazayı anlattığımda gülmekten helak oldular ve istifam konusunda bana hak verdiler. En çok da Pamela.

Evime gittik, nihayet birlikte uyuyabilecektik. Ekim başıydı, gece güzeldi ve insanın aklını çelerek baştan çıkarıyordu. Muhteşem bir şarap içtik, düzüştükten sonra bir yarışma programı (Pamela bütün soruları bilmişti), bir de film seyrettik. Geç uyandık ama acelemiz yoktu. Cömert bacaklarını bir saat boyunca okşadım, yarı dökülmüş turkuvaz ojeleri yüzünden biraz biçimsiz görünse de mükemmel olan ayaklarını seyrettim. O andan itibaren tarifeyi yükseltmeye karar verdik: o bana on bin ödeyecekti, ben de ona on bin verecektim.

İşsizsin ama evin yiyecek dolu, dedi gülümseyerek, bir yandan öğle yemeğini hazırlamaya girişmiştik. Gerçekten de çok yiyecek var, diye düşündüm ve bir torbaya peynir, salam, yoğurt, şarap doldurmaya başladım. Torbayı ona uzattım. Gençtim, şimdikinden çok daha salaktım, ne desem boş. Ona söylemiş olduğum sözleri büyük bir şaşkınlıkla dinledi. O anda ne kadar büyük bir hata yaptığımı idrak ettim. Pamela bana öfkeyle bakıyordu, ağzını bıçak açmıyordu, yanlış yerde gibiydi, hayal kırıklığına uğramıştı. Göğsüne bastırdı, kim bilir neden, acı çekiyor gibiydi.

Sonra torbayı aldı ve içindekileri delirmiş gibi ayaklarımın dibine boşalttı. Hiçbir şey söylemeden gidecekti, kapıyı açmıştı ama birden durakladı ve gitmeden kırgın bir sesle fahişe olmadığını, bundan sonra da olmayacağını söyledi. Benimse ne şimdi gerçek bir öğretmen olduğumu ne de gelecekte olabileceğimi.

II

ULUSAL ENSTİTÜ

Marcelo Montecinos'a

1

Öğretmenler bize numaralarımızla hitap ederdi, bu yüzden sadece yakın arkadaşlarımızın isimlerini bilirdik. Bunu mazeret olarak söylüyorum: çünkü karakterimin ismini bile bilmiyorum. Fakat onu, 34 numarayı gayet iyi hatırlıyorum. O zamanlar ben 45 numaraydım. Soyadımın baş harfi sayesinde öbürlerine kıyasla daha sağlam bir kimliğim vardı. Bu numara bana hâlâ aşina gelir. Son sırada olmak, 45 olmak iyiydi. Mesela 15 ya da 27 olmaktan çok daha iyiydi.

34'e dair hatırladığım ilk şey teneffüste bazen havuç yediğiydi. Annesi havuçları soyuyor ve muntazam şekilde küçük bir saklama kabına yerleştiriyordu, o da saklama kabını kenarlarından dikkatle açıyordu. Kuvvetinin tamamını verirdi, sanki çok zor bir sanat icra ediyormuş gibi. Fakat havuç sevgisinden daha önemlisi sınıfta kalmış olmasıydı, sınıftaki tek çift dikiş oydu.

Bizim için sınıfta kalmak utanç verici bir olaydı. Kısa hayatlarımızda asla böyle bir felaketle karşılaşmamıştık. On bir on iki yaşlarındaydık, Ulusal Enstitü'ye, Şili'nin en prestijli okuluna yeni başlamıştık, bu nedenle öğrenci sicillerimiz ku-

sursuzdu. Fakat 34 numara orada duruyordu: varlığı başarısızlığın mümkün olduğunu, hatta başarısızlığa katlanılabileceğini kanıtlıyordu, çünkü o üzerindeki lekeyi doğallıkla taşıyordu, âdeta aynı dersleri yeniden okumaktan memnun gibiydi. Sizin yüzünüz bana tanıdık geliyor, demişti bir defasında öğretmenlerden biri ve 34 nazikçe yanıtlamıştı: Evet efendim, ben sınıfta kaldım, burada sınıfta kalan bir tek benim. Fakat bu yılın benim için çok daha iyi geçeceğine inanıyorum.

Ulusal Enstitü'deki o ilk aylar cehennem gibi geçti. Öğretmenler bize her fırsatta okulun ne kadar zor olduğunu söylemeyi kendilerine iş edinmişti, bizi pişman etmeye uğraşıyorlardı, o küçümseyici tonlamayla, aslında bizi güldürmesi gereken ama onun yerine korkudan titrediğimiz, gargara yapıyormuş gibi çıkan sesleriyle köşe başındaki liseye geri dönmemizi söylüyorlardı.

O öğretmenlerin gerçek birer orospu çocuğu olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı. Onların elbette adları ve soyadları vardı: mesela matematik öğretmeni Bay Bernardo Aguayo, tam tamına bir orospu çocuğuydu. Ya da teknik bilgiler öğretmeni Bay Eduardo Venegas. Amcık ağızlının tekiydi. Hıncını ne zaman ne de mesafe dindirebildi. Zalim ve bayağılardı. Hüsrana uğramış aptal insanlar. Pinochet yanlısı yalakalar. Bok suratlı embesiller. Fakat ben 34'ten söz ediyordum, öğretmen geçinen o puştlardan değil.

34'ün tavırları sınıfta kalanların doğal hal ve tavırlarından tamamen farklıydı. Sınıfta kalanların asık suratlı olması, uyum göstermekte güçlük çekmesi ve yeni sınıfında isteksiz davranması beklenir ama 34 bizimle eşit koşulları paylaşmaya hep istekliydi. Sınıfta kalanları, daima bir önceki yıldan arkadaşlarını arayan ya da içine düştüğü durumun sorumlusu saydık-

larına karşı sonu gelmeyen bir mücadele içindeki mutsuz ve hüzünlü tiplere dönüştüren geçmişe özlem belası ona uzaktı.

Bu 34'ün en tuhaf yönüydü: hiç kindar değildi. Arada onu tanımadığımız öğretmenlerle konuşurken görürdük. Bunlar ellerin kolların inip kalktığı, sırta hafifçe vurulan mutlu sohbetlerdi. Onu sınıfta bırakan öğretmenlerle samimi ilişkisini sürdürmek hoşuna gidiyordu.

34 sınıfta yadsınamaz zekâsının belirtilerini her gösterdiğinde titrerdik. Fakat böbürlenmezdi, tam tersine, sadece yeni bakış açıları sunmak ya da karmaşık konular üzerine fikirlerini söylemek için araya girerdi. Kitaplarda olmayan şeyler söylüyordu, biz de bu yüzden ona hayrandık ama ona hayranlık duymak aynı zamanda kendi mezarını kazmak demekti: eğer bu kadar zeki biri çakabiliyorsa mantıken bizim de çakmamız gerekirdi. Arkasından sınıfta kalmasının gerçek nedenleri üzerine varsayımlarda bulunuyorduk: akıl almaz ailevi sorunlar, bitmek bilmeyen korkunç hastalıklar. Fakat 34'ün sorununun derslerle ilgili olduğunu gayet iyi biliyorduk – onun başarısızlığının yarın bizim başarısızlığımız olacağının farkındaydık.

Bir keresinde beklenmedik şekilde yanıma sokuldu. Hem endişeli hem de mutlu görünüyordu. Konuşmaya başlaması uzun sürdü, sanki bana söyleyecekleri üzerine uzun süre düşünmüştü. Sen merak etme, diyerek çıkardı ağzındaki baklayı: seni gözlemledim, sınıfı geçeceğine eminim. Bunu duymak iç rahatlatıcıydı. Çok sevinmiştim. Neredeyse sevincimden deliye dönmüştüm. 34, nasıl derler, tecrübenin sesiydi, benim hakkımda böyle düşünmesi ferahlatıcıydı.

Kısa süre sonra bu sahnenin öbür arkadaşlarım için de tekrarlandığını öğrendim, sonra da 34'ün hepimizle dalga geçtiği söylentisi yayıldı. Fakat daha sonra bunu bizi yüreklendirmek için yaptığını düşündük. Doğrusu bu yüreklendirmeye ihtiya-

cımız vardı. Öğretmenler bize her gün eziyet ediyordu, notların açıklanması hepimiz için yıkım demekti. Neredeyse istisnasız böyleydi. Doğrudan mezbahaya gönderiliyorduk.

Şifre 34'ün bu mesajı hepimize mi yoksa sadece seçtiğini varsaydıklarımıza mı ilettiğini çözmekti. Hâlâ haberi almamış olanlar paniğe kapıldı. 38 –ya da 37, numarasını tam hatırlamıyorum– en çok endişelenenlerden biriydi. Belirsizliğe katlanamıyordu. Öyle bir umutsuzluğa kapıldı ki, bir gün sırasının gelmesini beklemeden 34'e gidip doğrudan sınıfı geçip geçmeyeceğini sordu. 34 sorudan rahatsız olmuş gibiydi. Dur bir bakayım, dedi. Hepinizi gözlemleyemedim, çok fazlasınız. Kusura bakma ama şimdiye kadar sana yeterince dikkat etmedim.

Kimse 34'ün havaya girdiğini falan düşünmesin. Hiç öyle değildi. Konuşma tarzından dürüstlüğü seziliyordu. Dediğinden şüphe duymak kolay değildi. Samimi bakışları da bunu doğruluyordu: gözlerimizin içine bakmaya özen gösteriyordu ve cümlelerini belli belirsiz duraklamalarla donatıyordu. Sözlerinde yavaş ve olgun bir zamanın izi vardı. "Hepinizi gözlemleyemedim, çok fazlasınız," demişti 38'e, kimse bu sözün ciddiyetinden şüphe duymuyordu. 34 tuhaf konuşurdu ama ciddiyetle konuşurdu. Kim bilir belki de o zamanlar ciddi konuşmanın yolunun tuhaf konuşmaktan geçtiğine inanıyorduk.

Ertesi gün 38 kendisi hakkındaki hükmünü söylemesini istedi ama 34 kaçamak yanıtlar verdi, sanki –diye düşünmüştük– acı bir gerçeği saklamak ister gibiydi. Bana biraz daha süre ver, diye rica etti, henüz emin değilim. Hepimiz onu kaybettiğimizi düşündük ama bir hafta sonra, gözlem evresinin bitmesinin ardından kâhin 38'e doğru sokuldu ve hepimizi şaşırtarak dedi ki: Evet, sınıfı geçeceksin. Kesinlikle.

Elbette sevindik, ertesi gün kalan altı kişiyi de kurtarınca kutlama yaptık. Fakat çözülmesi gereken önemli bir mesele kal-

mıştı: biz, öğrencilerin tamamı, 34 tarafından takdis edilmiştik. Sınıfın tamamının geçmesi normal değildi. Araştırdık: öyle görünüyordu ki, okulun iki yüzyıllık tarihi boyunca yedinci sınıftaki kırk beş öğrencinin tamamı birden sınıfı asla geçmemişti.

Kaderimizin belirleneceği ileriki aylarda 34 tahminlerine güvenmediğimizi fark etti ama alındığını belli etmiyordu: sadakatle havuçlarını yiyor, sınıfta değerli ve ilgi çekici fikirlerini beyan etmeyi sürdürüyordu. Belki de sosyal hayatı eski hareketini kaybetmişti. Onu gözlemlediğimizi, hep göz önünde olduğunu biliyordu, yine de bize her zamanki içtenliğiyle selam veriyordu.

Yıl sonu sınavları geldi çattı ve 34'ün öngörülerinde haklı olduğunu teslim ettik. Dört yoldaşımız gemiyi vaktinden önce terk etmişti (bu ekibe 38 de dahildi), geriye kalan kırk bir kişiden kırkımız sınıfı geçtik. Sınıfta kalan tek kişi tam da, yeniden, 34 olmuştu.

Okulun son günü konuşup teselli etmek için yanına gittik. Üzgündü elbette ama kendini kaybetmemişti. Bunu bekliyordum, dedi. Çalışmak bana çok zor geliyor, belki de başka bir okula gitsem daha iyi olacak. Bazen kenara çekilmek iyidir derler. Bence şimdi kenara çekilme zamanı.

34'ü kaybetmek hepimizi üzmüştü. Bu beklenmedik sonu bir haksızlık olarak değerlendiriyorduk. Fakat sonraki yıl onu tekrar gördük, okulun ilk günü yedinci sınıflarla birlikte sıraya girmişti. Okul bir öğrencinin bir sınıfı iki kez tekrar etmesine izin vermiyordu ama 34 kim bilir nasıl bir istisna yaratmayı becermişti. Bunun haksızlık olduğunu, torpilli olduğunu söyleyenler eksik olmadı. Fakat çoğumuz okulda kalmasından memnunduk. Yine de bu tecrübeyi bir kez daha yaşamak istemesi bizi şaşırtmıştı.

O gün yanına gittim. Dostane davranmaya çalışıyordum, o da bana karşı sıcaktı. Daha zayıf görünüyordu ve yeni sınıf arkadaşlarıyla arasındaki yaş farkı fazlasıyla fark ediliyordu. Bundan böyle 34 değilim, dedi konuşmamızın sonuna doğru, artık bana aşina gelen ağırbaşlı ses tonuyla. Benimle ilgilendiğin için teşekkür ederim ama 34 artık yok, dedi: ben 29'um ve yeni gerçeğime alışmam gerek. Sınıfıma gidip yeni arkadaşlar edinmeyi tercih ederim. Geçmişte kalmak sağlıklı değil.

Galiba haklıydı. Bazen onu uzaktan, yeni arkadaşlarıyla bahçede dolanırken ya da bir önceki yıl kendisini sınıfta bırakan öğretmenleriyle konuşurken görüyorduk. Herhalde bu defasında nihayet sınıfını geçmeyi becermişti ama okulda daha uzun süre kaldı mı emin değilim. Ufak ufak izini kaybettik.

2

Bir kış günü öğleden sonra, spor salonundan döndüklerinde tahtaya yazılmış şu nota rastladılar:

Augusto Pinochet bir:

A) Amcık ağızlıdır
B) Orospu çocuğudur
C) Embesildir
D) Bokun tekidir
E) Yukarıdakilerin hepsidir

Altındaysa şöyle yazıyordu: MLP.

Tahtayı sileceklerdi ama yetişemediler, çünkü hemen ar-

kasından fen öğretmeni Villagra sınıfa girdi. Ders boyu süren mutlak sessizlik ortamına geçmeden önce gergin bir uğultu yükseldi ve birkaç çekingen kahkaha duyuldu. Villagra birkaç dakika boyunca tahtaya baktı, sırtı öğrencilere dönüktü. O düzgün harfler, mükemmel yazı on iki yaşında bir çocuğa ait değildi. Ayrıca yedinci sınıf öğrencilerinin MLP, Muhalif Liseliler Partisi saflarında mücadele ettiğine pek sık rastlanmazdı.

Villagra her zamanki ciddiyeti ve teatralliğiyle kapıya yöneldi, onu kimsenin izlemediğinden emin olmak istedi. Sonra eline silgiyi alıp seçenekleri teker teker silmeye başladı ama sonuncusuna geldiğinde ceketindeki tebeşir tozunu silkmek için durakladı ve abartılı şekilde öksürdü. Vergara –arkadaşları ona daha çok *verga rara*[1] diye hitap ederdi– arka sıradan seslenerek doğru şıkkın E şıkkı olup olmadığını sordu.

Villagra sanki ilham arıyormuş gibi tavana doğru baktı ve aydınlanmış bir yüz ifadesi takındı. Evet ama soru iyi formüle edilmemiş, diye yanıt verdi. Size şöyle söyleyeyim, A ve B şıkları hemen hemen birbirinin aynı, tıpkı C ve D şıkları gibi, bu durumda bu şıklar ıskartaya çıktığından yanıtın E şıkkı olduğu apaçık ortada.

Yani doğru seçenek bu mu, diye sordu González Reyes.

Bunlara şık denir, iki tane olduğunda seçenek deriz, ikiden fazla olduklarında şık denir, kitaplarınızın sekseninci sayfasını açın lütfen – Amaaan, dedi çocuklar.

Peki siz Pinochet hakkında ne düşünüyorsunuz, diye ısrar-

[1] (Isp.) Garip çük. (ç.n.)

la sordu öbür González, González Torres (sınıfta altı González vardı).

Bunun önemi yok, dedi sakin ve keskin bir şekilde. Ben fen bilimleri öğretmeniyim. Siyaset konuşmam.

3

Tarih dersinden sonra sağ elime giren krampları hatırlıyorum, çünkü Godoy iki saat boyunca dikte ettirirdi. Bize diktatörlüğün dikte edilişi gibi Atina demokrasisini de dikte ettirerek öğretiyordu.

Lavoisier Kanunu'nu hatırlıyorum ama orman kanununu daha iyi hatırlıyorum.

Aguayo'nun, "Şili insanı tembeldir, çalışmak istemez, oysaki Şili fırsatlarla dolu bir ülke," deyişini hatırlıyorum.

Aguayo'nun bize kırık not verdiğini ve kızından özel ders almamızı tavsiye ettiğini, kızının çok hoş olduğunu ama onu sevmediğimizi, çünkü yüzüne bakınca babasının köpek suratını gördüğümüzü hatırlıyorum.

Aguayo'nun okula beyaz çoraplarıyla gelen Veragua'ya, "Sen ayaktakımındansın," dediğini hatırlıyorum.

Veragua'nın uzun saçlarını, gözyaşlarıyla dolu yeşil ve kocaman gözlerini, aşağılanmış halde sessizce yere bakışını hatırlıyorum. Bir daha okula dönmedi.

Başöğretmen Venegas'ın sonraki pazartesi günü, "Veragua'yı okuldan aldılar. Yapamadı," deyişini hatırlıyorum.

Elizabeth Azócar'ın bize her cuma gününün son saatlerinde güzel yazı öğretişini hatırlıyorum. Elizabeth Azócar'a âşıktım.

Puebla'nın Tabilo kasabasından gelen Martínez Gallegos'u hatırlıyorum.

Teneffüste fıkralar anlatan ve bir öğretmen geldiğinde Fransızca çalışıyormuşuz taklidi yapan –*la pipe, la table, la voiture*– Gonzalo Mario Cordero Lafferte'yi hatırlıyorum.

Asla şikâyet etmediğimizi hatırlıyorum. Şikâyet etmek ne büyük aptallıktı, erkekliğe yaraşır şekilde dayanmalıydık. Ama erkeklik meselesi karışıktı: bazen cesaret demekti, bazen de kayıtsızlık.

Okul Aile Birliği için yanımda getirdiğim yıllık aidatı, beş bin pesoyu çaldırdığımı hatırlıyorum.

Sonra çalanın kim olduğunu öğrendim, o da benim bildiğimi biliyordu. Birbirimize her baktığımızda gözlerimizde şunu okuyorduk: paramı çaldığını biliyorum, seni soyduğumu bildiğini biliyorum.

Benim okulumdan mezun olan Şili başkanları listesini hatırlıyorum. İsimleri anılırken Salvador Allende'yi atladıklarını hatırlıyorum.

Bir zamanlar gururla *benim okulum* dediğimi hatırlıyorum.

Belirtisiz İsim Tamlamasını (BİT) ve Belirtisiz Sıfat Tamlamasını (BST) hatırlıyorum.

Tuhaf kelimelerle yaptığımız sözcük alıştırmalarını hatırlıyorum, sonra gülmekten çatlayarak bu alıştırmaları tekrar ediyorduk: merhamet, müsademe, biblo, değişken, aklamak, çetin, veciz.

Soto'yu okula asker babasının şoförünün getirdiğini hatırlıyorum.

İngilizce öğretmeninin Chicago'da on yıl yaşamış bir öğrenciye kırık not verdiğini, sonra da mahcup olarak, "Coni olduğunu bilmiyordum," dediğini hatırlıyorum.

Aptal hocaları ve harika hocaları hatırlıyorum.

En harikalarını, ilk derste Henry Miller'ın hayatını değiştiren bir cümlesini yazan Ricardo Ferrada'yı hatırlıyorum.

Bizi mahveden öğretmenleri ve bizi kurtarmak isteyen öğretmenleri hatırlıyorum. Mr. Keating'e inanan öğretmenleri. Tanrı'ya inanan öğretmenleri. Nietzsche'ye inanan öğretmenleri.

Orta dördüncü sınıftaki homoseksüel çetesini hatırlıyorum. Beş ya da altı kişiydiler, her zaman birlikte otururlardı, sadece kendi aralarında konuşurlardı. En şişmanı bana aşk mektupları yazardı.

Asla jimnastik yapmazlardı ve çok seyrek çıktıkları teneffüslerde rahatsız edilir, dayak yerlerdi. Sınıfta kalmayı tercih ederlerdi, aralarında sohbet ya da kavga etmek üzere. Okul çantalarını birbirlerinin yüzüne ya da yere fırlatarak "orospu" diye bağırırlardı.

Bir sabah, sınıfta hiçbir öğretmenin olmadığı serbest saatte matematik sınavına hazırlanırken, şişman hiç durmadan sıra arkadaşıyla konuşunca küçük Carlos'un ona, "Kes sesini şişko tekerlek," diye bağırdığını hatırlıyorum.

Şişmanın öfkeyle ayağa fırladığını ve hiç olmadığı kadar efemine bir şekilde şöyle yanıt verdiğini hatırlıyorum: "Bir daha bana asla şişko deme."

Teneffüste Zócalo'nun dibinde Andrés Chamorro, Cristián Villablanca ve Camilo Dattoli'yle marihuana içtiğimizi hatırlıyorum.

Pato Parra'yı hatırlıyorum. Lise üçteki dört çift dikişten biri olan Patricio Parra'nın çizimlerini hatırlıyorum.

Ortadaki ilk sıraya oturduğunu ve bütün ders boyunca yaptığı tek şeyin çizmek olduğunu hatırlıyorum.

Asla öğretmenlere bakmazdı, şişe dibi gözlükleri ve kâğıda düşen kâkülleriyle hep çizdiği resme odaklanmış halde iki büklüm otururdu.

Patricio Parra'nın saçları resmi bozmasın diye yaptığı hızlı baş hareketini hatırlıyorum.

Onu hiçbir öğretmen ne uzun saçlarını ne de sınıftaki mutlak ilgisizliğini öne sürerek azarladı, herhangi bir öğretmen neden derse katılmadığını soracak olursa diyaloğa fırsat vermeden kuru ve terbiyeli bir şekilde özür dilerdi.

Onu çok az tanıyabildim, birkaç kez konuşmuştuk. Bir gün bütün sabah yanında oturduğumu, mükemmel denebilecek, neredeyse tümü gerçekçi olan çizimlerine baktığımı hatırlıyorum: çaresizlik, yoksulluk hakkında abartıdan uzak, sade desenler çiziyordu.

O sabah beni çizdiğini hatırlıyorum. Çizimi hâlâ saklıyorum ama nerede olduğunu bilmiyorum.

Aylardan haziran mıydı, temmuz muydu bilmiyorum ama Pato Parra'nın intihar ettiğini bir kış sabahı öğrendiğimizi hatırlıyorum.

Puente Alto mezarlığındaki ayazı hatırlıyorum. Bize ne olduğunu anlatmaya çalışan öğretmenlerin halini hatırlıyorum. Ve susmalarını, susmalarını, susmalarını nasıl istediğimizi. Ve sonra bütün yıl boyunca ortadaki boş sıraya bakınca gördüğümüz boşluğu.

Rehberlik öğretmeninin bize hayatın devam ettiğini söylediğini hatırlıyorum.

Hayatın devam ettiğini ama eskisi gibi olmadığını hatırlıyorum.

Hugo Pueblo'yla avludaki bahçede kol kola girip ağlayarak yürüdüğümüzü hatırlıyorum.

Pato Parra'nın odasındaki bir duvara kendini öldürmeden önce yazdığı cümleyi hatırlıyorum: "Dünyaya son çığlığım: bok."

4

1993 yılında okuldaki son aylarımı hatırlıyorum: her şeyin bir an evvel bitmesini arzuladığımı. Gergindim, hepimiz öyleydik, altı yıl boyunca hazırlandığımız büyük sınavı bekliyorduk. Çünkü Ulusal Enstitü o zamanlar öyleydi: altı yıl üniversite öncesi eğitim veren okul.

Bir sabah hepimiz patladık, bağırış çağırış, yumruk yumruğa birbirimize girdik: nereden geldiğini anlamadığımız mutlak bir şiddet patlaması. Hep oluyordu ama bu sefer ilk kez kendini böyle gösteren bir öfke, bir eziklik ya da üzüntü hissediyorduk. Skandal patlamıştı, başmüfettiş Washington Musa geldi. Bu ismi hatırlıyorum, Washington Musa. Ne olacak ki. Benim için zerre önemi yok.

Bizi azarlamaya başladı, Musa alışkın olduğumuz tavrı takındı, o zamanlar pek çok öğretmenin ve müfettişin takındığı tavrı. Bize ayrıcalıklı olduğumuzu, mükemmel bir eğitim aldığımızı söyledi. Derslerimize Şili'deki en iyi öğretmenlerin girdiğini. Hem de bedava, diye üstüne basarak söyledi. Ama siz hiçbir yere gelemeyeceksiniz, bu okulda nasıl oldu da tutundunuz anlamıyorum. Siz edebiyat sınıfı okulun yüz karasısınız, dedi. Dediklerinin hiçbiri bize dokunmuyordu, bu nutukları, monologları çok dinlemiştik. Yere ya da defterlerimize

bakıyorduk. Ağlamaktan çok gülmenin kıyısında duruyorduk, acı, alaycı ya da kendini beğenmiş bir kahkaha ama nihayetinde bir kahkaha.

Ancak kimse gülmedi. Musa'nın esip gürlediği sırada sınıfta mutlak bir sessizlik vardı. Birden Javier García Guarda'yı vahşice paylamaya başladı. Javier belki de sınıfın en sessizi, en çekingeniydi. Dersleri kötü değildi, iyi de değildi, sicili temizdi: siciline tek bir olumsuz not düşülmemişti, olumlu bir not da düşülmemişti. Ama Musa onu hınçla aşağılıyordu, nedenini çözememiştik. Sonradan Javier'in kaleminin yere düşmüş olduğunu anladık. Hepsi buydu. Musa bunu bilerek yaptığını düşünmüştü ya da hiçbir şey düşünmemişti ama bütün nefretini García Guarda'ya kusmak için bu olayı kullanmıştı: Annenden babandan nasıl bir eğitim aldığını hayal bile etmek istemiyorum, dedi ona. Bu okulda okumayı hak etmiyorsun.

Ayağa kalktım ve sınıf arkadaşımı savundum, daha doğrusu Musa'ya saldırdım. Susun öğretmenim, bir kez olsun susun, siz neler dediğinizin farkında değilsiniz. Haksız yere sınıf arkadaşımızı aşağılıyorsunuz.

Sınıfa daha da ağır bir sessizlik çöktü.

Musa uzun boylu, sağlam yapılı bir hödüktü. Lisedeki işinin yanı sıra bir kuyumcu işletiyordu ve okulda yaptığı satışlarla gelirini bir hayli yükseltiyordu: ara sıra sattığı broşları, saatleri ya da kolyeleri methetmek için koridorda kadın öğretmenleri durdururdu. Öğrencilere karşı vazifesinin gerektirdiği üzere sevimsiz, soğuk, despot tavırlıydı: azarları ve verdiği cezalar efsane niteliğindeydi. O zamanlar başlıca özelliğinin kibir olduğunu düşünüyordum, hâlâ da öyle düşünüyorum. Musa ne yapacağını, nasıl davranacağını bilemedi. "İkiniz, odama," dedi çok kızgın. Müfettişin odasına giderken yolda Mejías'ın yaklaşıp bizi cesaretlendirdiğini hatırlıyorum.

Cesur davranmıştım ama belki de buna cesaret denemezdi ya da bu cesaretin vasat kısmıydı: artık canıma tak etmişti, benim için ne olsa fark etmezdi, o gün olsa köşe başındaki okula mutlu mesut kaydımı yaptırabilirdim. Kendimi okuldan attıracak mazereti bulduğuma inanıyordum. Ama okuldan atılmayacağımı da biliyordum. Beni seven, koruyan öğretmenlerim vardı. Musa bunu biliyordu.

"García, mezuniyetin konusunda ciddiyetle düşüneceğim," dedi Musa. "Yarın sabah ilk iş velinle konuşacağım." O anda García Guarda'nın dolmuş kara gözlerine bakınca her şeyi berbat ettiğimi anladım, mesele bir azarla, hadi hadi bir kez daha aşağılanmasıyla bitmeliydi, García Guarda da bunu tercih ederdi ama benim araya girmemle birlikte her şey daha beter olmuştu. Veliler ancak çok önemli meseleler için çağrılırdı, çünkü benim okulumda veliler, ebeveynler yoktu. "Beni okuldan atın," dedim yeniden ama senaryonun bu olmadığını biliyordum: beni cezalandırma yolu García'ya işkence etmekti. Tam devam edecektim, onu yeniden savunacaktım, her şeyi bir kez daha berbat edecektim ki kendimi tuttum.

"Seni okuldan atmayacağım, mezuniyetini de engellemeyeceğim," dedi bana Musa, ben de García'dan daha düşük bir ceza almamın ne büyük bir haksızlık olduğunu düşündüm yeniden. Bir de mezun olup olmamanın benim için fark etmeyeceğini düşündüm. Belki de fark ediyordu. Beni hiçbir şey yıkamazdı. Öfke beni yıkılmaz yapmıştı. Aslında sadece öfke değil. Aynı zamanda kör bir cesaret ya da yakamı asla bırakmayan bir tür inatçılık. Çünkü kısık sesle konuşuyordum ama güçlüydüm. Çünkü kısık sesle konuşuyorum ama güçlüyüm. Çünkü hiç bağırmıyorum ama güçlüyüm.

"Seni mezuniyetten men etmem, hemen okuldan atmam gerek," dedi bana. "Ama yapmayacağım." Aradan otuz saniye

geçti, Musa sözünü bitirmemişti, ben yan gözle García Guarda'nın yanaklarından süzülen yaşlara bakıyordum. Onun da şiir yazdığını hatırlıyorum ama benim gibi yazdığı şiirleri göstermezdi, benim gibi şaircilik oynamıyordu. Arkadaş da değildik ama arada bir konuşurduk, birbirimize saygı duyardık.

"Seni mezuniyetten men etmeyeceğim, okuldan atmayacağım ama hayatın boyunca asla unutamayacağın bir şey söyleyeceğim." Musa *asla* sözcüğünü ve sonra da *hayatın boyunca*'yı vurgulayıp sözlerini iki kez daha tekrar etti.

"Seni mezuniyetten men etmeyeceğim, okuldan atmayacağım ama hayatın boyunca asla unutamayacağın bir şey söyleyeceğim." Ne dediğini hiç hatırlamıyorum, o anda unuttum, gerçekten de Musa'nın bana o anda ne dediğini hatırlamıyorum: yüzüne bakıyordum, cesaretle ya da uyuzuna ama söylediklerinin tek kelimesini bile aklımda tutmadım.

ÇOK İYİ SİGARA İÇERDİM

Álvaro ve Valeria'ya

Tedavi doksan gün sürüyor. Bugün on dördüncü gün. Prospektüse göre son bir sigara hakkım var.

Hayatımın son sigarası.

Biraz önce içtim.

Altı dakika yedi saniye sürdü. Son halka tavana varmadan önce bozuldu. Küllüğe bir şey çizdim (kalbimi mi?).

Parantezi açıyor muyum kapıyor muyum bilmiyorum.

Acıya ya da yenilgiye benzer bir şey hissediyorum. Fakat olumlu işaretlerin peşindeyim. Böyle iyi, yapmam gereken buydu.

Sigara içerken iyiydim, en iyilerden biriydim. Çok iyi sigara içerdim.

Doğal, akıcı, neşe içinde sigara içerdim. Büyük bir zarafetle. Tutkuyla.

Beklenmedik derecede kolay oldu. İlk günlerde neredeyse hiç farkına varmadan altmış sigaradan kırka indim. Sonra da kırktan yirmiye. Hakkım olan sigara sayısının hızla düştüğünü

fark edince arka arkaya içmeye başladım, sanki formuma kavuşmam ya da eski halime dönmem gerekiyormuş gibi. Ama o sigaralardan zevk almıyordum.

Tamamen bırakacağım günün arifesinde sadece iki sigara içtim, isteksizce, daha çok küçücük iznin tadını çıkarmak için. O içtiğim sigaraların hiçbiri tam, gerçek değildi.

On dokuz gün, beşi sigarasız.

Şimdiye kadar tedavimde can sıkıcı bir şey yaşamadım ama gizli bir bölme arıyorum, gözlerimi dikebileceğim başka bir yer.

İlacın etkisini gösterme hızı ürkütücü. Hele ki organizmamın uysallığı. Champix en ufak bir dirençle karşılaşmadan beni ele geçirdi. Migren krizlerine rağmen güçlü bir erkek olduğumu hissederdim ama bu ilaç hayatımda temel bir şeyi değiştirdi.

Bu ilacın bana sadece alışkanlığımı bıraktıracağını düşünmek saçmalık. Elbette şimdi ne olduğunu bilmediğim şeylerle de arama mesafe koyacak. Onları öyle uzağa atacak ki artık göremez olacağım.

Çok değişeceğim ve bu durumdan hiç hoşlanmıyorum. Değişmek istiyorum ama başka yönde. Ne dediğimi bilmiyorum.

Sersemlediğimi ve zarar gördüğümü hissediyorum. Sanki birisi hafızamdaki sigarayla ilgili bilgileri ufak ufak siliyor. Bu da beni üzüyor.

Ben çok eski bir bilgisayarım. Eski bir bilgisayarım, fena da sayılmam. Biri bezle yüzüme ve klavyenin tuşlarına dokunuyor. Ve canım acıyor.

Yirmi yıldan uzun süredir uyanır uyanmaz yaptığım ilk şey üst üste iki sigara içmekti. Aslında galiba bunun için, bunu yapabilmek için uyanıyordum. Gözümü kırpıştırıp aydınlığı gördüğümde hemen sigara içebileceğimi fark edip mutlu olurdum. Ancak ilk nefesin ardından gerçekten uyanırdım.

Geçen sonbahar bu dürtümü kontrol etmeyi denedim, günün ilk sigarasını içmeyi mümkün olduğunca ertelemeye uğraştım. Sonuç felaketti. On bir buçuğa kadar mutsuzluk içinde yatakta kalıyordum, saat on bir otuzu bir geçtiğindeyse ilk dumanı üflüyordum.

Tedavinin yirmi birinci günü – sigarasız yedinci gün. Bulutlar gökyüzünde yalpalıyor.

Sigaralar hayatın noktalama işaretleridir.

Öğleden sonramı Oliver Sacks'ın incelemesi *Migren*'i okuyarak geçirdim. Başta şaşmaz bir tedavinin olmadığı konusunda uyarıyor. Vakaların çoğunda hastalar doktordan doktora, tedaviden tedaviye koşan seyyahlara dönüşüyor. İşte bu benim, hem de uzun yıllardan beri.

Kitap migrenin ilginç olduğunu ve güzellikten muaf olmadığını (izah edilemeyende bulunan güzelliği) gösteriyor. Fakat birinin güzel ya da ilginç bir hastalığa sahip olduğunu bilmesi ne işe yarar ki.

Sacks benim mustarip olduğum migren türüne (*benim* migrenime) az sayfa ayırmış, bu içlerindeki en vahşi tür ama en çok rastlananı değil. Benimkinin isimleri migren nevraljisi, histami-

nik baş ağrısı, horton nevraljisi, küme baş ağrısı, salvolu, demet demet. Fakat en manidar takma ismi: *suicide headache*.[1] Ağrı kriz sırasında bu dürtüyü tetikliyor. Ağrıyı dindirmek için başını duvara vuran hastaların sayısı hiç az değil. Ben de yaptım.

Başın bir tarafı ağrıyor, özellikle de trigeminal sinirin etkisi altında kalan bölge. Öbür belirtilerle birlikte fotofobi, fonofobi, gözlerin sulanması, yüzün terlemesi ve burun tıkanıklığının eşlik ettiği dayanılmaz bir his. Rakamları ezberliyorum, istatistikleri sayıp döküyorum: her yüz bin kişiden sadece onu küme baş ağrısından mustarip. Ve bu on kişiden sekizi ya da dokuzu erkek.

Periyotlar, kümeler belli bir tetikleyici olmadan ortaya çıkıyor ve iki aydan dört aya kadar sürebiliyor. Acı dizginlenemez şekilde patlıyor, özellikle de geceleri. Yapılabilecek tek şey teslim olmak. Arkadaşlarımızın verdiği, tamamı yararsız çeşitli tavsiyeleri güler yüzle dinlememiz gerek. Derken şansımızın yaver gittiği bir gün çekip gidiyor – ağrı, arkadaşlar değil, her ne kadar bazı arkadaşlarımız baş ağrılarımızdan illallah dese de, çünkü o aylar boyunca mazeretli oluyoruz, kaçınılmaz olarak kendimize dönüyoruz.

Yeniden normale dönmenin mutluluğu bir iki yıl sürebiliyor. Artık tamamen iyileştiğimize inandığımızda, onu tıpkı yavaş yavaş değer vermeye, hatta sevmeye bile başladığımız eski bir düşmanı hatırlar gibi hatırladığımızda, ağrı geri geliyor, önce çekingence, sonra da her zamanki arsızlığıyla.

Gregory House'un küme ağrılarından şikâyet eden bir hastayı sihirli mantarla tedavi ettiği bölümü hatırlıyorum. "Başka hiçbir şey işe yaramıyor," der House sağlık ekibinin hayret dolu bakışları altında. Fakat bana sihirli mantarlar bile işle-

[1] (İng.) İntihar ettiren baş ağrısı. (ç.n.)

miyor. Ne yastıksız uyumak, ne yoga yapmak, ne de büyük bir gayretkeşlik içinde akupunktur iğneleri vurdurmak. Ne de bütün hayatımı psikanaliz kuşatmasıyla gözden geçirmek (ve içlerinden bazıları korkunç sayılacak pek çok meseleye rastlamak ama bunların hiçbiri ağrıları dindirmiyor). Ne peyniri ne şarabı ne bademi ne de fıstığı bırakmak. Ne de bir buçuk eczane dolusu en ağır ilaçları içmek. Hiçbiri beni sinsice ve apansız saplanan ağrılardan kurtarmadı. Denemediğim tek şey buydu, sigarayı bırakmak. Üstüne üstlük daha da beteri, Sacks migren ve sigara arasında bir ilişki olduğuna dair kesin kanıtların bulunmadığını söylüyor. Bu bölümün altını çizerken sersemleme ve çaresizlik hissettim.

Beni en çok endişelendiren, hastalığın bütünüyle uyku evresinde olması. Sigarayı bırakıp her şeyin yolunda olduğunu düşünebilirim ve bir yıl içinde bir atak baş gösterebilir. Buna rağmen nöroloğum kendinden çok emin. Yedi yıl genel tıp okumuş, sonra da üç yıl uzmanlık eğitimi almış ve bütün bunlar bana sarf ettiği şu sözleri söylemesine yarıyor: Sigara içmek sağlığa zararlıdır.

Tedavinin yirmi altıncı günü, sigarasız yirmi altı eksi on dört gün.

Hemen gelip geçen hafif bir mide bulantısından başka büyük bir rahatsızlık hissetmedim. Prospektüsteki yan etkilere tekrar göz gezdirdim, hiçbir şey yok. Sadece iki baş "ağrısı" oldu – ironik tırnak işaretlerine karşıyım ama neredeyse hiç ağrımadı diyebilirim, hele ki benim kümelerle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Aspirinle geçenler ne salakça ağrılar. Onlara saygı duymuyorum.

Champix'in prospektüsüne bakılırsa bulantı ve baş ağrılarının yanı sıra tuhaf rüyalar, uykusuzluk, halsizlik, sersemleme, kusma, mide gazı, disguzi, ishal, kabızlık ve karın ağrısı ortaya çıkabilir. Tuhaf rüyalardan şikâyetim yok, rüyalarım hiçbir zaman normal olmadı. Ama esas derdim halsizlik ve uykusuzluk, hem aşk hem de nefret aynı anda olabilirmiş gibi. Disguziye (tat almada değişiklik) bayılıyorum. Bir kez olsun mazeret olarak, "Kusura bakmayın, bende disguzi var" demek isterdim. Ne yüksek bir zarafet.

Ayrıca Champix'le ilgili bilim sayfalarında da çıkıp duran bir tevatür var ki bu tip şeylere hiç paye vermiyorum, çünkü bilim sayfalarına inanmıyorum. Ne koca bir yalan, bilim sayfalarıymış: pazartesi saygın üniversitelerin şarap ya da bademin faydalarıyla ilgili yaptığı önemli çalışmalar hakkında bilgi veriliyor, sonra da çarşamba zararlı oldukları söyleniyor. Parra'nın dizelerini hatırlıyorum: "Ekmek zararlı / Bütün yiyecekler zararlı." Tıpkı burç yorumları gibi: geçen hafta pazartesi günü Terazi için söylediğini cumartesi günü Balık için söylüyor.

Her neyse, tevatür Champix kullanan pek çok insanın intihara eğilim gösterdiği yönünde. İnternette, bir yıl içinde 227 intihar girişimi, 397 psikotik bozukluk, 525 şiddet davranışı, 41 cinai düşünce, 60 paranoya ve 55 halüsinasyon vakası kaydedildiğini görüyorum. Bunların hiçbirine inanmıyorum.

Benim şimdiye kadarki en büyük sorunum ellerim. Ellerimle ne yapacağımı hiç bilemiyorum. Ellerimi cebime sokuyorum, tırabzanlara koyuyorum, yanaklarıma dayıyorum, ambalaj kâğıtlarına doluyorum, ellerimle bardak tutuyorum. En çok da bardak tutuyorum: artık daha çabuk sarhoş oluyorum ama dert değil, çevremdekilerin hoşgörüsüne sığınıyorum.

Bazılarının –ellerinde sigarayla– cesur karar diye andık-

ları bu şeyin koro halinde onaylanması beni rahatsız ediyor. Sana hayranlık duyuyorum, dedi bugün bana korkunç bir tip, sonra da yapmacık ve kasvetli bir jestle ekledi: ben olsam yapamazdım.

Sigara mı içiyorsun?
Yok anne. Dua ediyorum.

Tedavinin otuz beşinci günü, sigarasız yirmi birinci gün.

Jovana'yla çarşıda öğle yemeği yedim. Sigarayı bıraktığıma inanamıyor. Öyle neşeli sigara içiyor ki onu kıskanıyorum, yine de gizliden gizliye içimde mutlak bir tatmin duygusu hissettiğimi itiraf etmeliyim ama bu belli belirsiz bir his, çünkü hiçbir gayret göstermedim: sadece ilaç beni egemenliği altına aldı.

Bizler kimsenin savunmadığı tek azınlığız, dedi Jovana gülerek, o sigara içenlere has sıcak ve kalın ses tonuyla. Sonra da dünyadaki tüm sigara içenler adına konuşuyormuşçasına ekledi: Sana güveniyorduk.

Sonra bana kısa zaman önce ölen babasını dudaklarında sigara olmadan hatırlamanın kendisi için imkânsız olduğunu söyledi. Adam bazen sokağa çok erkenden çıkarmış, nereye gittiğini sorduklarında da coşkuyla yanıt verirmiş: Sabahı öldürmeye, ya ne olacak! Ne büyük bilgelik, diye düşündüm. Yürümek, yürümek ve sabahı öldürmek için sigara içmek.

Kendimi hayatın bilinmeyen bir yönü konusunda yeniden terbiye ettiğimi düşünüyorum.

Eski belgelerime yeniden dalıyor ya da yerlerini değiştiriyo-

rum, içlerinde bir yıl öncesine ait şu nota rastlıyorum: "Sağ elimin başparmağında iyi sigara içmemi engelleyen bir yara var. Geri kalan her şey tamam."

Sigara içenler için gerçeğe yakın olan, sigara içmeyenler için edebiyattır. Mesela Julio Ramón Ribeyro'nun muhteşem öyküsü gibi: bir sigara paketini kurtarmak için çaresizce camdan atlayan ya da yıllar sonra, hastalıktan kırılırken sırf kuma gömülü sigaraları, heyecanlı bir köpeciğin yardımıyla, çıkarmak için her gün plaja inen tiryaki. Sigara içmeyenler bu öyküleri anlayamaz. Abartılı bulur, bu öyküleri ıskalarlar. Buna karşılık bir tiryaki onların değerini bilir, hazine gibi saklar.

"Sigara icat edilmemiş olsaydı halim ne olurdu" diye yazar Ribeyro, kardeşine 1958'de gönderdiği bir mektupta: "Saat öğleden sonra üç ve ben daha şimdiden otuz sigara içtim." Sonra da kendisi için yazmanın "sigara içme keyfini tamamlayan bir eylem" olduğunu açıklar. Daha sonraki bir mektubunda çok önemli bir mazeretle veda eder: "Tek sigaram kaldı, bu nedenle mektubuma son veriyorum."

Ben yazmadan sigara içebiliyordum elbette ama sigara içmeden yazamıyordum. Bu nedenle şimdi yazmayı bırakmaktan korkuyorum. Son günlerde yapabildiğim tek şey ürkekçe bu notları yazmayı sürdürmek oldu.

Punta Arenas'a şimdi geldim. İlk kez uçakta kitap okuyabildim. Seyahat etmeye başlamam yetişkinliğime denk geliyor, sigara içilebilen bir uçakta hiç uçmadım, eğer sigara içmiyor-

sam okuyamazdım da. Koltuklardaki küllüklerin varlığı sinirimi bozardı.

Italo Svevo'nun o muhteşem ve keskin cümlesini hatırladım: "Bir romanı sigara içmeden okumak imkânsız."

Ama olabiliyor, evet. Okuduğum hiçbir şeyi hatırlamasam bile. Kötü okudum. İyi bir romanı kötü mü okudum, yoksa kötü bir romanı iyi mi okudum bilmiyorum. Ama okudum, oluyor.

Kaçamağımı yazmamak için belgeyi kapadım. Ne de güzelmiş her gün günlüğüne palavra sıkmak, aptal. Kayıt düşmem gerek. Punta Arenas mezarlığında oldu. En büyük arzum oraya gitmek ve Lihn'in "kendini parçalamak için savaşan bir barış"tan söz eden şiirini hatırlamaktı. Selvilere ("boyun eğmiş çifte sıralı selviler"), ilham verici anıtmezarlara, çocuk mezarlarına, yabancı dilde yazılmış mezar taşlarına, özenli nişlere, mucizevi şekilde taze kalan çiçeklere bakmak bu dizeyi çağırıyor. Galo Ghigliotto suluktaki birkaç parça buzla oynarken ve Barrientos fırsattan istifade akrabalarının mezarlarını ziyaret ederken denize baktım. Sessizce yürüyerek çıktık. Lihn'in söz ettiği barışı düşünüyordum, kendini parçalamak için savaşan barışı. Ve birdenbire, sanki normalmiş gibi, Galo'dan bir sigara istedim, sigara içmeyi bıraktığımı dördüncü ya da beşinci nefese geldiğimde hatırladım. Acı tadı ancak o anda ağzıma geldi, tiksindiğimi hissettim. Sigarayı bitirdim ama kendimi zorlamam gerekti.

Artık gerçekten de sigara içmiyorum, diye düşündüm.
Artık gerçekten de düşünmüyorum, diye sigara içtim.
İlaç sigara içmeme izin vermiyor.

Kırkıncı gün / yirmi altı.

Sacks'ın kitabı çantamda, satırların altı çizili, doktora sigara içmekle küme migren arasında ilişki olduğuna dair hiçbir bulgu olmadığını göstermeye hazırım. "Sacks eğlencelidir," diyor nörolog. Ama okuyup okumadığından emin değil. Söylediği şeydeki çelişkiyi görmesini sağlıyorum. Okumadıysa Sacks'ın eğlenceli olup olmadığını nereden bilecek. Beni dinlemiyor. Sinirleniyorum. Eskiden doktorlar okurdu, diyorum, eskinin doktorları kültürlüydü.

Gücenmişe benzemiyor, bana birinin uzaylıya bakacağı gibi bakıyor. Doktor gibi birinin, benim gibi birinin değil – ben bir uzaylıya asla böyle ayan beyan şaşırmış vaziyette bakmazdım.

Ona Sacks'ın kitabını ödünç vermeyi öneriyorum, kabul etmiyor. Sinirleniyor. Çocukmuşum gibi bana nasihat veriyor. Sigaraya karşı o kadar ateşli bir nutuk atıyor ki, çok sevdiğim, itibarının zedelenmesini istemediğim birini payladığını hissediyorum. Fakat hayatta en çok istediğim şey başımın bir daha asla öyle korkunç şekilde ağrımaması. Elbette tedaviyi sürdüreceğim. Tedaviye inanıyorum.

Sergio'nun sevdiği o dizeleri hatırlıyorum, galiba Ernst Jandl'ın bir şiiriydi: "Doktor bana dedi ki / öpüşmeyecekmişim." Benim doktor da bana dedi ki sigara içmeyecekmişim.

Aşağı yukarı on bir yaşındayken eşzamanlı sayılabilecek şekilde obur bir okura ve gelecek vaat eden bir tiryakiye dönüştüm. Sonraları üniversitenin ilk yıllarında okuma ve tütün arasında istikrarlı bir bağ kurdum. Kurt o zamanlar Heinrich Böll

okuyordu, yaptığım tek iş, arkadaşı olabilmek uğruna Kurt'u taklit etmek olduğundan *Palyaço*'yu edindim, karakterlerin bana kalırsa bütün sayfalarda ya da yarım sayfada bir sürekli sigara içtiği çok güzel, acı dolu bir roman. Onlar ne zaman bir sigara yaksa ben de bir tane yakıyordum, sanki bu benim romana katılma biçimimdi. Belki de edebiyat kuramcılarının etkin okur dediği budur, karakterler acı çektiğinde acı çeken, onların sevinciyle sevinen ve onlar sigara içtiğinde sigara içen.

Böll'ün romanlarını okumayı sürdürdüm, romanda biri sigara içtiğinde ben de her defasında kendi sigarama davranıyordum. Böll'ün daha sonra okuduğum tüm romanlarında, *Dokuz Buçukta Bilardo*'da, *Ve O Hiçbir Şey Demedi*'de ve *Babasız Evler*'de yanlış hatırlamıyorsam hayli fazla sigara içiliyordu. İşte o zaman tiryakiye dönüştüm. Tam anlamıyla profesyonel bir tiryakiye.

Heinrich Böll yüzünden profesyonel bir sigara tiryakisine dönüştüğümü iddia edecek kadar aptal değilim. Hayır: onun sayesinde oldu. Bütün bunlar incir çekirdeğini doldurmaz gibi duruyordur. Bu romanlar sayesinde ülkemi ve kendi tarihimi daha iyi anladım. Hayatımı bu romanlar değiştirdi. Fakat onları yeniden, sigara içmeksizin okumak mümkün mü?

Dahası *İrlanda Güncesi*'ndeki ulvî bir pasajda, bizzat Böll, sinema salonlarında sigara içmek yasak olsaydı film izleyemeyeceğini söyler. Sevgili merhum dostum, bilsen kaç kez sigara içme arzusuyla filmin ortasında salondan çıktım.

Ellinci / otuz altıncı.

Bizim evden bilardo salonuna iki sigaralık yolum vardı. Yıl

1990'dı, on dört yaşındaydım. İki sigara, ilki evden çıkarken, diğeri bir molanın ardından, tam da Primera Transversal salonuna girmeden önce biterdi, içeri girince de üçüncü denemeyecek ama uzun üç top seansının ilk sigarası sayılacak sigarayı yakardık. Oyun boyunca içimizden tek birinin bile dudakları arasında dengelemeye çalıştığı bir sigara eksik olmazdı. (Şu sevdiğim sözü hatırlıyorum: "Önce dur, ıstakayı tebeşirle." Durup ıstakayı tebeşirlemem lazım.)

Bir de tenis vardı: Kuzenim Rodrigo'nun evi iki buçuk sigara çekiyordu, sonra da cömert ya da belki çılgın birinin file gerdiği boş arsaya varana dek bir sigara daha. Sigara içmek için sürekli duruyorduk, bazen de oynarken bir yandan sigara içtiğimizi hatırlıyorum. Kuzenim teniste beni hep yenerdi, ben de onu ekstrem sporlardan sigara içmede her zaman alt ederdim.

Dün gece bir kaçamak daha yaptım, Buenos Aires'te, yeni arkadaş canlısı siyasetim yüzünden.

Yeni arkadaş canlısı siyasetim gereği insanlara fazlasıyla sokuluyorum, tıpkı insanı durup dururken kucaklayıveren tipler gibi. Başka bir deyişle her zaman küçümsediğim insanları taklit ediyorum. Dönüştüğüm şey işte bu. Artık iç sıkıntımı olgunlaşmamış düşüncelerimi dışa vurarak yatıştırıyorum ama karşıma çıkan herkesin üzerine de atlamıyorum. Kucaklanabilir insanlarla, mevcut veriler ışığında bu teması hak edecek insanlarla yakınlaşıyorum. Aslında yaptığım hareket tam anlamıyla bir kucaklaşma değil, daha çok gergin kahkahaların eşlik ettiği hafif bir vücut hareketi oluyor.

Henüz tanıştığım ve çok geçmeden sıkı dostlarım saydığım Maizal, Matón, Libertilla, Merlán, Capella, Valeria ve birileriyle

daha birlikteydim. Biranın –yıllar yılı migren için suçu biraya attıktan sonra yeniden bira içebiliyorum: ama ne yazık ki biradan pek hazzetmiyorum– yanında beni coşturan bir sebep daha vardı: turist neşesi, yoldan geçen kişi olmanın lütfu. Bu rahat köşeden korkunç *iç* edebi tartışmaları dinledim. Kıyasıya tartışıyor, birbirlerine giriyorlardı, yaygın ve bununla beraber meşru ilkelere başvuruyorlardı, yine de mucizevi bir şekilde ortama belli bir uyum, bir yoldaşlık hissi hâkimdi. Misafirperverliklerine duyduğum minnettarlıktan, dediklerine boyun eğdim: önerdikleri tüm kitapların isimlerini bir peçetenin üzerine yazdım –sonunda, ne yazık ki dikkatsizlikten o peçeteye ağzımı sildim– korkunç yağlı şeyler yedim ve biranın her yudumunu telaşla içtim.

Birden bütün dikkatleri tedavime yöneldi ve kendimi sarsak Şili aksanımla açıklama yaparken buldum, sigara içmeyi tercih sebebiyle değil migren yüzünden doktor tavsiyesiyle bıraktığımı anlattım. Masadaki kimsenin migren ağrısı çekiyor olduğunu ya da bir zamanlar çektiğini söylememesi tuhafıma gitmişti, çünkü muhabbetin normal seyri böyle olurdu. Konuşma şeklime fazlasıyla taktıklarını fark ettim ama neyse ki Rosario'lu ya da Córdoba'lı eleştirmen –nobran ama aynı zamanda sevimli bir tipti, o zamana kadar muhabbete aralıklarla katılmıştı: arada bir ilgileniyormuş gibi görünüyordu ama geri kalan zamanda küçümseyici bakışlarla yüzünü ekşiterek bizi izliyordu– devreye girdi, pırıl pırıl delişmen gözleriyle bana baktı ve, Bana bir iyilik yapıp tekrar sigara içmeye başla Şilili, dedi. Maizal da ona destek verdi, arkasından Matón geldi, Libertilla ve sonra hepsi birden, Hadi Şilili, hadi, sigaraya dön, bunu Şili için yap, diye bağırdılar.

Boyun eğdim. Bir kırmızı Marlboro kapıp yakmam ve içime çekmem tek resim karesine sığdı. Tadı korkunçtu ama ikinci-

sinde daha çok hoşuma gitti. Verdiğim taviz her şeyi normale döndürdü ve Rosario'lu –belki de Córdoba'lı ya da Salta'lı– katıldığı grup seks seanslarında edindiği deneyime dair bir hikâye anlatmaya koyuldu. Bir ara asıl amacının hepimizi yatağa atmak olduğunu düşündüm ama sadece bir anlığına özel hayatını sandıktan çıkarıp havalandırmak istemişti. Hemen ardından uçuk bir senaryoya ayak uydurmaya çalışıyormuş gibi muhabbetin karabatağına dönüştü.

Dün gecenin son sigarasını, Pedrito Maizal'ın otelin barında ısmarladığı birkaç duble viskiye eşlik etsin diye içtim. Öğleyin uyandım, valizimi toplayıp Ezeiza'ya hareket etmek için zaman ucu ucuna yetecekti. Akşamdan kalmalığım korktuğum gibi çifte etki gösteriyordu; hayatımda ilk kez verdiği sersemliğin derecelerini, katmanlarını ayırt ettim. Alkolle gelen sarhoşluk başa çıkılabilir nitelikteydi ama sekiz ya da dokuz sigaranın etkisi kalıcıydı. Belki de ilaç ders vermek için tiksinti hissini uzatıyordu. İlerleyen zamanda bu yeni arkadaş canlısı siyasetimi hizaya çekmeyi deneyeceğim.

Bu sabah Agustinas'ta yürürken aşağı yukarı benim yaşımda, benim boyumda ve üstelik benim rengimde bir adamın sigara içerek bana doğru geldiğini gördüm.

Saniyenin binde birlik bir süresinde ağzında *o şeyi* taşımasının ne kadar tuhaf olduğunu düşündüm. Sigaradan uzun nefesler alıyordu, sanki ağır çekimdeymiş gibiydi.

Birden adamın yüzünü içime çekmek ya da yiyip bitirmek istedim. Yadırgadım, sonra da tiksindim. Bu adam bana çok itici gelmişti. Daha sonra –hemen, o anda ama daha sonra– bu iticiliğin bizi buluşturan acayip benzerlikten ileri geldiğini anladım.

Birbirimize tamamen benziyoruz, sadece gayet belirgin dört fark hariç: pantolon rengi (ben asla öyle kurabiye rengi bir kıyafet giymem), sol kulağındaki halka şeklinde küpe, onun sinekkaydı tıraşına karşılık benim kirli sakalım ve tabii eskiden bende de bulunan, ağzının kenarındaki o sigaranın önemli varlığı.

Fogwill'in kapaklarından birinde okudum:

"Çok yelken yaptım, birkaç küçük ağaç diktim ve dört çocuk yetiştirdim. Baskıya girecek bu metinleri gözden geçirdiğim sırada beşincisinin doğmasını bekliyorum. Bana en iyi gelen şeyler güneşte düşünmek, yelken yapmak ve dünyaya çocuk getirip onlara hizmet etmek: bunları tekrar edeceğime eminim."

Sonra da Nicanor Parra'nın şu metnini hatırlıyorum, "Görev tamamlandı":

Dikili ağaç	17
Çocuk	6
Basılı eser	7
Toplam	30

Hayatımı değerlendirirken bunları kerteriz alacak kadar aptal değilim. Fakat dün büroda Jovana'yla Excel'de oynarken tehlikeli bir muhasebeye daldık. Şimdi hayatım boyunca aşağı yukarı kaç sigara içtiğimi biliyorum. Ve bu işe ne kadar para harcadığımı. Bu defteri yanımda bana iyi gelsin diye terapi niyetine taşıyorum ve buraya o rakamları düşmeyi canım hiç is-

temiyor. Utanç duyuyorum. Fakat hesap doğru: aylık masrafı hesaplayınca on yıllardır taksit ödemişim gibi bir miktar çıkıyor. Yani ben ev sahibi olmak yerine sigara içmeyi tercih etmiş biriyim. Meğer ben bir evi tüttürmüşüm.

Yeni bir kaçamak. Ayrıntılar önemli değil. Çaresizdim, sigara içmek sorunu çözmedi (çünkü sorunun çözümü yok). Yeniden tiksinti duydum ama bu tiksinti en azından kafamı dağıtmış oldu.

Bir kaçamak daha: aslında bir öncekinin uzatması. Eski ilaçlarla üstesinden gelemediğim yarın bir migren krizi. Küme olduğunu sanmıyorum, ağrı farklıydı. Hem boğazım, midem ve bütün vücudum da ağrıyor.

"Sigaranızın ucundaki tütün yanıyor" diyordu Macedonio'nun karakterlerinden biri.

İki bin bilmem ne yılının bilmem ne günü.

Vallecas'ta Marañosa Sokağı'nda allahın unuttuğu bir odada yaşadığım zamanı hatırlıyorum, evi üç İspanyol güvenlik görevlisi (iki erkek ve Barajas'ta çalışan, hamileliğinin son aylarındaki bir kadın) ve şansını yakalamaya çalışan eski bir Arjantinli polisle paylaşıyordum. Ateşimin çıktığı ve sesimin neredeyse tamamen çatladığı bir sabah sert bir Ducados yaktım, camdan dışarısını seyrettim ve yüksek sesle, tıpkı makul

ve dokunaklı bir çığlık gibi Enrique Lihn'in Madrid üzerine yazdığı bir şiiri ezberden okudum:

Burada ne bok yediğimi bilmiyorum
ihtiyar, yorgun, hasta ve düşünceler içinde.
Beni içine doğurdukları İspanyolca
nice edebi zaafın babası
paçayı bir türlü kurtaramadığım
beni bu şehre getirmiş olabilir
çekeyim diye başıma gelecek her neyse:
ölü bir dilde kendi kendine konuşmak üzere.

Sanki bir balkondan herkesi selamlıyordum, ya da hiç kimseyi, şehirden intikamımı alıyordum ama öyle ya da böyle, kendimce şehrin gözüne girmeye çalışıyordum. Bu Ducados galiba içtiğim en iyi sigaralar listesinde yer alıyor.

"Azimle tüttürülmüş bir karanlık" diyor R. Merino'nun bir şiiri. Görüntü net: son kor parçası, bu zayıf ateşin sönmesini engellemek için başını havaya kaldırıyorsun ya da bir felaketi önlemek istercesine ateşin söndüğünden emin olamadan körler gibi battaniyeyi avuçluyorsun. Bir Clarice Lispector'luk yapma tehlikesi.

Yine Merino'dan bir başka şefkatli dize: "İçtiğinden gayrı sigara kalmadı." Onetti yatakta sigarasız kalmış, öfkeli, hırçın *El pozo*'yu yazıyor. Varoluşçuluk da nereden çıktı, uzaktan yakından ilgisi yok: mesele sigara ihtiyacı. "Sigaramı sonuna kadar içtim, hareket etmeden."

Sigarayı migren yüzünden bıraktım ama belki de asıl neden bu değildi. Aslında ben ödleğin tekiyim ve fazla hırslıyım. O kadar ödleğim ki daha uzun yaşamak istiyorum. Ne de saçma şey: daha uzun yaşamayı istemek. Sanki mutluymuşum gibi.

İlaç bitti, doksanıncı gün geçti gitti. Ve günleri saymayı bıraktım. Artık sigara içmiyorum. Hatta bunu artık kendimden gayet emin söylüyorum. Hayır, sigara içmiyorum. Sigara içmek istiyorum ama bu ideolojik bir arzu, fiziki değil.

Çünkü sigara olmadan hayat daha güzel değil. Ayrıca er ya da geç sigara içsem de içmesem de migren ağrılarım geri dönecek.

"Dehşetengiz bir baş ağrısı ama epey mutluyum" diye yazmış Katherine Mansfield günlüğüne. Acaba dehşetengiz olsa da her zamankinden daha az şiddetli ve bu nedenle haz veren bir ağrıdan mı söz ediyor? Anlamıyorum.

Jazmín Lolas, Armando Uribe'yle söyleşi yapıyor:

"Sigaranın sizi öldüreceğinden hiç korkmadınız mı?"

"Bakın, benim için fark etmez, çünkü ben insanların ortalama olarak bu kadar uzun yaşaması taraftarı değilim."

Meksikalı çoksatar yazar Fernanda Familiar –televizyon yıldızı, blog yazarı ve Gabriel García Márquez'in yakın arkadaşı– elinde bir elektronik sigarayla Lima Kitap Fuarı'na geldi.

Sigarayı bırakmaya yarayan yeni icat bu ve şu sıralar en çok arzuladığım şey. Ne yazık ki fuarda satmıyorlar, çok pahalı olduğu söyleniyor. Hem ben zaten sigarayı bıraktım. Ne salakça, artık sigarayı bırakmaya bile çabalayamam. Sadece sigarayı bırakmış olmuyorum, aynı zamanda sigarayı bırakma çabasını da bırakmış oluyorum.

İki yüz sol[2] karşılığında –aşağı yukarı yedi duble *pisco sour katedral* alınabilecek para– Antonio Cisneros'ın *Agua que no has de beber*'inin ve Álvaro Mutis'in *Los elementos del desastre*'sinin ilk baskılarını satın aldım, herhangi bir seyahati meşrulaştırabilecek buluntular. Ama okumadım. Galiba artık kitapları sevmiyorum.

Pessoa'dan araklayarak şöyle söylemem gerek: "Santiago'ya vardım ama hiçbir sonuca varamadım."

Dün birileri bana Şili edebiyatındaki en büyük sorunun ne olduğunu sordu. Ayaküstü bir muhabbette böyle bir sorunun ortaya atılabilmesi zaten yeterince saçma. Öte yandan ayaküstü muhabbetler başarısız olmaya mahkûmdur ya da en azından bana hep öyleleri denk geliyor: dikkat dağıtıcı basit sözler. Ama yine de kendimden emin yanıt verdim, Şili edebiyatının sorununun *sigara* yerine *sigarillo* yazma alışkanlığı olduğunu söyledim. Şili'de kimse sigarillo demiyor, hepimiz sigara diyoruz, dedim tıpkı hayali bir masayı yumruklarcasına, ama Şilili yazarlar sigarillo yazıyor, diyerek lafın sonuna şu haddinden fazla hilebaz cümleyi ekledim: ben sigara yazanlardanım.

[2] Peru para birimi. (ç.n.)

Cümle hemen etkisini gösterdi. Onaylamışa benziyorlardı ama sohbet bozuldu.

Dört kişiden fazla olunca muhabbet asla ilerlemez, hele bir de söz konusu ayaküstü sohbetse. Kabul ediyorum, evet, ben depresyondayım ve biraz hırçınım. Bu tavrım canımı sıktı.

Uzun sürmüş bir gece, söylendiği gibi. Okuyarak ya da yazarak geçen uykusuz geceler ve boş küllüğün karşısındaki usanç. Gündoğumu yaklaşırken sigara izmaritleri kahvenin dibini boylardı: küllük tepeleme dolana dek. Korkunç bir tür iğnedenliğe benzediğini şimdi nostalji içinde hatırlıyorum.

Zeno'nun Bilinci'ni okuduğumda kaç yaşındaydım? Yirmi ya da yirmi bir olmalıyım. Hayatımda o kadar güldüğüm az olmuştur, ki o zamanlar kitaplara gülünmemesi gerektiğini düşünürdüm. "Bana zarar verdiğinden bir daha asla sigara içmeyeceğim ama önce son bir sigara içmek istiyorum."

"Artık her şey son derece can sıkıcı," diye itiraf etmişti bana Braithwaite, Champix kullandığı dönemde, iki yıl oldu. Savunmasız görünüyordu, uçuruma doğru havlayan hissiz bir köpek yavrusu gibiydi. Sonra da sigara içmeden hiçbir kitabı güzel bulmadığını söyledi, artık okumaktan zevk almıyordu. Aylar sonra onu yeniden gördüm, sigarayı yakarken o kadar yakışıklı görünüyordu ki gözlerimin içine bakarak şöyle dedi: "Tedavi oldum." O akşam arkadaşım bana yeni keşfettiği muhteşem yazarlardan, akla hayale gelmedik romanlardan ve şahane şiirlerden söz etti. Şevki, haylazlığı, nezaketi yerli yerine gelmişti. Ve kendi sesinin titreşimine duyduğu hayranlık. Ve güzellik.

Bugün bir ara şöyle hissettim: fukara tesellisi. Ve her şeyin

son derece can sıkıcı olduğu gerçeğini kabullendim. Hele ki edebiyat. Ve her şey bir yana hayat.

Ben kendine olan güveni ve hayatı istilacı bir kimyasal madde tarafından bozguna uğratıldığı için sigara içmeyen biriyim. Ben artık yazıp yazmayacağını bile bilemeyen biriyim, çünkü eskiden sigara içmek için yazardım ve artık sigara içmiyorum, çünkü sigara içmek için okurdum ve artık sigara içmiyorum. Artık kafasında hiçbir şey yaratmayan biriyim. Sadece başına gelenleri yazan biri, sanki uykumun geldiğini, sarhoş olduğumu ve Rafa Araneda'dan bütün kalbimle nefret ettiğimi bilmek birilerinin umurundaymış gibi.

Ayak bozma: bilardo salonlarında masaların etrafında hiçbir zaman yeteri kadar boşluk olmaz ve topa vurmak üzere kendimize iyi bir alan açamayız. Buna ayak bozma denir.

İşte şimdi benim hayatım böyle.

Dün bir tango için giriş yazdım:

Hüzünlü ve sakinim
artık bir şey beklemiyorum
belki de beklediğim bir gün
ne bulutların ne de güneşin olduğu.
Bakıyorum dingince
kül tablasına
sesim arınmış
ziyadan ve aşktan.

Boş kül tablası görüntüsü hoşuma gidiyor, daha önce hiç olmadığı gibi, şimdiki gibi: anlaşılmaz şekilde boş.

Sigaralar hayatın noktalama işaretleridir. Şimdi ben noktalama işareti olmadan, ritim olmadan yaşıyorum. Hayatım budala bir avangard şiir.

Soru sormaya başlarken sigara olmadan yaşıyorum. Tehlikeli şekilde ya da neşe içinde bir yanıta yaklaştığımızda biten sigaralar. Ya da bir yanıtın yokluğuna.

Ünlem sigaraları. Üç nokta. Bir noktalı virgül zarafetiyle sigara içmek isterdim.

Müziksiz yaşamak, dayanılmaz bir süreklilik içinde, sokulup uzaklaşan bir cümle ne geri dönüyor ne de yakınlaşıyorken.

Richard Klein okuyorum ve cümlelerini sigara içerek alkışlamam gerektiğini düşünüyorum. Çok haklı. "Sigara içmek estetik tatmin yolunu açar, karşı konulması en güç sanatsal ve dini tecrübelere has şuur halini uyandırır," diyor.

Müzikle ilgili ilk anılarımdan biri Roque Narvaja'nın muhteşem nakaratlı şu şarkısı: "Sabahı uyumadan bekliyorum / yatağımda zamanı tüttürerek / boşluğu senin yüzünle doldurarak / tarçınsı ve kömürsü." Altı yedi yaşımdayken zamanı tüttüren bir adamın görüntüsü beni çok etkilerdi. Eminim o zaman sigara içmekle zamanın akmasını ilk defa ilişkilendirmiştim.

Bu ne kadar güzel bir şarkıydı: "Ömrümün sokaklarında / gerçeği yalanla harmanlayarak ilerliyorum." Adamın şöyle demesi hoşuma gidiyor: "İçkiyi bıraktım / ve senin en sevdiğin meyveyi yiyorum."

Gerçekten de ömrümün sokaklarında gerçekle yalanı harmanlayarak ilerliyorum. En sevilen meyveye gelince, kendiminkinin bile ne olduğunu bilmiyorum. Asla ve asla görünüşü

kavuna benzeyen ve Meksika, Kolombiya, Ekvador ve galiba Venezüella'da papaya dense de Şili'deki papayayla hiç alakası olmayan (aynı meyve olduğu söyleniyor ama buna inanmak zor, internete de bakmak istemiyorum) o iğrenç şey değil. İçkiyi bırakmadım –bırakmalıydım– ama sigarayı bırakalı beş ay oldu, bu da beni daha sağlıklı ve daha az neşeli bir insana dönüştürdü.

Gazetenin ekini açıyorum ve "Boş Noel" başlığını okuyorum, halbuki "Hoş Noel" yazıyor. Daha bu kadar zaman varken niçin Noel'den söz ettiklerini bile anlamıyorum.

Bana kalırsa bütün şarkıları Diego Torres'in söylediği, bütün romanları Roberto Ampuero'nun yazdığı ve bütün filmlerde Robin Williams'ın oynadığı boktan bir dünyaya doğru ilerliyoruz. Tatlının ne olduğunu bile düşünmemenin daha iyi olacağı bir dünya, çünkü elimizde sadece sütlaç dolu mide bulandırıcı bir çanak var.

Ben bir muhabirim ama neyin muhabiri olduğumu bilmek isterdim.

Bir gün gelip de arkamdan şunun söylenmesini istemem: "O bitti. Artık sigara bile içmiyor."

Bu tedavi işi saçma oldu.

Çok yanlış bir tatmin duygusu kazandım. Yeniden sigara içmeyi öğrenmem gerekiyor.

Bana zarar verdiğinden bir daha asla sigara içmeyeceğim ama önce son bir sigara içmek istiyorum. Bir tane daha. Bin tane daha. Sadece bin sigara daha içeceğim. Hayatımın son bin sigarası.

Parantezi açıyor muyum kapıyor muyum bilmiyorum.

Şimdi:

III

TEŞEKKÜRLER

İçimden bir ses sevgili olduğunuzu ama bunu sakladığınızı söylüyor – Sevgili değiliz, diye yanıt veriyor ikisi bir ağızdan ve bu doğru: bir aydan fazla süredir birlikte uyuyorlar, birlikte yemek yiyor, okuyor, birlikte çalışıyorlar ve bu nedenle onlara bakıp birbirlerine nasıl hitap ettiklerini, birbirlerinin vücutlarına ne kadar yakın olduklarını ve nasıl kaynaştıklarını dikkatlice gözlemleyecek abartma eğilimindeki, haddini bilmez, hâlâ bu tip şeylere inanan birisi, birbirlerini gerçekten sevdiklerini ya da en azından onları birbirlerine şefkatle ve tehlikeli biçimde yakınlaştıran tehlikeli ve şefkat dolu bir tutkuyu paylaştıklarını söyleyebilir. Buna rağmen sevgili değiller, eğer hemfikir oldukları bir konu varsa o da tam olarak bu – kız Arjantinli, oğlansa Şilili ve bundan böyle onları Arjantinli kadın ve Şilili adam diye anmak daha iyi, çok daha iyi olacak.

Yürüyerek gitmeyi düşündüler, uzun mesafeleri yürüyerek kat etmenin ne kadar güzel olduğu üzerine konuştular, hatta insanları asla uzun mesafe yürümeyenler ve yürüyenler diye ikiye ayırdılar, sonra da uzun mesafe yürüyenlerin daha iyi olduğuna karar verdiler. Yürüyerek gitmeyi düşünmüşlerdi ama ani bir kararla taksi tuttular. Aylardır biliyorlardı, hatta DF Meksiko'ya gelmeden önce edindikleri tavsiyelerle dolu rehberde de yazıyordu, asla sokaktan taksiye binmemeliydiler

ama bu kez öyle yaptılar, biraz yol aldıktan sonra kız şoförün farklı yöne saptığını düşündü, bunu Şililiye kısık sesle söyledi, o da onu yüksek sesle sakinleştirdi ama sözleri daha etkisini gösteremeden taksi zınk diye durdu ve iki adam taksiye atladı, Şilili cesur, pervasız, şaşkın, çocuksu, aptalca bir hareket yaptı: haydutlardan birinin burnuna bir yumruk yapıştırdı ve kız *dur, dur, dur* diye bağırırken uzun süre adamlarla cebelleşti. Şilili durdu, haydutlar ona gününü gösterdi, korkunç şekilde dayak yedi, belki de bir yerini kırdılar ama bunun üzerinden çok zaman geçti, on dakika oldu: paralarını, kredi kartlarını çoktan aldılar, onlar da bankamatik şifrelerini çoktan verdi, şimdi onlara sonsuzluk gibi gelen, gözleri kapalı halde seyahat ettikleri kısa bir süre daha kalıyor – Kapayın gözlerinizi lanet olası piçler, diyor iki adam, şimdi üç kişi oluyorlar çünkü araba duruyor, taksici iniyor ve direksiyona arkadan bir kamyonetle gelen üçüncü bir haydut geçiyor, yeni şoför Şililiye vuruyor, Arjantinliyi elleyip duruyor ve yumrukları yiyen, ellerinin bağlanmasına boyun eğen ikili, kaçırılma olayının bir süre sonra biteceğini, birazdan La Condesa'nın herhangi bir sokağında birbirlerine sarılarak sessizce, güçlükle yürüyeceklerini öğrenince müteşekkir olacaklar, çünkü nereye gideceklerini sordular, onlar da La Condesa dedi, haydutlar, O zaman sizi La Condesa'da bırakalım, dediler, biz o kadar da kötü insanlar değiliz, sizi yolunuzdan o kadar uzaklaştırmak istemeyiz, ve inmelerine izin vermeden bir saniye önce akıl almaz şekilde taksiyle dönmeleri için yüz peso uzattılar ama elbette taksiyle dönmediler, metroya bindiler, kız arada bir ağladı, oğlan ona sarıldı, bazen de allak bullak şekilde gözyaşlarını tutmaya çalıştı, kız takside olduğu gibi ayaklarını ona yakınlaştırdı, hırsızların aralarına mesafe koymalarını emretmesine rağmen kız sağ sandaletini hep oğlanın sol ayakkabısının üzerinde tutmuştu.

Metro uzun süre hareket etmiyor, bir ara istasyonda altı yedi dakikalık bir bekleyiş, bu zaten DF metrosu için alışıldık bir manzara ve bu normal sayılan, gayet iyi bildikleri gecikme onlara yine de ıstırap veriyor, bu gecikmeyi kasıtlı ve gereksiz buluyorlar, ta ki kapılar kapanana ve vagon hareket edene dek ve nihayet duraklarına geliyorlar ve kızın iki arkadaşıyla birlikte yaşadığı eve doğru birlikte yürüyorlar, çünkü Arjantinli ve Şilili birlikte yaşamıyor, oğlan Ekvadorlu bir yazarla, kızsa bir İspanyolla ve bir başka Şililiyle yaşıyor, aslında arkadaş değiller ya da öyleler ama birlikte yaşamalarının nedeni arkadaş olmaları değil, hepsi de burada geçici, hepsi de yazar ve Meksika hükümetinin verdiği bir burs sayesinde, yazmak için Meksika'dalar ama en az yaptıkları şey yazmak, yine de ilginç biçimde eve gelip kapıyı açtıklarında sıska ve candan bir çocuk olan, gözleri belki haddinden fazla büyük İspanyol oğlanı yazarken buluyorlar, iki numaralı Şilili ortalıkta yok – ona iki numaralı Şilili demekten başka çare yok, bu hikâye kusurlu, çünkü içinde iki Şilili var, bir tane olması gerekirdi, aslında hiç olmasa daha iyi olurdu ama her ne kadar iki numaralı Şilili ortalıkta olmasa bile iki tane var, bir numaralı Şililiyle iki numaralı Şilili arkadaş değiller, aslında daha çok düşmanlar ya da Şili'deyken öyleydi ama şimdi Meksika'da bir aradalar ve her ikisi de kendi meşreplerince kavgayı sürdürmenin saçma ve gereksiz olacağının farkında, ayrıca zaten kavgaları üstü kapalı oluyordu, onları aralarında bir tür uzlaşmaya varmaktan alıkoyan hiçbir şey yoktu, yine de her ikisi de asla arkadaş olmayacaklarını biliyor ve bu düşünce bir şekilde içlerini rahatlatıyor, onları birbirine bağlıyor, tıpkı alkolün yaptığı gibi, çünkü bütün grubun içinde hiç kuşkusuz en çok ikisi içiyor ama iki numaralı Şilili kaçırma olayından kurtulup geldiklerinde evde değil, sadece İspanyol var, oturma odasının masasında pürdikkat yazıyor,

yanında bir şişe Coca-Cola var, Coca-Cola şişesini kucaklamış denebilir, olup biteni anlattıklarında işini bırakıyor, ne kadar etkilendiği belli, onlara şefkat gösteriyor, konuşturuyor, duruma uygun hafif bir fıkrayla havayı değiştiriyor, banka kartlarını iptal etmeleri için aramaları gereken numarayı bulmalarına yardımcı oluyor – üç bin peso, iki kredi kartı, iki cep telefonu, iki deri ceket, bir gümüş bilezik, hatta bir de fotoğraf makinesi kaptırdılar, çünkü Şilili fotoğraf makinesini almak için eve geri dönmüştü – Arjantinlinin fotoğrafını çekmek istiyordu, çünkü Arjantinli çok güzel, tabii bu da bir klişe ama elden ne gelir, çok güzel işte ve tabii fotoğraf makinesini almak için eve dönmeseydi taksi tutmayacaklarını da düşündü, tıpkı onları kaçırılmaktan kurtaracak öbür bütün hızlandırıcı ya da yavaşlatıcı etkenler gibi.

Arjantinli ve Şilili İspanyola olan biteni anlatıyor, anlatırken olayı yeniden yaşıyor ve iki üç kere daha paylaşıyorlar. Şilili kendisine, başlarına gelen olay onları birleştirecek mi ayıracak mı diye soruyor, Arjantinli de tıpatıp aynı şeyi düşünüyor ama ikisi de bunu yüksek sesle dile getirmiyor. İki numaralı Şilili tam o anda geliyor, bir partiden dönüyor, biraz tavuk yemek için masaya oturuyor ve hemen konuşmaya başlıyor, bir şeyler döndüğünün farkında değil ama sonra bir numaralı Şililinin yüzünün ne kadar şiş olduğunu ve bir torba buzla şişi indirmeye çalıştığını fark ediyor, belki de başta bir numaralı Şililinin yüzünde buz torbası olmasını yadırgamadı, belki de içinde yaşadığı yalnız şair dünyasında insanların geceyi yüzlerinde bir buz torbasıyla geçirmesi normal ama hayır, geceyi yüzünde bir buz torbasıyla geçirmek normal bir şey değil, bu nedenle ne olduğunu soruyor ve olanları öğrenince, Ne korkunç bir şey, aynısı bu akşam az kalsın benim de başıma geliyordu, diyor

ve uzata uzata az kalsın kurbanı olacağı, kurtulmasını bir anda aldığı taksiden inme kararına borçlu olduğu muhtemel saldırı hakkında konuşuyor. Konuşurlarken bir yandan hızlı yudumlarla Mezcal içiyorlar, İspanyolla Arjantinli de bir cigaralık gömüyor.

Şimdi birisi daha geliyor, belki de İspanyolun bir arkadaşı ve yeniden hikâyeye dönüyorlar, özellikle de son bölümüne, onlar için taksideki bir tür ikinci bölüm sayılan son yarım saate, çünkü kaçırma olayı bir saat sürdü, ilk bölümde hayatlarından endişe ettiler, ikinci bölümdeyse artık hayatlarından endişe etmiyorlardı, dehşet içindeydiler ama belli belirsiz, bu iş ne kadar sürerse sürsün, haydutların onları öldürmeyeceğini seziyorlardı, çünkü konuşmalar vahşice ilerlemiyordu ya da öyle olsa bile telaşsız ve dolaylı tondaydı – Daha önce Arjantinlileri kaçırmıştık ama bir Şililiye hiç denk gelmedik, diyor şoförün yanında oturan adam ve söyledikleri gerçekten de merakla söylenmiş sözler, sonra da Şililiye ülkedeki durum hakkında sorular sormaya başlıyor ve Şilili düzgün yanıtlar veriyor, sanki bir lokantadalarmış ve biri garson öbürü müşteriymiş gibi, adam kendini gayet iyi ifade ediyor, bu tür sohbetlere çok alışkın görünüyor, Şilili bu hikâyeyi anlatacak olsa kendisine kimsenin inanmayacağını düşünüyor, bu kanı onlarla birlikte arkada yolculuk eden eli silahlı adamın, İçimden bir ses sevgili olduğunuzu ama bunu sakladığınızı söylüyor, demesiyle etkisini artırıyor ve ikisi bir ağızdan, Hayır, diye yanıt veriyorlar, sevgili değiliz, haydut, Peki niçin, diye soruyor – oğlan o kadar da çirkin değil, niçin sevgili değilsiniz ki, diyor, aslında çirkin ama o kadar da değil, hem eğer o saçlarını kesersen daha yakışıklı olursun, o saç yetmişlerin modası, artık kimse öyle gezmiyor, ayrıca o kocaman gözlükleri de kimse takmıyor, sana bir iyilik

yapacağım – gözlükleri gözünden çıkarıyor ve camdan dışarı fırlatıyor, Şilili kısa bir an Woody Allen'ın yeni gördüğü bir filmini hatırlıyor, filmde de sürekli başrol oyuncusunun gözlüklerini kırıyorlardı, Şilili hafifçe gülümsüyor, belki de içine doğru gülümsüyor, panik hissettiğimiz anda gülümsediğimiz gibi ama gülümsüyor.

Saçlarını kesemem, çünkü makas getirmedik, yarın hatırlat da kaçırdığımız Şilililerin saçlarını kesmek için iyi bir makas alayım, çünkü şimdiden sonra sadece Şililileri kaçıracağız, haksızlık ettik, bu lanet olası Şilili hariç bir sürü Arjantinli kaçırdık, bundan sonra uzun saçlı Şilililer konusunda uzmanlaşacağız, bir bıçağım var ama bıçakla da saç kesilmez ki, bıçaklar lanet Şilililerin taşaklarını kesmeye yarar, sevgilinin taşakları var ama taşaklılar taşaklarını kaybedebilir de, bari söyle de taşaklı olmasın çünkü bunun taşakları yüzünden az kalsın seni sikmeyi isteyecektim Arjantinli, eğer seni sikmediysem senden hoşlanmadığımdan değil, çok güzelsin, tanıdığım bütün Arjantinliler içinde en güzeli sensin ama şimdi çalışıyorum ve sikerken çalışmam, çünkü eğer işim sikmek olsaydı jigolo olurdum ve yüzümü görmesen de jigolo olmadığımın farkındasındır, ama yüzümü görmeni isterdim, böylece ne kadar muhteşem bir haydut olduğumu da anlayabilirdin, ayrıca bu haydut saç da kesebiliyor, her ne kadar yanımda makasım olmasa da ve bıçakla saçlarını kesemesem de Şilili çükünü kesebilirim ama Arjantinliyi sikmek için ona ihtiyacın var, tabancayla da saçlarını kesemem ya da belki kesebilirim ama o zaman kurşunlarım boşa gider ve onlara ihtiyacım var, çünkü sen her an yeniden taşaklı triplere girebilirsin, ben de o zaman sahiden Arjantinliyi sikerim, tabii seni öldürdükten sonra Şililicik, senin sevgilini sikerim, çünkü seni öldürmeyi düşünmemiştim ama öldürebilirim ve onu sikmeyi düşünmemiştim

ama düşünebilirim çünkü gerçekten güzel, çünkü DF'nin en iyi kerhanesinden çıkmış gibi, kesin seni seçerdim Arjantinli, fahişelere gittiğimde sana en çok benzeyenini seçeceğim Arjantinlicik.

Şoför Arjantinliye, Boca'yı mı tutuyorsun, diye soruyor, evet demek her ne kadar doğru yanıt gibi görünse de Vélez'i tutan kız gerçeği söylemeyi tercih ediyor. Şilili açısından sorun yok, o haydutların bildiği tek Şili takımı Colo-Colo'yu tutuyor. Daha sonra ona Maradona'yı soruyorlar, Arjantinli bir şeyler geveliyor, şoför saçma sapan bir şey söylüyor, Chicharito Hernández, Messi'den daha iyi, diyor, sonra onlara Meksika'da hangi takımı tuttuklarını soruyorlar, Arjantinli futboldan pek anlamadığını söylüyor – bu yalan, çünkü çok iyi anlıyor, Chicharito'nun Messi'den daha iyi olduğunu iddia eden bu zavallı hayduta kıyasla çok daha iyi anlıyor, Şililiyse benzer bir yalana sığınmak yerine geriliyor ve uzun bir saniye süresince derin derin düşünüyor, haydutların Pumas'ı mı yoksa América'yı mı, yoksa Cruz Azul'u mu ya da belki Guadalajara Chivas'ı mı tuttuğunu kestirmeye çalışıyor, çünkü DF'de de pek çok insanın Chivas'ı tuttuğunu duymuşluğu var ama sonunda doğruyu söylemeye karar veriyor ve Monterrey diyor, çünkü Chupete Suazo orada oynuyor, şoför Monterrrey'i sevmiyor ama Chupete Suazo'ya bayılıyor ve arkadaşlarına dönüp diyor ki, Chupete Suazo'nun hatırına bunları öldürmeyelim, hayatlarını bağışlayalım.

İki numaralı Şilili, Chupete Suazo kim, diye soruyor, elbette kim olduğunu biliyor ama kendini futbolla ilgilenmiyormuş gibi göstermek zorunda hissediyor. Bu soruya bir numaralı Şililinin yanıt vermesi gerekiyor ama İspanyol futboldan gayet iyi anlıyor ve bir santrfor olduğunu, şişman ve yavaş görünümlü olsa da aslında öyle olmadığını, Rayados'ta da oynadığını ve Zaragoza'da başarılı bir kiralık futbolcu dönemi geçirdiğini,

Meksika'ya döndüğünü çünkü İspanyolların onun imzasını karşılayabilecek kadar eurosu olmadığını söylüyor. Şilili kendi başına da aynı şeyin geldiğini, aslında sıska olduğunu ama insanların onu şişman bulduğunu söylüyor.

Bir numaralı Şilili ve Arjantinli arasındaki yakınlık sürüyor ama ihtiyatlı bir şekilde, çünkü herkes onların birlikte olduğunu bilse ya da hissetse de durumu kimseye çaktırmamak için rol yapıyorlar, bir strateji izliyorlar, bunun nedeni tam olarak utangaçlık değil, daha çok keder ya da belki artık birlikte olup olmamak gibi basit şeylerin zamanının geçmiş olması ya da her şey basit olmayı sürdürse de onların durumu kabullenmek istememesi, ki birlikte yaşamamaları çok saçma, çünkü birlikte uyuyorlar, çünkü birlikte okuyup çalışıyorlar, çünkü birlikte yemek yiyip uyuyorlar – yatıya kalan neredeyse her zaman oğlan oluyor ama bazen de Arjantinli, Şililinin Ekvadorlu kızla birlikte yaşadığı evde yatıya kalıyor. Şililiyle Arjantinlinin tek isteği yalnız kalmak ama gece, hatırlamadıkları ve hatırladıkları anda onlara yeni ve tazelenmiş bir kader ortaklığı sunan ayrıntıların peşinde uzayıp gidiyor.

Kız uzun bir duş alıyor, oğlana da duş aldırıyor, Kaçırılma olayından kurtulmak için, diyor, maruz kaldığı elle sarkıntılıkları düşünerek, yine de az olan sarkıntılıkları, kız müteşekkir, bu nedenle arabadan inerken haydutlara böyle söyledi: Teşekkürler. O gece bunu pek çok kez söyledi: Teşekkürler, hepinize teşekkürler. Onlara şefkat gösteren İspanyola, onları umursamayan ama yine de belli bir oranda şefkat gösteren Şililiye. Ve yeniden haydutlara, yeniden söylemekten zarar gelmez: Teşekkürler, çünkü bizi öldürmediniz ve hayat devam edebilecek.

Bir numaralı Şililiye de teşekkür ediyor, bir yandan birbirlerini okşuyorlar, o gece sevişmeyeceklerini, birbirlerine so-

kulmuş vaziyette, tehlikeli derecede yakın, dayanışma içinde konuşarak uzun saatler geçireceklerini biliyorlar. Uyumadan önce kız oğlana teşekkür ediyor, oğlan gecikerek de olsa içtenlikle karşılık veriyor: Teşekkürler. Kötü uyuyorlar ama uyuyorlar. Ertesi gün de konuşmaya devam ediyorlar, tıpkı bütün hayatları önlerinde uzanıyormuş gibi, aşk için emek harcamaya hevesliler, ve eğer biri dışarıda onlara bakacak olursa, fesat biri, bu tip hikâyelere inanan, bu tip hikâyeleri biriktiren biri, bu tip hikâyeleri iyi anlatmaya gayret eden, onlara bakan ve hâlâ aşka inanan biri onların uzun süre birlikte olacağını düşünür.

DÜNYANIN EN ŞİLİLİ ADAMI

Gonzalo Maier'e

Kız 2011 yılının ortalarında Şili devlet bursuyla doktora için Leuven'e gitti. Oğlansa Santiago'da bir özel okulda ders veriyordu ama o da kızla gitmek ve bir tür "sonsuza kadar"cılık yaşamak istiyordu, buna rağmen bu fikrin etrafında biraz dolandıktan sonra, çok kötü seviştikleri hüzünlü bir gecenin sonunda ayrılmanın daha iyi olacağına karar verdiler.

İlk aylarda ona her türlü sinyali gönderse de Elisa'nın onu gerçekten özleyip özlemediğini anlaması zordu, yine de her şeyi iyiye yoruyordu – o uzun e-postalar ve Facebook duvarındaki o nazlı ve işveli mesajlar, hele Skype'taki o unutulmaz sanal seks akşam-geceleri (onun için akşam, Elisa için gece) ancak tek bir şekilde yorumlanabilirdi. Normal olan bir süre böyle devam edip sonra yavaş yavaş aranın açılması, unutuş ve belki de en iyi durumda bir kez daha görüşmekti, yıllar sonra, bedenleri başka yıkımların izlerini yüklendiğinde, bu sefer her şeye hazır ve nazır. Fakat Santander Bankası'nın Pedro Aguirre Cerda şubesindeki bir yetkili Rodrigo'ya bir cari hesap ve kredi kartı önerdi, Rodrigo da kısa zamanda kendini bir ekrandan öbürüne geçerek "evet", "kabul ediyorum" diyen kutucukları işaretlerken ve B4, C9, F8 şifrelerini girerken buldu, işte böy-

lece ocak ayının başlarında, kimseye tek söz etmeden –ona tek söz etmeden– Belçika'nın yolunu tuttu.

Neredeyse tamamını seyahat ederek geçirdiği gün düşünceleri arasında ne bir bağ vardı ne de tutarlılık. Paris'e yaptığı uçak yolculuğu sırasında atlattığı sayısız türbülans onu etkiledi ama uçakla az seyahat ettiği ve hiçbirinde ahım şahım bir yol kat etmediği için bu macera hissi hoşuna gitmişti. Aslında gerçek anlamda korkmadı, hatta kendini gayet sıradan bir şey gibi, uçuş biraz zor geçti, derken hayal etti. Çantasına birkaç kitap koymuştu ama hayatında ilk kez oyalanmak için bu kadar seçeneğin bulunduğu bir uçakta uçuyordu, bu nedenle de hangi filmleri ya da dizileri seyretmek istediğine karar vermek için saatlerini harcadı, sonunda hiçbirini baştan sona izlemedi, buna karşılık birkaç el Kim Milyoner Olmak İster oynadı ve şaşırtıcı sonuçlar aldı.

Trene binmek üzere Charles de Gaulle'de yürürken milyoner olmak istemediğine, asla milyoner olmayı istemediğine dair komik, bir o kadar da beylik bir düşünce takıldı aklına. Ve içinde bulunduğu durumla ilişkili bu abartılı, biraz da aptalca fikir onu, kim bilir nasıl, hor görülmüş, lekelenmiş ama yine de o anda kısa süreliğine parıldayan ya da azıcık ışıldayan ya da her zamankinden daha az karanlık ya da karanlık, ciddi ve iri olsa da onu utandırmayan bir sözcüğe sürükledi: *olgunluk*. Brüksel'den Leuven'e giden trende bunu düşünmeyi sürdürdü. Kredi kartı limitinin neredeyse tamamını Elisa'yı ziyaret etmek için anlaşılmaz bir şekilde Belçika'ya gitmeye harcamak gözüne bir olgunluk işareti olarak göründü.

Peki Leuven'de ne oldu? Daha kötüsü olamazdı. Fakat bazen en kötüsü en iyisidir. Kabul etmek gerek, Elisa daha iyi davranabilir ve daha az zalim olabilirdi. Belki de daha iyi davransaydı Rodrigo anlamayacaktı. Elisa bu kapıyı açık bırakmak

istemedi. Kızı istasyondan aradı, başta şaka sandı kız, konuşurlarken oğlana gittikçe yaklaşıyordu, hatta bir köşeyi döndüğünde onu yüz adım ileride gördü ama bunu ona söylemedi, oğlan ise heyecandan yarı uyuşmuş, valizinin üstüne oturmuş, konuşmayı sürdürüyordu, yere bakarak, sonra başını gökyüzüne kaldırarak, kıza o an itici görünen bir güven duygusu ve masumiyet karışımıyla – Elisa duygularını, düşüncelerini toparlamayı beceremezmişti ama emin olduğu bir şey vardı: bu günleri Rodrigo'yla geçirmek istemiyordu, ne bu günlerini ne de başkalarını, hiçbirini. Belki ona hâlâ biraz âşıktı, onu seviyordu, onunla konuşmak hoşuna gidiyordu ama tıpkı kötü bir filmde olduğu gibi birdenbire ortaya çıkışı, onu kucaklamaya ve onun tarafından kucaklanmaya hazır oluşu, aşk için dünyayı boydan boya aşan bir yıldıza, bir kahramana dönüşme ihtimali Elisa için sevinç kaynağından çok bir hakaret, bir küçük düşürmeydi.

Büyük adımlarla eve dönerken cebindeki telefonunun sürekli titreştiğini duyuyordu ama ancak yarım saat sonra yanıt verdi, artık yatağa girmişti, kendince tedbirini almıştı: Seni almaya gelmeyeceğim, seni görmek istemiyorum, bir erkek arkadaşım var (yalan), onunla birlikte yaşıyorum, seni bir daha asla görmek istemiyorum, dedi. Dokuz kez daha aramıştı, dokuzunda da Elisa aynı yanıtı verdi ve sonunda olaya biraz gerçeklik katmak için sevgilisinin Alman olduğunu söyledi.

Elbette başka nedenler de var, Elisa'nın Rodrigo'yu bir daha asla görmek istemeyişine dair ayrıntılar barındıran paralel bir hikâye daha; gerçek bir değişikliğe, Şili'de rahibe okulundaki küçük dünyasını geride bırakmaya duyduğu ihtiyaçtan, başka yollar arama arzusundan söz eden bir hikâye, sonuçta Rodrigo'dan tamamen ayrılmak daha akılcı ve de daha sağlıklı olurdu, belki böyle değil, belki de onu orada öylece özlem dolu

ve uyuşmuş vaziyette otururken terk etmek adil olmayabilir ama öyle ya da böyle ayrılmaları gerekiyordu. Her halükârda şimdi yatağına uzanmış, geniş alternatif müzik koleksiyonu içinden bir albüm (mesela Beach House'un son albümü) dinliyor ve kendini sakin hissediyor.

Rodrigo şehirde zihni dağınık halde hızlı bir tur atıyor. Elisa'dan çok daha güzel yirmi otuz kadın görüyor, Hans'ın –Almana Hans adını koymaya karar verdi– niçin gidip o kadar da şehvetli ya da esmer olmayan bir Şililiyi seçtiğini merak ediyor, ardından Elisa'nın yatakta ne kadar iyi olduğu geliyor aklına ve çürüğe çıktığını hissediyor. Yürümeye devam ediyor ama artık muhteşem insanlarla dolu muhteşem bir şehirden öte bir şey görmüyor, öbür yandan Elisa'nın bir orospu olduğunu ve öfke dolu bir insan ne düşünürse onları düşünüyor. Dolana dolana yürüyor ama Leuven dolana dolana yürümek için fazla küçük bir şehir, zaten kısa süre sonra istasyona dönüyor. Fonske'nin önünde duraklıyor, bu Elisa'nın şehre dair anlattığı neredeyse tek şey: bir kitapta mutluluğun formülünü arayan ve kafasına su (ya da bira) döken bir çocuğun, öğrencinin ya da adamın heykelinden çeşme yapmışlar. Çeşmeyi komik değil tuhaf buluyor, hatta saldırgan ve grotesk olduğunu düşünüyor ama bunu düşünürken mutluluk ve mutluluğun formülüyle dalga geçildiğini hesaba katmıyor. O gün suyu akmayan, bir nedenle kapalı duran çeşmeye bakmayı sürdürüyor, bir yandan da sigara içiyor, trenden ineli beri yaktığı ilk sigara, Avrupa topraklarındaki ilk sigarası, Şili'den göçüp gelmiş bir Belmont sigarası. Bütün bu süre boyunca hep çok üşüse de, ancak şimdi yüzünde ve bütün vücudunda dondurucu rüzgârın sert etkisini hissediyor, sanki soğuk büyük gayretle iliklerine işlemeye çalışıyor gibi. Valizini açıyor ve bol gelen bir pantolon bulup

üzerine geçiriyor, ayrıca bir kazak daha giyiyor ve şapka takıyor, eldivenleri yok. Bir anlığına içinde bulunduğu sefaletin ve öfkenin etkisiyle kelimenin tam anlamıyla orada soğuktan donarak öleceğini aklından geçiriyor. Ve bunu ironik buluyor, çünkü soğuğa dayanamayan Elisa'ydı, sevgilileri içinde soğuğa karşı en dayanıksız olanı, hayatta tanıdığı soğuğa karşı en hassas kadındı, yazın bile geceleri yelek giyiyor, sırtına şal alıyor ve sıcak su torbası kullanıyordu.

İstasyonun yakınında küçük bir büfenin yanında oturmuş dünyanın en çok üşüyen adamı hakkındaki fıkrayı hatırlıyor, babasının anlattığı tek fıkra. Babasını uzun yıllar önce uçsuz bucaksız Pelluhue plajında, kamp ateşinin karşısında otururken hatırlıyor: kendi halinde, utangaç bir adamdı ama bu fıkrayı anlatırken başka birine dönüşürdü, ağzından çıkan her cümle sanki gizemli, tıkır tıkır işleyen bir mekanizmanın etkisiyle çıkıyordu ve onu böyle olanca bilgeliğiyle insanları ısıtırken, kahkahalarla kuşatılmış halde gören biri komik ve muhteşem bir adam olduğunu, hatta önemli olan fıkranın sonu değil de anlatıcının becerisi, ayrıntılara yaptığı vurgu, dinleyicilerin ilgisini dağıtmadan boşlukları konu dışı sözlerle doldurma yeteneği olduğuna göre, pek çok farklı şekilde anlatılabilecek böyle uzun fıkraların ustası olduğunu düşünürdü. Fıkra Punta Arenas'ta soğuktan ağlayan bir çocukla başlıyordu, annesiyle babası çaresizlik içinde oğullarını Chiloé yününden örülmüş battaniyelere sarar, sonra da boyun büküp hava koşullarının daha iyi olduğu bir yer aramak üzere Şili haritasında güneşin peşinde yukarılara çıkarlar, Concepción'dan Talca'ya, Curicó'ya, San Fernando'ya, kuzeye doğru dere tepe düz giderek Santiago'dan geçerler, bin bir türlü macera atlatırlar, La Serena'ydı, Antofagasta'ydı derken Arica'ya varırlar, sonsuz baharın kentine ama mümkünatı yok: o kadar yukarılara gelene

kadar buluğa eren çocuk hâlâ üşür. Artık bir yetişkin olduğunda, dünyanın en çok üşüyen adamı kendisine uygun bir iklim bulmak üzere bütün Latin Amerika'yı dolaşır ama ne Iquitos'ta ne Guayaquil'de ne Maracaibo'da ne Mexicali'de ne de Río de Janeiro'da dondurucu ve ıstırap dolu soğuğu hissetmeden edemez, battaniyelere sarılı, tir tir titreyerek, sarsıla sarsıla, hiç durmadan söylenerek geldiği Arizona'da, Kaliforniya'da, Kahire'de, Tunus'ta da aynısı olur ama ne kadar söylense de hep naziktir, çünkü başına gelenler ne kadar kötü olursa olsun dünyanın en çok üşüyen adamı kibarlığını, içtenliğini her zaman korur, belki de bu nedenle beklenen son gelip çattığında –Şili'den çıkma dünyanın en çok üşüyen adamı sonunda soğuktan ölür– herkes iş fazla uzamadan doğrudan cennete gideceğine emindir.

Kahire, Arizona, Tunus, Kaliforniya, diye düşünüyor Rodrigo, o anda gülümsemiş bile olabilir: Leuven. Babasını aylardır görmüyor, saçma sapan bir sebeple araları açık. Böyle bir durumda oğlunun cesur davranmasını bekleyeceğini düşünüyor. Hayır, aslında babasının içine düştüğü bu gibi bir durumda ne düşüneceğini bilmiyor. Babasının asla kredi kartı olmayacak, ne de sorumsuzca binlerce kilometre yol kat edip oğlu gibi kıçına tekme yemek üzere bir seyahate çıkacak. Babam böylesi bir duruma düşse ne yapardı, diye soruyor kendine yeniden safça. Yanıtı bilmiyor. Belki de hemen Şili'ye dönmeli ya da belki, neden olmasın, sonsuza dek burada kalıp kendisine yeni bir hayat kurabilir. Şimdilik Brüksel'e dönmeye karar veriyor.

İnsanlar Leuven'den Brüksel'e seyahat ediyor ya da Brüksel'den Anvers'e ya da Anvers'ten Gent'e ama bunlar o kadar kısa yolculuklar ki seyahat sözünü kullanmak abartılı olabilir. Yine de o yarım saat Rodrigo'ya bir ömür gibi geliyor. Elisa'yla

Hans'ın bu üniversite hâkimiyeti altındaki Avrupalı ve düzgün şehirde yürüdüklerini hayal ediyor. Yeniden Elisa'nın vücudunu hatırlıyor, nekahet döneminde olduğu zaman geliyor aklına, apandisit ameliyatının ertesinde, kendisini acı dolu bir tatlı gülümsemeyle karşıladığı an. Sonra da onu bir pazar sabahı çırılçıplak hatırlıyor, yara izine kuşburnu yağı sürerken. Ve aynı gece ya da belki aynı pazar günü o aynı yara izinin etrafındaki ılık spermle oynarken, işaretparmağıyla harf gibi bir şeyler çizerken, ateşli kahkahalar atarken.

Trenden iniyor, birkaç blok yürüyor ama şehre bakmıyor, hâlâ Elisa'yı, Hans'ı, Leuven'i düşünmeye devam ediyor, valizini trende unuttuğunu ancak aradan kırk dakika geçince fark ediyor. Valizi bir köşeye, öbür yolcuların eşyalarının yanına bırakmıştı ve trenden öylece indi, sadece sırt çantasıyla. Kendi kendisine yüksek sesle, canlı bir şekilde şöyle söylüyor: Dangalak.

İstasyonun oradan patates kızartması alıyor, bir köşe başında durup yiyor. Ayağa kalktığında bulantı hissediyor ama aslında hissettiği tam olarak bu değil: bir sigara alıp azıcık yürümeyi düşünmüştü ama durması gerek, çünkü bir tuhaflık var, daha önce hiç hissetmediği baş dönmesi benzeri, gittikçe artan bir duygu, sanki bir şeyden çözülme hareketi gibi: düşeceğini sanıyor, büyük bir gayretle ilerlemek için asgari bir denge buluyor. Sırt çantası hiç ağır değil ama çantasını kenara koyuyor ve deneme yapmak için beş adım atıyor. Baş dönmesi sürüyor, tamamıyla durması ve bir ayakkabı mağazasının vitrinine tutunması gerekiyor. Örümcek Adam'ın ürkek çırağı gibi bir vitrinden öbürüne yavaş yavaş ilerliyor, bir yandan da gözucuyla değişik çikolatalar, biralar ve lambalarla dolu dükkânların içine, sağlıklı gıda lokantalarına ve ilginç hediyelik eşyalar satan dükkânlara bakıyor: Çin yemek çubuğu da olan davul bagetle-

ri, fotoğraf makinesi lensi biçiminde kupa ve sayısız minyatür nesne.

Yaklaşık bir saat sonra neredeyse yedi blok yol aldı ama şans eseri sokaktaki bir kioskta ona on euroya mal olan mavi bir şemsiye buluyor. Başta hâlâ dengesizlik hissiyle yürüyor ama şemsiye ona güven veriyor ve birkaç adım sonra sendelemeye alıştığını hissediyor. Ancak o zaman şehre bakıyor ya da şehre yoğunlaşıyor; ancak o zaman onu anlamaya çalışıyor, anlamaya başlıyor. Her şeyin bir rüya olduğunu, Şili'de, Santiago'daki Peru mahallesinde, Katedral'in bulunduğu Armas Meydanı'nın yakınlarında olduğunu düşünüyor. Hayır, hayır böyle düşünmüyor: Armas Meydanı'nda olduğunu düşündüğünü düşünüyor. Her şeyin bir rüyadan ibaret olduğunu düşündüğünü düşünüyor.

Dükkânlar yavaş yavaş kapanmaya başlıyor. Vakit gece mi gündüz mü anlamak zor: saat akşamüstü beş buçuk, evlerin ışıkları, arabaların farları yanmış. Merkezden uzaklaşarak yürüyor ama içgüdüsel olarak bir çamaşırhaneye giriyor ve bir süre orada kalmaya karar veriyor ya da karar falan vermiyor ama orada kalıyor, çamaşırını beklerken kitap okuyan iki kişiyle birlikte. Fazla sıcak değil ama en azından soğuk sayılmaz. Çok saçma, parası olmadığını, her kuruşa ihtiyaç duyacağını biliyor ama yine de pantolonlarından birini çıkarıyor, ikinci gömleğini ve yedek çoraplarını da. Çamaşır makinelerinin nasıl çalıştığını anlamakta zorlanıyor, çünkü eski ve tehditkâr görünüyorlar ama parayı atıp mekanizmayı çalıştırdığında aptalca ve mutlak bir tatmin duygusu hissediyor. Dalıp gitmiş ya da dumura uğramış halde çamaşırların hareketini izliyor, televizyonda bir şampiyona finalini izlediği dikkatle, hatta belki de bu Rodrigo için şampiyona finalinden daha ilgi çekici, çünkü cama yapışmış sabunlu sular içinde çamaşırların takla atışını

seyrederken önemli bir şey keşfetmişçesine giysilerin kendisinin olduğunu, ona ait olduğunu, o pantolonu, o çorapları yüz kez giydiğini ve o biraz eprimiş gömleğin bir zamanlar en güzel gömleği olduğunu, özel günlerde onu giydiğini düşünüyor; o gömleği gururla üzerinde taşırken kendi bedenini düşünüyor, tuhaf bir görüntü, abes, biraz da sefil. Belki de kafasındaki arınma düşüncesinin bayağı hali.

Sonra Bella Vita adında bir pizzacıya giriyor, ucuz bir yere benziyor. Siparişini almaya Bülent geliyor, biraz Fransızca biraz da Felemenkçe konuşan ama hiç İngilizce bilmeyen çok sevimli ve güleç bir Türk, böylece tamamen işaret diliyle ve belki de ikisinin de sağır dilsiz olmadığını göstermeye yarayan karşılıklı mırıltılarla anlaşıyorlar. Tadını mükemmel bulduğu bir Napoliten pizza yiyor ve orada kalıyor, kahvenin dibini içiyor. Ne yapacağını bilmiyor, ortalıkta dolanıp durmayı istemiyor, ucuz bir otel, bir pansiyon bulmayı istemiyor. Bülent'e lokantada wifi olup olmadığını sormaya çalışıyor ama wifi ağının varlığını öğrenmesine yarayacak el kol hareketini yapmak gerçekten de zor ve o kadar çaresiz ki en basit yol aklına bile gelmiyor, "wifi" demek ve kelimeyi Bülent'in anlayabileceği farklı şekillerde tekrar etmek. Neyse ki lokantaya Piet giriyor, kalın kırmızı çerçeveli bir gözlük takan ve sağ kaşının üzerinde sayısız pirsing bulunan aşırı uzun bir tip. Piet İngilizce biliyor, hatta biraz İspanyolca da konuşuyor, yıllar önce bir aylığına Şili'ye gitmişliği bile var. Sonunda Rodrigo'nun konuşabileceği birisi çıktı.

Birkaç saat sonra Piet'in pizzacının karşısındaki dairesinin şahane oturma odasındalar. Ev sahibi kahve yaparken Rodrigo pencereden Bülent'in bir garson kız ve bir adamla birlikte dükkânı nasıl kapadığını izliyor. Rodrigo gündelik hayatın akışı ya da sancısı ya da büyüsü gibi bir şey hissediyor. Bilgisaya-

rını açıp internete bağlanıyor, Elisa'dan gelen mesaj yok ama zaten ondan mesaj beklemiyor. Hatırladığı kadarıyla birkaç yıldan beri Brüksel'de yaşayan bir lise arkadaşını bulmaya çalışıyor, arkadaşına Facebook'tan kolayca ulaşıyor, o da hemen yanıt veriyor ama şimdi Şili'de, hasta annesine bakıyor ve okula geri dönmeyi düşünse de şimdilik belirsiz bir süre Santiago'da kalacak. On dakika sonra başka bir mesaj geliyor, arkadaşı hiç çekinmeden *peket* içmesini ("İçmesi güzel ama sabahı fena"), ızgara hindibadan uzak durmasını ("Izgara hindibaya hayır ama *boulette de viande*'a, *moulet et frite*'e evet"), sıcak lahana turşulu ve hardallı sosisi denemesini, Grand Place'in yakınlarındaki Galler'den çikolata almasını ve Tropismes kitapçısına gitmesini, Müzik Müzesi'yle Magritte Müzesi'ni gezmeden dönmemesini tavsiye ediyor, nihayetinde bütün bu ayrıntılar Rodrigo'ya çok uzak, neredeyse imkânsız geliyor, çünkü bu turistik bir seyahat değil, hiçbir zaman öyle olmadı. Umutsuzluğa düşüyor, kredi kartında pek fazla limit yok, cüzdanındaysa sadece yüz euro var.

Ardından Bart geliyor, Piet'in Utrecht'te yaşayan editörü. İşte o anda Rodrigo, Piet'in yazar olduğunu, iki hikâye kitabı, bir de roman yayımladığını anlıyor. Piet'in bu alçakgönüllü hali, bu çekingenliği hoşuna gidiyor. Yazar olsa kendisinin de bunu dört bucağa ilan etmeyeceğini düşünüyor.

Bart, Piet'ten de uzun, neredeyse iki metrelik bir dev. Adaşı Bart'la birlikte küçük bir yayınevi işletiyor, yeni çıkan yazarların kitaplarını basıyorlar, neredeyse tamamı öykü ya da roman yazıyor, neredeyse tamamı Hollandalı ama içlerinde birkaç Belçikalı da var. Öbür Bart ilginç şekilde Kolombiya'da yaşıyor, çünkü bir Popayanlıya âşık olmuş, her şeyi Kolombiya'dan internetle hallediyor, bu Bart'a da dağıtım ağını düzenlemek düşüyor, bu ağ birkaç küçük kitabevinden oluşuyor, hiçbiri

ticari değil, bir de kendisinin kitap sattığı mekânda küçük etkinlikler ve konferanslar düzenliyor.

Bart arkadaş canlısı bir tip, hikâyesini epeyce akıcı bir İngilizceyle anlatıyor ama çarpıcı jestleri ve kelimeleri bilmediğinde yaptığı el kol hareketleri de ona yardımcı oluyor. Saat neredeyse on, birkaç blok yürüyorlar. Rodrigo kendini daha iyi hissediyor, bastona dayanıyor ama gereklilikten çok tedbir olarak. La Vesa'ya geliyorlar, perşembe günü şiir dinletileri yapılan biraz kasvetli bir bar ama bugün perşembe değil salı ve içeride az müşteri var, ki bu da tercih edilir bir durum, diye düşünüyor Rodrigo, bu mahremiyet duygusu, gündelik yoldaşlık hali, bu yeni arkadaşlarla yapılan muhabbet, Laura'nın her söze girdiğinde sarf ettiği kısa ama ince mizah yüklü cümleleri hoşuna gidiyor, Laura İtalyan bir garson, ilk bakışta güzel değil ama dakikalar geçtikte güzelleşiyor, bu durumun alkolle ilgisi yok, güzelliğini keşfetmek için ona gerçekten bakmak gerek. Arkadaşları Orval içiyor, Rodrigo'ysa şarap içiyor, Piet, Birayı sevmedin mi, diye soruyor, Rodrigo da onlara sevdiğini ama üşümesi hâlâ geçmediğinden şarabın sıcaklığını tercih ettiğini söylüyor, böylece dünyanın en iyisi Belçika birası üzerine konuşmaya başlıyorlar. Piet ona o kadar da soğuk olmadığını, daha beter kışlar atlattıklarını söylüyor. Rodrigo bunun üzerine onlara dünyanın en çok üşüyen adamı fıkrasını anlatmayı istiyor ama İngilizce nasıl üşüyen dendiğini bilmiyor, bu nedenle, "*I am*," diyor ve titreme hareketi yapıyor, Bart da ona, "*You're chilly*,"[1] diyor ve hepsinin kafası karışıyor, çünkü Rodrigo Şili'den söz ettiklerini, onun Şilili olup olmadığını tartıştıklarını, zaten bildikleri bir şeyi anlamaya çalıştıklarını

[1] (İng.) Üşüyorsun. (ç.n.)

sanıyor, çokça eğlenerek düzelttikleri birkaç yanlış anlamanın ardından fıkranın dünyanın en çok üşüyen adamı hakkında olduğunu anlıyorlar ve Rodrigo dünyanın en çok üşüyen adamının elbette Şilili olduğunu ekliyor, *the chilliest man on earth,*[2] ve iştahla gülüyor, Belçika topraklarında ilk kez tıpkı Şili topraklarında güldüğü gibi gülüyor.

Rodrigo fıkraya tereddütle başlıyor, hikâyeyi toparlarken, belki de Belçika'da ya da Hollanda'da da benzer bir fıkra vardır, diye düşünüyor, belki dünyada ne kadar ülke varsa o kadar versiyonu bulunan bir fıkradır. Yine de dinleyicileri fıkrayı iyi karşılıyor, gittikçe artan bir merakla kendilerini anlatılan hikâyeye veriyorlar: şehir isimlerinin sıralanması hoşlarına gidiyor, bunlar kulaklarına çok tuhaf gelen isimler ("*Arica sounds like Osaka,*"[3] diyor Bart) ve dünyanın en çok üşüyen Şilili adamı Bangkok'un kavurucu güneşi altında soğuktan öldüğünde arkadaşları candan kahkahalar atıyor ve üzüntülerini belli eder şekilde ellerini başlarını götürüyorlar.

Dünyanın en çok üşüyen adamı iyi bir evlat, iyi bir baba, iyi bir Hıristiyan olduğundan Aziz Pedro onu fazla geciktirmeden cennete alır ama hemen ardından sorunlar baş gösterir: cennette en azından bizim bildiğimiz haliyle soğuk ya da sıcak olmasa da ve cennet denen bu muhteşem otelin odalarının tamamı ânında misafirlerin ihtiyaçlarına göre şekillense de Şilili akıl ermez şekilde üşümeye devam eder ve sevimli haliyle ama aynı zamanda coşkuyla söylenmeyi sürdürür, ta ki cennette hüküm süren kutsal sabır sona erinceye dek, hepsine gına gelmiştir ve dünyanın en çok üşüyen adamının gerçekten de kendisine uygun bir iklim bulması gerektiği konusunda hemfikirdirler.

[2] (İng.) Dünyanın en çok üşüyen adamı. (ç.n.)
[3] (İng.) Arica'nın adı Osaka'ya benziyor. (ç.n.)

Onu üşümesinin imkânsız olduğu cehenneme gönderme kararını alan bizzat Tanrı'nın kendisidir. Fakat hiç sönmeyen ateşlere, dehşet saçan kaynar sulara, devasa sıcak su torbalarına ve bu şartlar altında böylesi yoğun kalabalıktaki insan sıcağına rağmen dünyanın en çok üşüyen adamı üşümeye devam eder, mesele o kadar büyür ki Şeytan'ın kulağına kadar gider, o da bunu epey cüretkâr, bir o kadar da eğlenceli bulur ve hemencecik duruma el koymaya karar verir.

Bir sabah bizzat Şeytan'ın kendisi Şililiyi akla hayale gelebilecek en sıcak yere götürür: güneşin merkezine. Şeytan'ın özel bir elbise giymesi gerekir, çünkü öbür türlü yanacaktır. İki metreye iki metrelik küçük bir kabine varırlar, Şeytan kapıyı açar, Şilili içeri girer ve orada kalır, umut dolu ve son derece müteşekkir haldedir. Böylece haftalar haftaları, aylar ayları, yıllar yılları kovalar, ta ki bir gün İblis meraktan Şililiyi ziyaret etmeye karar verene dek. Özel elbisesini yeniden giyer, hatta yanına iki de yedek pelerin alır, çünkü bir önceki seyahatte biraz kavrulduğunu hissetmiştir. Kapıyı açmasıyla içerden Şililinin sesini duyması bir olur: "Lütfen kapıyı kapayın, soğuk geliyor."

"*Please close the door, it's chilly here*," diyor Rodrigo ve performansı mutlak başarıya ulaşıyor. Bence dünyanın en çok üşüyen adamı sensin Rodrigo, diyor Bart. Ve dünyanın en çok üşüyen adamının dünyanın en iyi birasını tatmasını istiyorum. Piet yüzlerce biranın satıldığı bir bara gitmeyi öneriyor ama sonunda daha yakındaki bir yere kapağı atmaya karar veriyorlar, dünyanın en iyi birası olduğu söylenen Westvleteren'in kaçak satıldığı bir yere, yolda Rodrigo şemsiyeye dayanıyor ama bu gerekli mi emin değil, şemsiyeyi atabileceğini hissediyor, artık ihtiyacı olmadığını düşünüyor ama her halükârda kullanmaya devam ediyor, öbür yandan bu birayı üreten ve ancak sınırlı sayıda satan Trappist keşişlerinin hikâyesini dinliyor, bu hikâye

ona ilginç geliyor, biranın çok hoşuna gitmesini istiyor, öyle de oluyor, her ne kadar üç kişi için sadece tek şişe almış olsalar da, çünkü biranın şişesi on euro.

Eve sabaha karşı ikide dönüyorlar, kol kola, böylece Rodrigo'nun şemsiyeye dayanması gerekmiyor: olduklarından daha sarhoş bir halleri var. Daha sonra oturma odasında biraz daha içmeye devam ediyorlar, birbirlerini yarım kulak dinliyor, gülüyorlar. Burada kalabilirsin ama sadece bugünlük, diyor Piet, Rodrigo ona teşekkür ediyor. Bart kendini eski bir şezlonga atıp üstünü battaniyeyle örterken ona da içerden bir şilte getiriyorlar. Rodrigo, Bart gece yarısı bir şey yaparsa nasıl davranacağını düşünüyor. Onu reddedip reddetmeyeceğini tartıyor ama uyuyakalıyor, Bart da öyle.

Erken uyanıyor, oturma odasında yalnız. Üzerinde hafif bir sersemlik var, kahve iyi geliyor. Sokağa bakıyor, binalara, pizzacının sessiz görüntüsüne bakıyor. Piet'e veda etmek istiyor, odanın kapısını aralıyor ve Bart'la birbirlerine yarı sarılmış halde uyuduklarını görüyor. Onlara bir teşekkür notu bırakıyor ve dört kat merdivenden iniyor. Kesinlikle hiçbir planı yok ama bastonsuz yürüme fikri ona şevk veriyor ve sokağa çıktığında bastonsuz yürümeyi deniyor, tıpkı mutlu sonlarda olduğu gibi. Yapamıyor ama, yere düşüyor. Kötü düşüyor, sert düşüyor, çifte pantolon yırtılıyor, dizi kanıyor. Köşe başında durup düşünüyor, acıdan katılmış halde, bir yandan yağmur yağmaya başlıyor, tıpkı çizgi filmlerde bir bulutun başkahramanı takip etmesi gibi ama bu yağmur herkese yağıyor, sadece ona değil.

Soğuk ve şakır şakır yağan bir yağmur bu, kendine sığınacak yer bulması gerek. Çok az parası kaldı ama bir şemsiye daha almaktan başka çaresi yok. O anda Elisa'yı düşünmesi, ona sövmesi gerek ama yapmıyor. Artık iki şemsiyem var, mavi

denge için, siyahsa yağmur için, diyor yüksek sesle, adını, soyadını, doğum yerini söyleyeceği vakur ses tonuyla: Artık iki şemsiyem var, mavi denge için, siyahsa yağmur için, diye tekrar ediyor yürümeye başladığında, bundan başka amacı yok, sadece: yürümek.

AİLE HAYATI

Paula Canal'a

Hava ne sıcak ne de soğuk, çekingen ve keskin bir güneş bulutları yeniyor, arada bir gökyüzü görünüyor, gerçekten de pırıl pırıl, bir resimdeki berrak gökyüzü gibi. Martín minibüsün arka koltuğunda gidiyor, kulağında kulaklıklar, tıpkı gençlerin yaptığı gibi kafasını sallıyor ama artık genç değil, hem de hiç genç değil: artık kırk yaşında, dalgalı ve siyah saçları uzun sayılır, yüzü bembeyaz – onu betimlemeye zamanımız olacak: şimdi sırt çantası ve küçük valiziyle minibüsten iniyor, bir adresi arayarak birkaç blok yürüyor.

İşi kediye bakmak, arada bir elektrik süpürgesini çalıştırmak ve sabahları evin içindeki kurumaya yüz tutmuş bitkileri sulamak. Dışarıya az çıkarım, çok az çıksam da olur, diye düşünüyor hafif bir mutlulukla: kediye mama, kendime de yiyecek bir şeyler almak için çıkarırn. Bir de arada sırada kullanması gereken gümüş renkli bir Fiat var ("Nefes alsın diye," demişlerdi). Şimdilik aileyle vakit geçiriyor, saat akşam yedi, erkenden yola çıkacaklar, sabah beş buçukta – aile üyeleri şöyle, alfabetik sırayla:

Bruno – seyrek sakalları var, buğday tenli, uzun boylu, kara tütün içiyor, edebiyat öğretmeni.

Consuelo – Bruno'nun eşi, karısı değil, çünkü hiç evlenmemişler ama evliymiş gibi davranıyorlar, bazen ilişkileri evlilikten de beter oluyor.

Sofía, evin kızı.

Kız şimdi önünden geçti, merdivene doğru kedinin peşinden koşuyor. Martín'i selamlamıyor, ona bakmıyor, çünkü artık çocuklar selam vermiyor, belki de bu kötü bir şey değildir, ne de olsa büyükler yeteri kadar selamlaşıyor. Bruno, Martín'e işle ilgili ayrıntıları açıklıyor, öbür yandan da valizin nasıl yerleştirileceğiyle ilgili Consuelo'yla tartışıyor. Ardından Consuelo sevecenlikle Martín'e yaklaşıyor, Martín tedirgin oluyor çünkü sevecenliğe alışkın değil, ona kedinin yatağını, kum kabını ve tırnaklarını geçirdiği keçe parçasını gösteriyor ama ne yatak, ne tuvalet ne de keçe parçası işe yarıyor, çünkü kedi nerede isterse orada yatıyor, işini ön bahçede görüyor ve bütün koltukları tırmıklıyor. Consuelo ona aynı zamanda küçük kapının nasıl işlediğini de gösteriyor, mekanizma kedinin çıkmasına izin veriyor ama girmesine izin vermiyor ya da girmesine izin veriyor ama çıkamıyor ya da giriyor ve kapris yaparak çıkıyor – Hep açık tutuyoruz, diyor Conseulo, özgür olsun diye, tıpkı babalarımızın bize ev anahtarını vermesi gibi.

Martín bu kapının varlığını olağanüstü buluyor, bu kapıları daha önce sadece filmlerde ve *Tom ve Jerry* izlerken görmüş. Kapıyı nereden bulduklarını sordu soracak, belki de Santiago bu kedi köpek kapılarıyla kaynıyordur ama o fark etmemiştir, diye düşünüp susuyor.

Affedersin, diye araya giriyor gecikerek, babalarımızla ilgili ne söylemiştin?

Nasıl?

"Babalarımızla" ya da "babalarla" ilgili bir şey söyledin.

Ha, bu kapı babalarımızın bize ev anahtarını vermesi gibi dedim.

Kahkaha iki saniye sürüyor. Martín sigara içmeye dışarı çıkıyor ve ön bahçede bir boşluk görüyor, yerinde bitkilerin ve çalıların olması gereken ama hiçbir şeyin bulunmadığı iki buçuk metrelik biçimsiz bir çimenlik. Sigaranın küllerini çaktırmadan çimlere silkiyor, sigarayı söndürdükten sonra izmariti nereye atacağını bulmaya çalışarak koca bir dakika kaybediyor: sonunda izmariti sarımtırak bir çalılığın altına bırakıyor. Eşikten eve bakıyor, evin büyük olmadığını, hatta sempatik göründüğünü ama ayrıntı dolu olduğunu düşünüyor. Raflara, elektrikli piyanoya ve İngiliz masasının üzerindeki büyük kum saatine şöyle bir bakıyor. Çocukken kum saatlerini sevdiğini hatırlıyor ve saati ters çeviriyor – On iki dakika sürer, diyor çocuk en tepedeki basamaktan, bir yandan da kediyi yakalamaya çalışıyor, onun Martín olup olmadığını soruyor – Evet. Satranç oynamayı ister mi – Peki.

Kedi kızın elinden kurtuluyor. Tuhaf gri renkli, tüyleri kısa ve sık, sıska bir şey, sivri dişleri biraz çıkık. Çocuk merdivenleri birkaç kez inip çıkıyor. Kediyse, Misisipi, uysal görünüyor. Martín'e yaklaşıyor, o da onu okşamayı düşünüyor ama tereddüt ediyor, kedileri pek tanımıyor, daha önce bir kediyle hiç yaşamadı.

Sofía geri dönüyor, üzerinde pijamaları var, Chiloé yününden örülmüş terlikleri yürümesini zorlaştırıyor. Consuelo, Martín'i rahatsız etmemesini, odasına gitmesini söylüyor ama

çocuk ağırcana ya da kendisine ağır gelen bir kutu getirerek oturma odasının masasına satranç tahtasını koyuyor. Yedi yaşında, taşları hareket ettirmeyi ve pozisyonları ya da oyunun numaralarını yeni öğrenmiş: çatık kaşları ve ellerinin arasına aldığı yuvarlak yüzüyle sevimli görünüyor. Kız ve Martín oynuyor ama beş dakika sonra ne kadar sıkıldıkları belli oluyor, özellikle de Martín'in. Bunun üzerine Sofi'ye kaybetmek üzere oynamayı teklif ediyor, kız başta anlamıyor ama sonra tatlı kahkahalarla şakalaşmalar başlıyor – Kaybeden kazanacak, amaç teslim olmak, Don Quijote ve Dulcinea'yı savunmasız bırakmak, çünkü bu Cervantes usulü bir satranç, kulelerin yerine rüzgâr değirmenleri, ön saflardaysa cesur Sancho Panza'lar var.

Ne kadar aptalca, diye düşünüyor Martín, edebi bir satranç.

Satranç tahtasının üzerindeki taşlar soluk, sıradan görünüyor, Martín ilk görünüşe aldananlardan olmasa da şimdi evin bütününe bakıp huzursuz oluyor ya da kendini rahatsız hissediyor ama bu belli belirsiz bir his: her eşyanın özenti bir iç mimari teorisine göre yerleştirildiği belli, yine de bir dengesizlik, üstü örtük bir bozukluk mevcut. Sanki eşyalar bulundukları yerde durmak istemiyorlarmış gibi, diye düşünüyor Martín, yine de yaşamaya alışkın olduğu alacakaranlık küçük apartman dairelerinden çok daha farklı, ışıklı bir evde bir süre geçirecek olmak hoşuna gidiyor.

Consuelo kızı odasına götürüyor ve uyuması için ninni söylüyor. Martín uzaktan dinlese de dinlememesi gerektiğini, davetsiz misafir olduğunu düşünüyor. Bruno ona ravioli ikram ediyor, sessizlik içinde, erkeklere has yapmacık bir oburlukla yiyorlar, *kadınlar yok, tadını çıkar, peçeteyi de boş ver gitsin* gibi şeyler. Kahveden sonra Bruno birer kadeh buzlu votka koyuyor ama Martín şaraba devam etmeyi tercih ediyor.

Yaşayacağınız şehrin adı ne, diye soruyor Martín, sırf bir şey söylemiş olmak için.

Saint-Étienne.

Şampiyonanın yapıldığı yer mi?

Ne şampiyonası?

Futbol şampiyonası işte, Fransa 98.

Bilmiyorum. Saint-Étienne bir sanayi kenti, biraz harap durumda. Ben Latin Amerika üzerine dersler vereceğim.

Nerede peki?

Saint-Étienne mi, Latin Amerika mı?

Çok basit bir espriydi, çok da sıradandı ama işe yaradı. Neredeyse kazara denebilecek şekilde yemek sonrası sohbetine dalıyorlar, sanki gecikmiş bir yakınlığı keşfediyorlar. Kız yukarıda uyuyor, bir yandan da Consuelo'nun nefesi ya da belli belirsiz bir mırıltı da duyuluyor. Martín eve geldiğinden beri onu düşündüğünü fark ediyor, onu eşikte gördüğünden beri. Burada dört ay kalacaksın, diyor Bruno, bu zamanı komşulardan birini yatağa atarak değerlendirebilirsin – asıl karınla yatağa girmeyi isterdim, diye düşünüyor Martín ve bunu öyle yoğun düşünüyor ki âdeta yüksek sesle söylemiş olmaktan korkuyor. İyi eğlen kuzen, diye devam ediyor Bruno, sevecenlikle, hafif sarhoş, ama onlar kuzen değil, babaları kuzendi – Martín'in babası yeni öldü ve o zaman, tabut başında bekleme merasimi sırasında yeniden karşılaştılar. Şimdi birbirlerine akrabaymış gibi davranmaları anlamlı, belki de bir güven duygusu oluşturmanın tek yolu bu. Aslında evi kiralamayı düşünüyorlardı ama kiracıların evi değiştirmesini istemiyorlardı. Mümkün olmadı. Ümitsiz pek çok girişimde bulundular, sonunda Bruno evi emanet edebilecekleri en güvenilir kişiyi, Martín'i buldu. Hayatları boyunca sadece birkaç kez karşılaşmışlardı, belki de

bu dönemlerden birinde, herhangi bir pazar günü birlikte oynamaya mahkûm yaşıt çocuklarken arkadaşlık etmişlerdi.

Bruno telefonda zaten konuştukları şeyleri ona yeniden açıklıyor. Anahtarları veriyor, kilide sokup deniyorlar, ona kilidin inceliklerini anlatıyor. Ve yeniden orada yaşamanın yararlarını sıralıyor ama bu kez komşulardan hiç söz edilmiyor. Sonra da okumayı sevip sevmediğini soruyor.

Biraz, diye yanıt veriyor Martín ama bu doğru değil. Şimdi fazlasıyla dürüst:

Hayır, okumayı sevmem. Yapacağım son şey kitap okumak, diyor.

Martín bir yandan tıka basa dolu raflara bakıyor. Affedersin, sanki kiliseye gidip Tanrı'ya inanmıyorum demişim gibi oldu. Ama daha kötüleri de var. Hatta benim başıma gelenlerden daha kötüleri bile, diyor teskin edici bir gülümsemeyle.

Boş ver, diye yanıt veriyor Bruno, sözlerine katılıyormuş gibi: pek çok insan böyle düşünüyor ama söylemiyorlar. Sonra birkaç roman seçiyor ve onları İngiliz masasının üstüne koyuyor, kum saatinin yanına. Yine de canın okumak isterse buraya ilgini çekebilecek bir şeyler koydum.

Neden ilgimi çeksinler ki? Bu kitaplar okumayan insanlara göre mi?

Aşağı yukarı öyle, he (böyle dedi, ama *he*'yi gülme tonlaması olmadan söyledi). Bazıları klasik romanlar, öbürleri daha çağdaş romanlar ama hepsi eğlenceli (bu sözü söylediğinde kibirli ses tonunu bastırmak için en ufak bir çaba göstermiyor, tıpkı tırnak işareti yapar gibi). Martín ona teşekkür ediyor ve iyi geceler diliyor.

Kitaplara bakmıyor, adlarını bile okumuyor. Düşünüyor:

kitap okumayan insanlara göre kitaplar. Düşünüyor: babasını henüz kaybetmiş ve annesini kaybedeli çok olmuş insanlara, dünyadaki yalnız insanlara göre kitaplar. Üniversitede, işte, aşkta (böyle düşünüyor: aşkta) başarısızlığa uğramış insanlara göre kitaplar. O kadar başarısız olmuş ki kırk yaşına geldiğinde hiçbir şey karşılığında ya da neredeyse hiçbir şey karşılığında başkalarının evine göz kulak olmayı iyi bir fırsat olarak gören insanlara göre kitaplar. Kimileri koyun sayar, kimileriyse talihsizliklerini sıralar. Fakat uyumuyor, kendine acımakla meşgul, aslında bu her şeye rağmen içinde kendisini rahat hissettiği bir elbise değil.

Tam uykusu geldiğinde alarm zilleri çalıyor, sabah saat beş. Martín valizlerin taşınmasına yardım etmek üzere kalkıyor. Sofi somurtarak aşağıya iniyor ama ânında nereden geldiği belli olmayan sınırsız bir enerjiyle doluyor. Misisipi ortalıkta yok, kız kediye veda etmek istiyor, iki dakika ağlıyor ama sonra duruyor, sanki ağladığını unutmuş gibi. Taksi geldiğinde yulaf ezmesini bitirmek için ısrar ediyor ama çanağı neredeyse hiç dokunmadan öylece bırakıyor.

Hırsızları öldür, diyor Martín'e arabaya binmeden önce.

Peki hayaletleri ne yapayım?

Martín şaka yapıyor, diyor Consuelo hemen, gergin bir bakış fırlatarak: evde hayalet yok, burayı o nedenle satın aldık, çünkü hayalet olmadığına dair bize garanti verdiler. Fransa'da yaşayacağımız evde de hayaletler yok.

Onlar gider gitmez Martín kendisini büyük yatağa atıyor, yatak hâlâ sıcak. Çarşaflarda Consuelo'nun parfümünü ya da kokusunu arıyor, yüzükoyun uyuyor, yastığı öyle bir kokluyor ki sanki çok özel ve tehlikeli bir uyuşturucu keşfetmiş. Sokağın sesleri duyulmaya başlıyor, işe giden insanların telaşı, okul

taşıtları, sürücülerinin trafikten yırtmak için gaz verdiği motosikletler. Rüyasında bir kliniğin bekleme salonunda olduğunu ve bir yabancının ona sonuçların çıkıp çıkmadığını sorduğunu görüyor. Martín bir şeyi bekliyor ya da birini ama rüyasında bunu tam olarak hatırlamıyor, umursamıyor da, yalnız beklediği şeyin sınav sonuçları olmadığını biliyor. Hatırlamaya çalışıyor, sonra bunun bir rüya olduğunu düşünüyor, uyanmayı deniyor ama uyandığında hâlâ rüyada ve yabancı hâlâ yanıt bekliyor. O zaman gerçekten uyanıyor ve bu soruyu ya da başka herhangi bir soruyu yanıtlaması gerekmediğinden dolayı büyük rahatlama hissediyor. Kedi yatağın ayakucunda esniyor.

Küçük valizini büyük odaya koyuyor ama askılıklarda az yer var. Kıyafetlerle dolu sıkı sıkı paketlenmiş torbalar ve kutular var, bazı giysilerse ortalıkta. Eski bir Pixies tişörtü buluyor, üzerinde *Surfer Rosa*'nın kapağı var. "*You'll think I'm dead, but I'll sail away*" diye düşünüyor – tabii ya, bu başka albüm, karıştırıyor. Consuelo'yu bu tişörtle hayal etmeyi deniyor, beceremiyor ama tişörtün bedeni medium, onun olmalı, Bruno'nun değil. Tişörtü üzerine geçiriyor, çok hoş görünüyor, tam ona göre. Bu kıyafetle, tişörtle ve eşofmanla en yakın süpermarketin yolunu tutuyor, kahve, bira, çubuk makarna ve ketçap alıyor, bir de Misisipi için birkaç konserve uskumru, çünkü hileli bir planı var, kedinin şöyle düşünmesini istiyor: gittiler, beni bir yabancıyla bıraktılar ama şahane yemek yiyorum. Eve dönerken torbaları neredeyse yerde sürüklüyor, çünkü mesafe uzun, keşke arabayla gitseydim, diye düşünüyor ama araba kullanmak onu paniğe sevk ediyor. Eve döndüğünde aldıklarını mutfağa yerleştirirken gözü kızın bıraktığı sütlü yulaf ezmesine kayıyor ve o güne kadar yediği yulaf ezmelerinin bir elin parmaklarını geçmeyeceğini düşünerek kâseyi bitiriyor.

Sonra Bruno'nun çalışma odasının da bulunduğu ikinci katı inceliyor, Bruno'nun büyük çalışma odası çatıdaki pencere sayesinde mükemmel aydınlanıyor, kitapları disiplinli bir alfabetik sırayla yerleştirilmiş, yazı masasında sayısız araç gereç var, lisans, mastır ve doktora diplomaları aynı hizada sıralanmış. Ardından kızın odasına bakıyor, duvarları resim ve süslerle dolu, yatağının üzerinde isimleri rozetlere yazılı pelüş hayvanlar var – Sofi birkaçını yanına aldı, öbürlerini gardıroba ya da sandığa koymasını söylediler ama yine de beş tanesini yatağının üstüne bıraktı ve Martín'in onları tanıması için isimlerini rozetlere yazmakta diretti (eşofmanlı kahverengi bir ayı Martín'in dikkatini çekiyor, adı Köpek). Sonra üst kattaki banyoda, bir dergi yığınının içinde yeni başlayanlar için notaların yazılı olduğu bir kâğıt buluyor. Aşağı iniyor ve elektrikli piyanonun karşısına oturuyor, piyano çalışmıyor; tamir etmeyi deniyor ama nafile. Yine de notaları okuyup tuşlara basıyor, çok yoksul bir piyanist olduğunu hayal ederek kendi kendine eğleniyor, elektrik faturasını ödemek için parası olmayan ve her gün tuşlara böyle dokunarak prova yapmak zorunda kalan bir piyanist.

İlk iki hafta kayda değer bir şey olmuyor. Tam beklediği gibi: ilk başta günler sonsuz geliyor ama sonra yavaş yavaş belli bir rutine biniyor – dokuzda kalkıyor, Misisipi'nin mama kabını dolduruyor, kahvaltıdan sonra (yulaf ezmesi yemeye devam ediyor, Quaker yulaf ezmesine bayıldığını keşfediyor) garaja iniyor, motoru çalıştırıyor ve biraz gaz pedalıyla oynuyor, tıpkı start almayı bekleyen bir pilot gibi. Arabayı çekine çekine hareket ettiriyor ve her defasında biraz daha uzun bir tur atmaya cesaret ediyor. Eve dönünce radyodan haberleri dinliyor, oturma odasını havalandırıyor, kum saatini döndürüyor ve ince

kumlar, dakikalar kararlı biçimde akarken günün ilk sigarasını içiyor.

Sonra birkaç saat televizyon seyrediyor, televizyon üstünde uyuşturucu bir etki yapıyor. Sabah programlarındaki cafcaflı konuşmalar hoşuna gitmeye başlıyor, bu programlardan belli bilgiler ediniyor, onları kıyaslıyor, ciddiye alıyor, aynısı eğlence programları için de geçerli, anlamakta biraz güçlük çekiyor, çünkü bu tiplemeleri tanımıyor, daha önce o dünyaya hiç ilgi göstermemiş ama yavaş yavaş onları tanımaya başlıyor. Öğle yemeğinde ketçaplı çubuk makarna yiyor, yatakta, hep televizyon karşısında.

Günün geri kalanında ne yapacağı belirsiz ama genellikle sokaklara dalıp çıkarak kayboluyor, kendi kendine koyduğu kural gereği mola verdiği kahvelere tekrar gitmiyor, sigara aldığı bakkallara da tekrar uğramıyor, yakınlık kurmak istemiyor: içinde bu hayatı özleyeceğine dair belli belirsiz bir his var, aslında hayali kurulacak bir hayat değil bu ama fena da değil; onun için yararlı ve tazeleyici bir dönem. Fakat her şey kedinin kaybolduğunu fark ettiği akşam değişiyor. Onu görmeyeli en azından iki gün oldu, mama kabına hiç dokunmamış. Komşulara soruyor: kimse hiçbir şey bilmiyor.

Birkaç saat umutsuzluk içinde, afallamış halde kıvranıyor, ne yapacağını bilmiyor. Sonunda bir ilan hazırlamaya karar veriyor. Bilgisayarda gelişigüzel, alelacele Misisipi'nin bir fotoğrafını arıyor ama hiçbir şey bulamıyor, çünkü Bruno gitmeden önce kişisel dosyaların tamamını silmiş. Kaygı içinde evi baştan aşağı tarıyor, hatta yavaş yavaş ortaya çıkan düzensizliğin, kaosun hoşuna gittiğini hissetmeye başlıyor. Sandıkları, çantaları ve kutuları özensizce karıştırıyor, kitapları, düzinelerce kitabı rastgele çekip çıkarıyor, hezeyan içinde sayfaları

karıştırıyor ya da öfkeyle kitapları sallıyor. Çalışma odasındaki dolapta küçük bir kırmızı valiz buluyor. İçinde para ya da mücevher yerine yüzlerce aile fotoğrafı var, bazıları çerçeveli bazıları açıkta, arkalarında tarihler, hatta sevgi dolu kısa mesajlar yazıyor. Bir fotoğrafı çok beğeniyor, Consuelo'nun yüzü kızarmış, dudakları aralık poz verdiği kocaman bir fotoğraf. Consuelo'nun fotoğrafını koymak için Sofi'nin diplomalarından birini –yüzme kursu diploması– çerçevesinden çıkarıyor ve çerçeveli resmi oturma odasının duvarına asıyor. Bu düz, esmer ve parlak saçları okşayarak saatler geçirebileceğini düşünüyor. Misisipi'nin hiçbir fotoğrafını bulamadığı için internette gri bir kedi fotoğrafı arıyor ve önüne gelen birini seçiyor. Basit bir mesaj yazıyor, kırk kopya basıyor ve bütün bulvar boyunca sokak lambalarıyla ağaçlara asıyor.

Döndüğünde ev yangın yeri gibi. Özellikle ikinci kat. Bu felaketin müsebbibi olmak onu rahatsız ediyor. Yarı açık çekmecelere, yatağın üzerine fırlatılmış giysilere, sayısız bibloya, resimlere ve yere saçılmış bileziklere, köşelere dağılmış tek tük lego parçalarına bakıyor. Kendini hırsız ya da polis gibi hissediyor, hatta o korkunç, abartılı sözcüğü hatırlıyor: baskın. İstemeye istemeye odayı düzenlemeye koyuluyor ama birden duruyor, bir sigara yakıyor, ergenliğinde yaptığı gibi halkalar bile çıkarıyor, bir yandan da kızın burada biraz önce arkadaşlarıyla oynadığını hayal ediyor. Kapıyı açıp öfkeyle kızından odasını toplamasını isteyen babanın kendisi olduğunu hayal ediyor, kız odayı toplamayı kabul ediyor ama oynamaya devam ediyor. Oturma odasına gittiğini ve çok güzel bir kadının, Consuelo'nun ya da Consuelo'ya benzeyen bir kadının ona bir fincan kahve verdiğini, kaşlarını kaldırıp dişlerini göstererek gülümsediğini düşünüyor. Bunun üstüne oturma odasına gidip kendi kahvesini kendisi yapıyor, kahveyi hızlı yudumlarla içiyor, bir

yandan da bir kadınla, çocuklarla, düzenli bir işle yaşanacak hayatı düşünüyor. Martín göğsünde yoğun bir ağırlık hissediyor. Ve o noktada bir kelime belirip zafer kazanıyor: melankoli.

Çok uzun zaman önce bir kereliğine kendisinin de tam aynı yaşta, yedi yaşında bir kız çocuğunun babası olduğunu hatırlayarak mutlu oluyor ya da kendini oyalıyor. O zaman Martín on dokuz yaşındaydı, henüz hastalanmamış annesiyle Recoleta'da yaşıyordu. Bir akşamüstü mutfağa indiğinde Elba'nın hiçbir veli toplantısına gidemediği için yakındığını duydu. Elba'yla Cami'yi sevdiğinden ve macera düşkünlüğünden toplantıya gitmeyi teklif etti, vaktiyle büyük maceracıydı. O zaman saçları uzundu, çocuğa benziyordu, babalıkla uzaktan yakından alakası yoktu ama okula gitti ve sınıfın en arkasına, kendisi gibi genç bir adamın yanına oturdu, adam, nasıl derler, ayakları biraz daha yere basan canlı bir tipti.

Adamın sağ kolunda kahverengi bir dövme var, teninin renginden biraz daha koyu, JESÚS yazıyor. Adın ne, diye soruyor Martín. Dövmeyi göstererek yanıt veriyor. Jesús sevimli bir adam. Çok genç görünüyorsun, diyor Martín'e. Sen de öyle, baba olduğumda çok toydum. Ardından öğretmen kapıyı kapıyor ve konuşmaya başlıyor – bazı veliler geç geliyor, kapı birkaç kez takılıyor, kimse hiçbir şey söylemiyor, ta ki üçüncü sırada oturan sarışın ve şişman kadın kalkıp öğretmenin sözünü kesene ve gıpta edilecek kadar yüksek bir sesle hesap soruncaya dek: Bu nasıl mümkün olur, deprem ya da yangın olsa ne olacak, çocuklar ne yapacak?

Öğretmen sessizliğini koruyor, kim bilir belki de ne yanıt vereceğini düşünmek için. O an tam da patronlarını, sistemi, eğitimin özelleştirilmesini, Pinochet'yi, Concertación koalisyonunun yetersizliğini, kapitalizmi suçlaması gereken an, sonuç-

ta suç onda değil, o da kapının tamir edilmesini istemiş ama hızlı düşünemiyor, cesur davranamıyor: sesler üst üste biniyor, seslerin yükselmesine izin veriyor, herkes şikâyetçi, herkes bağırıyor ve daha da fenası, geç gelen biri içeri girdiğinde kapı yine takılıyor. Jesús da bağırıyor, hatta neredeyse Martín bile bağıracak ama öğretmen saygı göstermelerini ve konuşmasına izin vermelerini rica ediyor: Affedersiniz, burası yoksul bir okul, bütçemiz yok, öfkenizi anlıyorum ama yangın çıksa ya da deprem olsa ben de çocuklarla birlikte burada mahsur kalacağım – bu cümlenin etkisi iki ya da üç saniye sürüyor, Martín öfkeyle ayağa fırlıyor, parmağıyla öğretmeni işaret edip tepeden tırnağa dramatik bir edayla şöyle söylüyor: Ama siz benim kızım değilsiniz! Herkes onu destekliyor, öfkeyle dolup taşıyorlar, Martín kendini o kadar iyi hissediyor ki. Ezdin geçtin, diye onu tebrik ediyor Jesús, minibüse doğru yürürlerken. Birbirlerine veda ettikleri sırada Martin, İsa'ya inanıyor musun, diye soruyor. O da gülümseyerek yanıt veriyor: İsa'ya inanıyorum.

Siz benim kızım değilsiniz, diye mırıldanıyor Martín şimdi, tıpkı bir mantra gibi. Gece Bruno'ya yazıyor, şöyle diyor: Her şey yolunda.

Bir akşamüstü süpermarketten dönerken kendi ilanlarının üzerine bir başka ilanın yapıştırıldığını görüyor. Bütün bulvarı arşınlıyor ve tam olarak kendi ilanını astığı yerlerde şimdi Sibirya kurdu ve Alman kurdu kırması, Pancho deyince gelen bir köpeğin kayıp ilanı bulunuyor. Köpeği bulana yirmi bin pesoluk ödül verilecek. Martín numarayı ve Paz ismini bir kâğıda yazıyor, Paz, Pancho'nun sahibi.

Mutfakta bir şişe Jack Daniel's var. Martin sadece şarap ve bira içiyor, damıtılmış içkilere alışkın değil ama bir anlık merakla kendine bir bardak viski koyuyor ve her yudumda Jack

Daniel's'tan daha da çok hoşlandığını, hatta Jack Daniel's'a bayıldığını keşfediyor. Böylece Paz'ı aramaya karar verinceye kadar kafayı iyice buluyor. Köpeğini kedimin üzerine koymuşsun, ilk söylediği bu, hem beceriksizce hem de haşin bir sesle.

Saat gece on buçuk. Paz şaşırmışa benziyor ama durumu anladığını söylüyor. Martín öfkeli ses tonundan dolayı pişman, konuşma donukça birbirlerinden özür dilemeleriyle bitiyor. Kapamadan önce Martín arkadan bir ses, bir serzeniş duyuyor. Bir oğlan çocuğunun sesi bu.

Ertesi sabah Martín pencereden genç bir kadının bisikletle gelip ilanların yerini değiştirmeye koyulduğunu görüyor. Sokağa çıkıyor ve belli bir mesafeden ona bakıyor – güzel değil, diye düşünüyor, tartmaya çalışarak: sadece genç, yirmi yaşında olmalı, Martín babası olacak yaşta (ama bunu düşünmüyor). Paz kendi ilanlarını söküp öbürünün altına ya da üstüne yerleştiriyor. Kıvrılmış kenarları katlayarak saklıyor ve geçerken Martín'in afişlerini de düzeltiyor. Sergilediği üstün beceri dolayısıyla Martín hayattaki işinin bu olduğunu düşünüyor: Martín tıpkı köpekleri gezdirerek çalışan insanlar gibi onun da kayıp hayvanları aramak için devriye gezen bir gruba mensup olduğunu düşünüyor.

O gece Paz'a telefon ediyor, mahallede Misisipi'yi aradığını ve fırsattan istifade Pancho'ya da baktığını söylüyor. Kulağa yalan gibi geliyor ama doğru. Paz ona teşekkür ediyor ama konuşmanın uzamasına izin vermiyor. Martín onu her gün aramaya başlıyor, konuşmalar hep kısa sürüyor, sanki bu kısa cümleler belli bir varlık inşa etmeye yarayacakmış gibi.

Bir hafta sonra evin yakınlarında Pancho'ya benzeyen bir köpek görüyor. Yaklaşmaya çalışıyor ama köpek korkuyor. Paz'ı arıyor. Konuşmakta zorlanıyor, söyleyeceği şey kulağa

yine yalan gibi gelecek, onu yeniden görmek için bahane uydurduğunu sanacak. Fakat Paz kabul ediyor. Buluşup mahalle arasındaki sokaklara bakıyorlar, ta ki Paz'ın oğlunu anaokulundan alması gereken saat gelip çatana dek. Martín ona eşlik etmek için ısrar ediyor. Bir oğlun olduğuna inanamıyorum, diyor. Bazen ben de inanamıyorum, diye yanıt veriyor Paz.

Ufaklık Martín'i görür görmez lafı yapıştırıyor, "Bir manita daha." Yüzüne hiç bakmadan küçük sırt çantasını abartılı hareketlerle sürüklüyor ama Paz ona Martín'in Pancho'yu gördüğünü sandığını anlatınca çocuk birden canlanıp tekrar aramak için ısrar etmeye başlıyor. Pek çok yere bakıyorlar, mükemmel bir aile görüntüsü sergiliyorlar. Paz'ın evine vardıklarında birbirlerine veda ediyorlar. İkisi de tekrar görüşeceklerinin farkında, hatta belki oğlan da farkında.

Misisipi ortadan kaybolalı bir aydan fazla oldu, Martín artık ümidi kesti. Hatta Bruno'ya yazdığı özürlerle bezeli karmaşık bir e-postayı taslaklar klasöründe tutuyor ama göndermeye pek niyeti yok. Nasıl oluyorsa oluyor ve kedi bir gün sabaha karşı dönüyor, kapıyı itecek hali bile yok, yara bere içinde ve sırtında kocaman bir kabuk var. Veteriner pek ümitli değil ama kediyi acilen ameliyata alıyor ve Martín'in kediye günü gününe içirmesi gereken antibiyotikler yazıyor. Ona bebek maması yedirmesi, yaralarını sekiz saatte bir temizlemesi gerek. Zavallı kedi o kadar kötü durumda ki miyavlayacak ya da hareket edecek hali bile kalmamış.

Misisipi'nin sağlığına yoğunlaşıyor. Artık onu seviyor, ona gerçekten de iyi bakıyor. Birkaç gün Paz'ı aramayı ihmal ediyor. Bir sabah onu arayan Paz oluyor. İyi haber Paz'ı neşelendiriyor. Yarım saat sonra kedinin etrafına oturmuş başını okşuyorlar, onu teselli etmeye çalışıyorlar.

Yalnız yaşadığını söylemiştin ama burası bir aile evine benziyor, deyiveriyor Paz, Consuelo'nun fotoğrafına bakarak. Martín geriliyor ve yanıt vermeyi geciktiriyor. Sonunda başını önüne eğip mırıldanarak, sanki hatırlamak ona acı veriyormuşçasına diyor ki: Ayrılalı aylar oldu, belki de bir yıl, karım ve kızım bir apartman dairesine taşındılar, ben de burada kediyle kaldım.

Karın çok güzel, diyor Paz, duvardaki fotoğrafı inceleyerek. Ama artık benim karım değil, diyor Martín. Yine de çok güzel, diye ısrar ediyor Paz. Bana bir kızın olduğunu hiç söylemedin.

Daha yeni tanıştık, *hiç* ya da *daima* gibi sözcükler kullanmak uygun olmaz, diyor Martín. Ayrıca bundan söz etmek hoşuma gitmiyor, diye ekliyor. Üzülüyorum. Ayrılık acısını atlatamadım. En fenası da Consuelo'nun kızı görmeme müsaade etmemesi, daha fazla para istiyor, diyor. Paz ona endişeyle bakıyor, ağzı yarı açık. Martín yalancıları besleyen adrenalini hissediyor olmalı ama o küçük ve hafif aralık dişlere, yarım kemerli buruna, zayıf ama kendisine mükemmel görünen güzel biçimli bacaklara bakarken kendinden geçiyor. Çok genç yaşta baba olmuşsun, diyor Paz. Evet, diye yanıt veriyor: çok toydum. Belki de fazla gençtim, diyor Martín, yalanına kendini tamamen kaptırmış vaziyette.

Ben anne olduğumda on altı yaşındaydım ve az kalsın kürtaj olacaktım, diyor Paz, belki de sırları eşitlemek için. Neden yapmadın, diye soruyor Martín. Çok aptalca ve kırıcı bir soru ama Paz etkilenmiyor. Çünkü Şili'de kürtaj yasak, diyor büyük bir ciddiyetle ama sonra gülüyor ve gözleri ışıldıyor. O yıl daha sonra en yakın iki arkadaşım da hamile kaldı, diye anlatıyor: onların kürtaj olduğu yere gidecektim ama son anda pişman oldum ve doğurmaya karar verdim. Koltukta sevişiyorlar, başta

iyi gidiyor ama Martín erken boşalıyor, özür diliyor. Boş ver, diye yanıtlıyor Paz, benim yaşımdaki oğlanların ortalamasına göre çok daha iyisin, diyor. Martín bu sözcük üzerine, kendisinin asla kullanmayacağı *oğlan* sözcüğü üzerine düşünüyor ama onun ağzına çok yakışıyor, onda çok doğal duruyor. Sonra çıplak vücuduna bakıyor. Yüzünde ya da kollarında neredeyse tek bir çil yok ama vücudu çillerle kaplı, sırtı tıpkı kırmızı şarap dökülmüş gibi. Hoşuna gidiyor.

Her gün görüşmeye başlıyorlar ve Pancho'yu aramaya devam ediyorlar. Onu bulma ihtimali artık çok uzak ama Paz umudunu yitirmiyor. Sonra da eve gidip birlikte Misisipi'ye pansuman yapıyorlar. Yara yavaş iyileşiyor ama durum iyiye gidiyor, doktorun kazıdığı sırt bölgesindeyse daha ince ve daha açık renkli tüyler çıkıyor. Aşk hikâyesi de ilerliyor, gittikçe artan bir ritmi var. Böyle olması bazen hoşuna gidiyor, buna ihtiyacı var. Fakat öbür yandan her şeyin bitmesini de istiyor: gerçeği itiraf etmeye zorlanmayı, her şeyin boka sarmasını istiyor. Paz bir gün Martín'in Consuelo'nun fotoğrafını kaldırdığını fark ediyor. Ondan fotoğrafı yeniden duvara asmasını rica ediyor. Martín bunu neden istediğini soruyor. Kafamız karışmasın, diyor. Martín pek anlamıyor ama fotoğrafı yeniden duvara asıyor. Eğer uyuduğun ve karınla sevişiğin yatakta sevişmekten rahatsız oluyorsan, diyor Paz, haklısın. Martín enerjik bir baş hareketiyle sözlerine itiraz ediyor ve ona bir süreden beridir –bu ifadeyi kullanıyor, bir süreden beridir– artık karısını hatırlamadığını söylüyor. Gerçek söylüyorum, ısrar ettiğim için kusura bakma, diyor: eğer burada düzüşmek hoşuna gitmiyorsa bana bunu söylemen gerek – Peki ya neredeyse hiç düzüşmemişsek, diye yanıt veriyor Martín ve sessizliğe gömülüyorlar, ta ki Paz karısıyla hiç oturma odasındaki masanın üzerinde düzüşüp

düzüşmediklerini sorana kadar. Martín çapkın bir gülümsemeyle hayır diye yanıt veriyor. Bu iç gıcıklayıcı ve eğlenceli oyun devam ediyor. Paz ona karısının hiç çükünü emmeden önce kremaya batırıp batırmadığını soruyor ya da karısının kıçına üç parmak sokulmasından hoşlanıp hoşlanmadığını ya da ondan hiç yüzüne, göğüslerine, kıçına, saçlarına boşalmasını isteyip istemediğini.

O sabahlardan birinde Paz bir gül ağacı ve bir begonville çıkageliyor, Martín de kürek buluyor ve birlikte girişteki boş alana küçük bir bahçe yapıyorlar. Martín toprağı beceriksizce kazıyor, Paz küreği elinden alıp işi birkaç dakika içinde bitiriyor. Pardon, diyor Martín, ağır işi erkeklerin yapması beklenir. Önemli değil, diye yanıt veriyor Paz ve gülümseyerek ekliyor, ben demokraside doğdum. Sonrasında Martín hiç gereği yokken, belki de itirafına zemin hazırlamak için geçmişle ilgili bir konuşma yapmaya başlıyor, gerçeğin fırça darbelerinin bazı zorunlu yalanlarla iç içe geçtiği, dürüst ya da daha az sahtekâr olmanın yolunu aradığı bir konuşma. Acıdan, insanlarla yalın ve sağlam bağlar kurmanın zorluklarından söz ediyor. Ben bir yalnızlık bağımlısıyım, diyor, tıpkı bu, bronz plaket üzerine yazılacak bir sözmüş gibi. Paz onu dikkatle dinliyor, merhamet dolu, söylediklerini onaylamak için birkaç kere başını sallıyor ama saçını düzelttiği bir duraksamadan sonra koltuğa iyice yerleşiyor, terliklerini çıkarıyor ve Martín'e yeniden muzipçe şöyle diyor: Ben demokraside doğdum. Öğle yemeği sırasında Martín'in tavuğu çatal bıçakla kestiğini görünce ona elleriyle yemeyi tercih ettiğini çünkü demokraside doğduğunu söylüyor. Bu cümle her işe yarıyor, özellikle de yatakta: içine prezervatifsiz girmek istediğinde, bu kadar çok bağırmamasını ya da oturma odasında çıplak gezmemesini söylediğinde ve Paz

vahşice, arzuyla üzerinde hareket ederken Martín penisinin ne kadar acıdığını saklamayı beceremediğinde: bütün bunlar olurken Paz demokraside doğduğunu söylüyor ya da omuzlarını silkerek sadece şöyle diyor: Demokrasi!

Zaman mutlu bir miskinlik içinde akıp gidiyor. Martín bazen gerçekte kim olduğunu unutarak saatler, hatta günler geçiriyor. Numara yaptığını, yalan söylediğini, suçlu olduğunu unutuyor. Yine de iki sefer ağzından gerçeği kaçıracak oluyor. Ama gerçek uzun. Gerçeği anlatmak için bir sürü cümleye ihtiyacı olacak. Ve sadece iki hafta kaldı. Hayır! Bir hafta.

Şimdi endişeyle arabayı sürüyor: günlerden cuma, yarın Paz'ın sevgilisi olarak bir düğüne gitmesi gerekiyor, Paz arabayla gitmek istediğini söyledi, yani alıştırma yapmak için sadece bir günü var ve usta bir şoför gibi görünmesi gerekiyor ya da en azından arabayı düzgün kullanması. Başlangıçta her şey yolunda gidiyor. Motor kırmızı ışıkların birinde her zaman olduğu üzere tekliyor ama yedeklediği cesaret imdadına yetişiyor, hatta arada bir yağ gibi akıyor. Sonra kendini kaptırıp kırdığı iki tabakla üç bardağı almak için alışveriş merkezine uğramaya karar veriyor ama şeridi doğru zamanda değiştiremiyor, ileri de gidemiyor ve o durumda on dakika yolun ortasında kalakalıyor, geçen arabalar bitinceye dek: otobanda güneye doğru ilerliyor ve tehlikeli bir u dönüşü yapmaktan başka çaresi kalmıyor.

Orta refüjde kalıyor, kendini sakinleştirmeye çalışıyor, radyoyu kapıyor, acele etmeden sırasını bekliyor ama sırası geldiğinde araba yeniden istop ediyor ve üzerine doğru gelen kamyonun insafına kalıyor, şoför direksiyonu kırıp kornaya asılıyor. Martín kontağı çalıştırıyor ama yola atılmaya niyeti yok. Geri

vitese takıyor ve güneye doğru gitmeyi sürdürüyor, her an yeniden bir u dönüşü yapmayı ya da otobandan çıkmayı düşünüyor ama donup kalmış durumda, korkudan ölüyor, uzun dakikalar boyunca ancak bulunduğu şeritten gidebiliyor. Gişelere varınca frene abanıyor, gişe memuru ona gülümsüyor ama Martín'in kadına gülümseyecek hali kalmamış. Rancagua'ya varmak için kalan yolu ancak yavaş bir robot gibi alabiliyor.

Rancagua'ya daha önce hiç gitmedim, diye düşünüyor utanarak: arabadan iniyor, insanlara bakıyor, Arınas Meydanı'nın hareketliliğinden saatin kaç olduğunu kestirmeye çalışıyor: on iki – hayır, on bir. Vakit daha erken ama karnı aç. Bir *empanada* alıyor. Bir saat boyunca park halinde orada kalıyor, sigara içiyor, Paz'ı düşünüyor. Bu kadar mânâlı, bu kadar dolu dolu, bu kadar simgesel isimlerden hoşlanmıyor: Paz, Consuelo.[1] İçinden eğer bir çocuğu olursa ona mânâsı olmayan bir isim koyacağını geçiriyor. Meydanın çevresinde yirmi dört kez döndükten sonra –sayan o değil– meydanda takılan birkaç serseri ergen kız ona tuhaf tuhaf bakıyor. Arabayı yeniden park ediyor, telefonu çalıyor, Paz'a süpermarkette olduğunu söylüyor. Paz onu görmek istiyor. Martín, Görüşemeyiz, diyor, çünkü kızını okuldan alması gerek. Sonunda onu görebilecek misin, diye soruyor Paz heyecanla. Evet. Ateşkes yaptık, diyor. Onu tanımayı çok isterim, diyor Paz. Şimdi olmaz, diye yanıt veriyor Martín. Daha sonra.

Saat dörde geldiğinde dönmek üzere harekete geçiyor. Bu sefer yolculuk zevkli geçiyor ya da daha az gergin. Araba kullanmayı gerçekten de öğrendim, diye düşünüyor o gece uykuya dalmadan önce, kendiyle hafif gurur duyarak. Fakat pazar sabahı düğüne giderlerken araba yine tekliyor, Martín

[1] (İsp.) *Paz*: Barış. *Consuelo*: Teselli. (ç.n.)

gözlerinde bir yanma hissettiğini söylüyor – doğru kelimenin bu olup olmadığına emin değil ama o kelimeyi kullanıyor. Paz direksiyona geçiyor, ehliyeti yok ama önemli değil. Onu yola odaklanmış, emniyet kemeri göğüslerinin arasında arabayı kullanırken izliyor: ilk kez kayıp geleceğin acısını hissediyor. Çok içiyor, hem de çok çok. Yine de her şey yolunda gidiyor. Herkesle iyi anlaşıyor, iyi dans ediyor, iyi espriler yapıyor. Paz'ın kız arkadaşları onu tebrik ediyor. Paz kırmızı ayakkabılarını çıkarıyor, çıplak ayakla dans ediyor, Martín'se ilk başlarda bu güzellikten kuşkulanmış olmasının ne kadar anlamsız olduğunu düşünüyor: harikulade, özgür, komik, muhteşem. Tam oracıkta, dans pistinin ortasında, ona her şeyin uçup gittiğini, artık geri dönmenin imkânsız olduğunu söyleme isteği duyuyor. Ailenin çarşamba günü geleceğini söylemek istiyor. Masaya geri dönüyor ve Paz'ın arkadaşlarıyla, damatla, damadın babasıyla dans edişini izliyor. Martín bir viski daha istiyor ve tek yudumda içiyor, boğazının tahriş olması hoşuna gidiyor. Paz'ın el çantasının ve ayakkabılarının durduğu iskemleye bakıyor: o kırmızı ayakkabıları kendine saklamayı geçiriyor aklından, tıpkı bir fetişist karikatürü gibi.

Ertesi gün içki sersemliği devam ediyor. On bir buçukta uyanıyor, içerden tuhaf bir müzik geliyor, Paz'ın yemek yaparken kendi kendine mırıldandığı bir tür new age şarkı. Erken kalkmış, çarşıya çıkıp izmarit ve tonlarca sebze almış, şimdi sebzeleri biraz soya sosuyla wok'ta çeviriyor. Öğle yemeğinden sonra çırılçıplak yatağa uzandıklarında Martín, Paz'ın sırtındaki, boynundaki ve ayaklarındaki çilleri sayıyor: iki yüz yirmi üç. Artık her şeyi itiraf etme vakti, hatta Paz'ın onu anlayacağını düşünüyor: kızar, söylenir, onu haftalarca, aylarca görmeyi istemez, kafasının karıştığını hisseder, o olur, bu olur ama onu

affeder. Utangaççа, doğru ses tonunu bulmaya çalışarak konuşmaya başlıyor ama Paz sözünü kesiyor ve annesiyle babasına bıraktığı oğlunu almak için evden fırlıyor.

Beşte geri dönüyorlar. O âna kadar çocuk Martín'e pek pas vermiyor ama tam şimdi kendini bırakıyor ve artık ona güveniyor. İlk kez birlikte oynuyorlar – önce hâlâ iyileşmekte olan Misisipi'yi neşelendirmeye çalışıyorlar ama çabucak vazgeçiyorlar. Sonra çocuk domatesleri portakalların yanına koyuyor, Martín'e portakal suyu istediğini söylüyor, Martín ararmış gibi yapıyor ve domatesleri çıkarıyor, tam ilkini ortadan ikiye ayıracakken çocuk, "Hayıııııır," diyor. Aynısını on iki kez, on beş kez tekrar ediyorlar. Oyunu oynamanın farklı bir yolu daha var: Martín domatesi kesmeden önce hatasını fark ediyor ve kızarak manavın portakal yerine domates verdiğini söylüyor, çocuk mutluluktan sarhoş halde "hayıııııır" desin diye öfkeyle manava gidip şikâyet edecekmiş taklidi yapıyor.

Şimdi de uzaktan kumandayla oynuyorlar. Çocuk düğmeye bastığında Martín yere düşüyor, bir elini ısırıyor, çığlık atıyor ya da sesi çıkmıyor. Çocuk annesinin kucağında uyurken Martín, peki ya gerçekten de sesim kısılırsa, diye düşünüyor.

Sesimi kıssınlar, diye düşünüyor.

Beni ileri alsınlar, geri alsınlar.

Üzerime kayıt yapsınlar.

Beni silsinler.

Şimdi Paz, çocuk ve Misisipi uyuyor, Martín saatlerdir kendini çalışma odasına kapatmış halde, kim bilir ne yapıyor, belki de ağlıyor.

Taksiden iner inmez ilk gördükleri hoşlarına gidiyor. Consuelo begonville gül ağacına bakıyor ve derhal Martín'i bulup

bu jesti için teşekkür etmek istiyor. Arkasından Consuelo'nun oturma odasının duvarındaki fotoğrafını görüp şaşırıyorlar, bu şaşkınlığın ortasında Consuelo saniyenin binde birlik bir diliminde fotoğrafın hep orada durduğunu bile düşünüyor ama hayır, bu elbette doğru değil. Evde panik içinde dolanıyorlar ve içine düştükleri hayret odalara bakınca daha da büyüyor: Martín'in çekmeceleri ve dolapları karıştırdığı gün gibi ortada ve her saniye perdelerde yeni lekeler keşfediyor, halının üzerinde sigara külleri görüyorlar. Kedi kızın odasında, pelüş ayıcıkların üstünde uyuyor. Hâlâ tamamen iyileşmemiş olan yaralarına bakıyorlar ve her şeye rağmen iyi olmasına şükrediyorlar. Mutfakta ilaçların ve reçetelerin yanında kirli enjektörler var.

Martin ortada yok, cep telefonuna da yanıt vermiyor. Durumu azıcık olsun açıklayacak bir not bile bırakmamış. Ne olduğunu anlamıyorlar. Böyle bir şeyi anlamak zor. Başta Martín'in onları soyduğunu sanıyorlar, Bruno panik halinde kütüphaneye bakıyor ama büyük kayıplar yok.

Martín'e güvendiği için kendini aptal hissediyor. E-posta üzerinden kaç kez yazıştılar ama hiçbir şeyden şüphelenmedi. Consuelo, Olur böyle şeyler, diyor ama bu sözü inanmadan, otomatikman söylüyor. Bruno arada bir ısrarla Martín'i arayıp telesekreterine mesajlar bırakıyor, bazen dostane bazen de sert mesajlar.

Birkaç gün sonra çok erken saatte kapı çalınıyor. Consuelo kapıyı açmaya gidiyor. Onun kim olduğunu anlar anlamaz taş kesen genç kadına ne istediğini soruyor. Ne istiyorsunuz, diye yeniden soruyor Consuelo. Paz geç yanıt veriyor. Yeniden dikkatle Consuelo'ya bakıyor ve onu hor gördüğünü belirten bir jestle ya da derin bir kederle yanıt veriyor: Hiç. Kimdi, diye so-

ruyor Bruno odadan. Consuelo kapıyı kapıyor ve bir saniyelik bir tereddüdün ardından yanıt veriyor: Kimse.

HAFIZA YOKLAMASI

Yasna babasının göğsüne ateş etti, sonra da onu yastıkla boğdu. Babası beden eğitimi öğretmeniydi, o ise hiçbir şeydi, hiç kimseydi. Ama artık öyle değil: artık birini öldürmüş, hapiste yatan birisi. Payına düşen yemeği bekleyen ve babasının kara mı kara, koyu mu koyu kanını hatırlayan birisi. Ama bunu yazmıyor. Sadece aşk mektupları yazıyor.

"Sadece aşk mektupları", sanki bu azımsanacak bir şeymiş gibi.

Fakat babasını öldürdüğü doğru değil. Bu cinayet hiç işlenmedi. Ne de aşk mektupları yazıyor, hiç böyle bir şey yapmadı, belki de aşk hakkında hiçbir şey bilmediğinden, bildiği de hoşuna gitmediğinden, çünkü aşk hakkında bildikleri korkunç. Yazmakla uğraşan öteki, onu telaşla hatırlayan birisi ama onu özlediğinden ya da göresi geldiğinden değil, tam olarak böyle söylenemez, çünkü birkaç ay kadar önce ondan tercihen Şili'de geçen bir polisiye öykü yazmasını istediler, onun da aklına hemen Yasna ve o işlenmemiş cinayet geldi, elinde değerlendirebileceği daha makul, polisiye öyküye dönüşmesi daha muhtemel bir sürü öykü olmasına rağmen, Yasna'nın hikâyesinin anlatılmaya değer olduğunu ya da o öyküyü anlatabileceğini, o öyküyü anlatmanın zor olmadığını düşündü.

Bazı notlar aldı ama sonra başka işlerle ilgilenmesi gerekti, haftalar uçarcasına geçti: yazmak için sadece tek günü kaldı, şimdi başlayan gün, saat yedi buçuk ve hava epeyce soğuk, çünkü mevsim artık kış, bu nedenle kıyafetini pijamasının üzerine giyiyor ve benzin istasyonuna gazyağı almaya giderken kendinden emin, iyimserce, aldığı notlar üzerine çalışmak için koca bir sabahı olduğunu, akşam da dört beş saat boyunca hiç ara vermeden yazacağını, hatta gece bir arkadaşıyla mahallede yeni açılan Peru lokantasında buluşmaya vakti kalacağını hesaplıyor.

Öykünün işine en az yarayan, anlatmayacağı ya da en azından o şekilde anlatmayacağı, zaten tamamını hatırlamadığı masum bölümü –çünkü işinin bir parçası da unutmak ya da unuttuğu şeyleri hatırlıyormuş gibi yapmak– yazın, 80'lerin sonunda, her ikisi de on dört yaşındayken, kendisinin hayatına henüz edebiyat bile girmemişken başlıyor, işin aslı o zamanlar gerçekten ilgilendiği tek şey belli bir çekingenlikle ama ısrarla bazı kadınların peşinden koşmaktı. Fakat onlara kadın demek abartılı olur, çünkü henüz kadın değillerdi, tıpkı onun da henüz bir adam olmadığı gibi, yine de kıyaslanırsa Yasna onun erkek oluşundan birkaç kaç kat daha fazla kadındı.

Yasna vaktini dizinde bir resim defteriyle bir tabureye oturmuş, gül ağaçları, sedefotları ve tilkikuyruklarıyla dolu dağınık bahçede geçirirdi – bir akşamüstü cesaret edip Yasna'ya parmaklıkların öbür tarafından, Ne çiziyorsun, diye sordu, o da gülümsedi ama gülümsemek istediğinden değil, refleks olarak. Resim defterini gösterdi, uzaktan görebildiği kadarıyla kâğıdın üzerinde bir yüzün eskizi vardı, bir kadın yüzü müydü erkek yüzü müydü anlamamıştı ama bir yüz olduğunu düşündüğünü hatırlıyor.

Arkadaş olmadılar ama arada bir konuşmayı sürdürdüler. İki ay sonra Yasna onu doğum gününe davet etti, o da mutluluk içinde, turnayı gözünden vurma hayaliyle meydandaki kırtasiyeden Yasna'ya bir dünya küresi aldı. Partinin olduğu gece evden tam zamanında çıktı ama köşe başında bir başka arkadaşıyla ot içen Danilo'ya rastladı, ellerinde çok ot vardı, bir süre önce ot yetiştirmeye başlamışlardı ama satıp satmamaya henüz karar vermemişlerdi. Dört ya da beş derin nefes çekti ve o sıralar pek sık ot içmese de gayet iyi tanıdığı kafa yükseltici etkiyi hissetti. Ne var onun içinde, diye sordu Danilo, bu soruyu bekliyordu, hatta sorsunlar diye torbayı saklar gibi yapıyordu: Dünya, diye yanıt verdi zevkle. Hediye paketini dikkatle açtılar ve bir süre ülkelere baktılar. Danilo İsveç'i bulmaya çalıştı ama beceremedi. Ne kocaman ülke, diyerek Sovyetler Birliği'ni gösterdi ve ona yolda içmesi için bir cigaralık daha hediye etti.

Yasna dizlerine gelen mavi elbisesi, kalem çektiği gözleri, kıvırıp rimel sürdüğü kirpikleri ve gözkapaklarındaki utangaç gök mavisi farla partiyi ciddiye alan tek kişiye benziyordu. Modası geçmiş bir kaset arkalı önlü çalıyordu, belki de oturma odasına doluşmuş aşağı yukarı on beş misafir için hâlâ moda sayılırdı. Hepsinin çok yakın arkadaş oldukları belliydi, çünkü şarkıların ortasında eş değiştiriyorlar ve zerre kadar İngilizce bilmeseler de coşkuyla şarkılara eşlik ediyorlardı.

Kendisini yabancı hissediyordu ama Yasna iki dakikada bir, beş dakikada bir ona bakıyordu ve bu bakışların ritmi otun verdiği rehavetle yarışıyordu. İki büyük bardak ananaslı gazozu birer dikişte içtikten sonra yemek masasına oturdu ve Duran Duran çalmaya başladı, yine kasetin tamamı: *no-no-notorious*. Tuhaf bir dansa başladılar, polkaya ya da o eski sa-

lon danslarından birine benzeyen bir dansa. Her şey ona çok aptalca geliyordu ama karşı koymadı ve dans etti, birden, ben iyi dans ederdim, diye düşündü açıklanması imkânsız bir alınganlıkla ve sonra kızarmış patateslere, cipslere, küp küp kesilmiş peynirlere, cevizlere, kim bilir neden ona çekici gelen renk renk tuzlu top kurabiyelere odaklandı.

Ayrıntıları hatırlamıyor, sadece aniden bastıran açlık belasını, açlık yarasını hatırlıyor: iniş. Normal bir hızda yemek için kendini frenlemesi gerekti ama Yasna bir çanak dolusu *nachos* ve guakamole sosuyla çıkıp geldiğinde kontrolünü kaybetti. Guakamole soslu *nachos* Şili'ye yeni girmişti, daha önce hiç tatmamıştı, ne de isminin bu olduğunu biliyordu ama tadını aldıktan sonra ona baktıklarını fark etse de kendini durduramadı, sanki ona bakmak için sıraya giriyorlardı. Parmaklarında avokado ve domates artıkları vardı, ellerine *nachos* yağı bulaşmıştı, ağzı acıyordu, azıdişlerinde yarı çiğnenmiş parçaları hissediyor, diliyle onları çıkarmaya uğraşıyordu. Çanağın tamamını neredeyse tek başına yalayıp yutmuştu, bu bir skandaldı. Ve dahası hâlâ yemek istiyordu.

O anda mutfak kapısı açıldı, yüzüne beyaz bir ışık çarptı. Hantal sayılabilecek ama güçlü kuvvetli bir adam belirdi, jöleli taranmış saçları bir yivle tam ortadan ikiye ayrılıyordu. Adam Yasna'nın babasıydı, yanında kendinden genç, yakışıklı denebilecek biri daha vardı, tavşan dudağı izi olmasa daha da yakışıklı görünebilirdi ama belki de bu kusur onu daha çekici kılıyordu. İşte burada hikâyenin belki de masum olan bölümü sona eriyor: onu kolundan kuvvetle bastırarak tuttuklarında, o ise yemeye çaresizce devam ettiğinde ve uzun, karmaşık bir dizi bakışmanın ve kesik cümlenin, tırmığın ve çırpınmanın ardından sağ kalçasına atılan tekmeyi takiben poposunda, ka-

valkemiğinde, sırtında patlayan tekmeleri hissettiğinde; yerde, acıya katlanmaya çalışıyor, Yasna'nın feryadıyla birlikte birtakım anlaşılmaz çığlıklar duyuyor: kendini savunmaya çalışıyor ama ancak bacak arasını koruyabiliyor. Ona dayak atan, Yasna'nın daha sonra *asistan* diye anacağı öteki adam. Olan bitene kızın babası da tanık oluyor ve tıpkı kötü adamların kötü filmlerde, bazen de gerçek hayatta güldüğü gibi gülüyor.

Aslında bunların hiçbiri yazacağı hikâye için önemli olmasa da o gece soğuk muydu (hayır), ay var mıydı (yeniay vardı), günlerden cuma mıydı cumartesi miydi (cumartesiydi), karmaşanın ortasında herhangi birisi onu savunmayı denemiş miydi (hayır) hatırlamaya çalışıyor. Bidonları doldurdu, şimdi Essomarket'te kahve içiyor, karışık tostunu çiğniyor ve kahveyle karışık tostun yanında promosyon olarak verilen gazeteye göz gezdiriyor. Tek istedikleri kanlı bir Latin Amerika hikâyesi, diye düşünüyor ve gazete sayfalarının kenarına ahenkle, doğallıkla, sakin bir işgününün vaatleriymiş gibi ortaya çıkan bir dizi not alıyor: babanın ismi Feliciano olacak, kızınki de Joana, asistan ve Danilo işine yaramıyor, marihuanayı da kullanmayacak, belki sert bir uyuşturucu olabilir ama Feliciano'yu basmakalıp bir torbacıya dönüştürmek içinden gelmiyor, yine de kahramanların sınıfını düşürmesi gerektiğine inanıyor, çünkü Latin Amerika edebiyatı yazılacaksa orta sınıf –bunu dalga geçerek düşünmüyor– her zaman sorunludur. Ona meydanlarında düşük kalite kokainle ya da baliyle uçmuş ergenleri görmenin tuhaf kaçmayacağı bir Santiago mahallesi gerek.

Feliciano'nun beden eğitimi öğretmeni olması da işine yaramıyor. Onu seksenlerin başında işsiz, hor görülmüş, aylak ya da sonra diktatörlüğün programlarıyla geçinen, sürekli kaldırımın aynı köşesini süpüren bir tipe, mahalledeki süp-

heli hareketleri ihbar eden bir ispiyoncuya ya da yerde birini bıçaklayan birisine dönüşmüş olarak düşünmeyi tercih ediyor. Ya da eve geç gelen ve bağıra çağıra yemeğini isteyen, öğleyin göstericileri dövdüğü copla kızını tehdit etmekten çekinmeyen bir polis olarak.

Bu noktada bazı tereddütleri oluyor ama önemli değil, hiçbir şey o kadar da önemli değil, diye düşünüyor: on sayfalık bir öykü söz konusu, en fazla on beş sayfa, can sıkıcı mekân kompozisyonlarıyla vakit kaybetmemek gerek, güzel tınlayan iki üç cümle, iyi yerleştirilmiş birkaç sıfat her sorunu çözer. Arabayı park ediyor, bagajdan bidonları çıkarıyor ve sobanın haznesine gazyağı doldurduğu sırada Joana'nın, babası içerdeyken bütün eve gazyağı serptiğini hayal ediyor – bunu fazla çarpıcı buluyor, bir tabancayı tercih ediyor, belki de Yasna'nın evlerinde bir silah olduğunu, babasını öldüreceğini söylerken evdeki silahtan söz ettiğini hatırladığı için böyle düşünüyor.

Evde bir silah vardı elbette ama sadece uzun yıllardır dolapta yatan, adamın arkadaşlarıyla kıra çıkıp keklik ve tavşan avladığı zamanların tanığı bir havalı tüfekti. Yasna babasının tüfeği ateşlediğini sadece tek bir kez, o da yedi yaşındayken, bahar mevsiminde bir pazar günü kilise dönüşü görmüştü. Avluda bira içiyor, bir yandan da eli hiç titremeden gökyüzündeki uçurtmaları hedef alıyordu. Dört kez hedefi on ikiden vurdu: uçurtmalar ağır ağır düşüyordu, yere çakılana kadar sahipleri uçurtmalara ne olduğunu anlamıyordu. Yasna öbür evlerde telaşa düşen anne babaları ve çocukları düşündü ama hiçbir şey söylemedi. Daha sonra bu tüfekle birini öldürüp öldüremeyeceğini sordu, babası öldüremeyeceğini, tüfeğin sadece avlanmaya yaradığını söyledi, "Ama yakından kafasına nişan alırsan," diye lafını düzeltti sonra, "apışıp kalır."

O partiden sonra yazar –o zamanlar yazar olmayı hayal bile etmiyordu, bir sürü hayali vardı ve hepsi yazar olmaktan çok daha iyiydi– çok korkmuştu, Yasna'yı yeniden görmek için en ufak bir çaba göstermedi, hatta o eve çıkan yoldan, o eve çıkan bütün sokaklardan uzak duruyordu, kiliseye de gitmiyordu, çünkü Yasna'nın kiliseye gittiğini biliyordu, aslında bunun için büyük bir çaba harcadığı söylenemez, o zamanlar Tanrı'ya inanmaktan çoktan vazgeçmişti. Şehir merkezinde rastlantı sonucu yeniden karşılaşmalarına dek aradan altı yıl geçti. Yasna'nın saçları artık daha düz ve daha uzundu, üzerinde işten verdikleri döpiyes vardı, onun üzerindeyse dönemin modasını ya da edebiyat okuyan öğrencilerin izlediği modayı yansıtan ekose bir gömlek; saçları darmadağınıktı ve bot giymişti. O zamanlar yazar olduğunu söylemek adil olur: bazı öyküler yazmıştı, yazar yazan kişidir, ister iyi yazsın ister kötü, ister az yazsın ister çok, tıpkı katilin birini öldüren kişi olması gibi, ister bir kişiyi öldürmüş olsun ister çok kişiyi, ister bir yabancıyı öldürmüş olsun ister babasını. Yasna'nın bir hiç olduğunu, hiç kimse olduğunu söylemek haksızlık olur, çünkü bir bankada veznedardı, işini sevmiyordu ama hayatta sevebileceği bir işin var olduğunu da düşünmüyordu – hâlâ düşünmüyor.

Pastanede neskafe içerken dayak meselesinden bahsettiler, Yasna ona olayın nasıl olduğunu anlatmaya çalışıyordu ama kendisinin de pek anlamadığını söylüyordu. Bol bol çocukluğundan bahsetti, özellikle de annesinin, onu daha yeni tanımışken bir kaza sonucu ölümünden, ardından asistanı da anlattı, avluda birtakım hasır iskemleleri cilalarlarken babası Yasna'ya böyle tanıtmıştı onu ama daha sonra, günler ya da belki haftalar sonra, sanki önemli bir şey değilmişçesine asistanın aslında ölen bir arkadaşının oğlu olduğunu, gidecek yeri

olmadığından bir süre onlarla yaşayacağını söylemişti. O zamanlar asistan yirmi dört yaşındaydı, sabahın büyük kısmını uyuyarak geçiriyordu, çalışmıyordu, okumuyordu da ama arada bir çocuğa göz kulak oluyordu, özellikle de Yasna'nın babasının basketbol takımını çalıştırdıktan sonra eve gece yarısı geldiği salı akşamları, bir de adamın maçlarının olduğu ve oyuncularla birlikte birkaç tek atmaya gittiği cumartesi akşamları. Yazar bütün bunları neden anlattığını anlamamıştı, sanki insanların birbirlerine böyle ısındıklarını bilmiyormuş gibi – belki de bilmiyordu, hem de o zamanlar artık yazar olmayı istese ve yazarların böyle şeyleri bilmesi gerekse de– böyle anlatmaya değmeyecek hikâyeler anlatarak, kelimeleri neşe içinde, sorumsuzca savurarak, ta ki tehlikeli bölgelere, kelimelerin sessizliğin cilasına ihtiyaç duyacağı yerlere varıncaya dek.

Konuşmaları daha bitmemişti ama Yasna'dan telefon numarasını istedi, Yeniden görüşebilecek miyiz, dedi, çünkü şimdi bir partiye gitmesi gerekiyordu. Yasna omuzlarını silkti ya da belki onu partiye davet etmesini bekledi, zaten gidemezdi ama o da onu davet etmedi, bunun üzerine telefonunu vermek istemedi, asistan artık orada yaşamıyor olsa da evine gelmesini yasakladı. O zaman nasıl görüşeceğiz, diye sordu, Yasna bir kez daha omuzlarını silkti.

Fakat çalıştığı bankanın adını söylemişti, bu bankanın sadece üç şubesi vardı, böylece birkaç hafta sonra yazar onu buldu ve öğle yemeklerinde buluşmayı âdet haline getirdiler, bu öğle yemeklerinin neredeyse tamamını Bandera Sokağı'ndaki tavukçuda ya da Teatinos'ta bir büfede yiyorlardı, birinin biraz parası varsa El Naturista'ya gidiyorlardı. Yazarın beklentisi yüksekti ama kız istekli değildi, ona hayli cömert ve anlayışlı bir erkek arkadaşı olduğundan bahsediyordu ama bütün bunları uydurduğu belliydi. Çıktıkları uzun yürüyüşler sırasında bazen onu

konuşurken izlerdi ama dinlemezdi, en çok da ağzını ve sigara dumanının ön dişlerinde bıraktığı lekeler hariç mükemmel görünen dişlerini seyrederdi. Sesini alçaltana ya da yükseltene kadar ya da ağzından beklenmedik bir söz çıkana kadar söylediklerini dinlemeden onu izlerdi, tıpkı bir keresinde yazarın, onun neyle ilgili konuştuğuna dair en ufak fikre sahip değilken söylediği bir cümleyle şimdiye döndüğü anki gibi ama bunu bir itiraf gibi söylememişti: tam tersine sesi hiç de acıklı çıkmadan âdeta şaka gibi söyleyivermişti, sanki böyle bir cümle şakacıktan söylenebilirmiş gibi. "Çocukluk çağımda hiç mutlu değildim", söylediği şey buydu, yazar ne anlaması gerektiğini bilemedi, bugün kim duysa ne dediğini anlardı ama yazar bu sözleri duyunca sarsıldı ya da en azından birden kendine geldi.

Sahiden de bu resmi ve edebi ifadeyi, "çocukluk çağı" ifadesini mi kullanmıştı? Belki de "çocukken", "küçükken" demişti. Nasıl söylemiş olursa olsun yıllar sonra, on ya da on beş yıl sonra, hele ki üzerinden otuz yıl geçtikten sonra birinin bu hikâyenin tamamını anlatması gerekecekti, belli bir gizem katarak, hikâyenin çarpıcı yerlerini vurgulayarak, gittikçe artan, insanı ele geçiren heyecanını yansıtarak. İyi yazarlar, hatta kötüleri bile bilirdi bunu, bu durum onlara ahlaksızca gelmezdi, hatta bundan, bir hikâyeye şekil vermenin her zaman sunduğu haz oranında zevk almasını da bilirlerdi. Peki, şimdi bu gizem ne işe yarayacaktı, her şeyi anlatan cümle uçup gittiğinde nasıl bir haz duyulabilirdi, çünkü bazı cümleler özgürlüğünü ilan eder: dinlemeyi, okumayı, yazmayı öğrendiğimiz cümleler. On beş yıl önce, otuz yıl önce iyi yazarlar, aynı zamanda kötüleri de, ancak hikâyenin sonuna yaklaştıkça ortaya çıkacak bir gizem uyandırmak için bunun gibi bir cümleye yaslanabilirdi, bu sahnede baba uyurken asistan odada on yaşında bir kız çocuğunun meme uçlarına dokunuyor, kız şaşırıyor ama bu

âdeta bir simetri alıştırmasıymış ya da taklit oyunu oynuyorlarmış gibi elini asistanın tişörtünün içine sokuyor ve karşılığında safça onun meme ucuna dokunuyor.

Öbür sahnedeyse, iki gün sonra baba basketbol antrenmanındayken, asistan kızı odasına çağırıyor, kapıyı kapıyor, elbiselerini çıkarıyor, kız hiç itiraz etmiyor, odada kapalı, asistanın oraya geleli aylar olsa da sanki yeni gelmiş ya da evden gitmek üzereymiş gibi hâlâ çantaların içinde duran elbiselere bakıyor –kız birkaç tişörtü, kocaman blucinleri deniyor ve aynada kendisine bakmak için yanıp tutuşuyor ama asistanın odasında ayna yok, o da yatağın başucunda duran küçük siyah beyaz televizyonu açıyor, televizyonda bir dizi oynuyor ama onun seyrettiği dizi değil, kanal arama düğmesi bozuk, yine de Yasna dizinin konusunu anladı ve tam o anda oturma odasından sesler duyuyor– asistan yanında iki adamla içeri giriyor ve üzerindeki elbiseleri çıkarıyor, onu sol elindeki Escudo şişesiyle tehdit ediyor, kız ağlıyor, iki adam gülüyor, sarhoşlar, yerdeler. Adamlardan biri diyor ki, "Lan salak, bunda ne meme var ne de tüy," öteki, "Ama iki çukuru var," diye yanıt veriyor.

Asistan yine de ona dokunmalarına izin vermedi. "O sadece benim," dedi ve adamları evden kovdu. Sonra da Pachuco'vari tuhaf bir müzik koyup ona dans etmesini emretti. Kız yerde öfke nöbeti geçiriyormuş gibi ağlıyordu. "Özür dilerim," diye kızı avuttu daha sonra, bir yandan da çıplak sırtını okşuyordu, hâlâ şeklini almamış poposunu, iki beyaz kürdana benzeyen bacaklarını. Ona parmağını sokuyordu ve duruyordu, onu okşuyordu ve daha önce kızın hayatında hiç duymadığı sözlerle ona hakaret ediyordu. Sonra da acımasız bir pedagog edasıyla ona nasıl emmesi gerektiğini gösterdi, Yasna istem dışı, tehlikeli bir hareket yapınca onu uyardı, ısıracak olursa onu öldüreceğini söyledi. "Bir dahakine yutçaksın," dedi sonra, bazı

Şilili erkeklerin hoşgörülü olmaya çalıştıklarında çıkardığı o ince sesle.

Asla içine boşalmadı, işini yüzünde bitirmeyi tercih ediyordu ve daha sonra, Yasna'nın vücudu şekil aldığında göğüslerinde, poposunda bitirmeye başladı. Bu değişikliklerin hoşuna gidip gitmediği belli değildi, her halükârda ona tecavüz ettiği beş yıl süresince arada ilgisini ya da hevesini kaybettiği oldu. Yasna bu ertelemelere minnettar kalıyordu ama duyguları belirsiz ve karmaşıktı, bunun nedeni belki de kendisini bir anlamda, artık ona kimseye bir şey söylememesi için söz bile verdirmeyen asistana ait hissetmesiydi. Baba işten geliyor, kendine bir çay koyuyor, kızını ve asistanı selamlıyor, sonra bir şeye ihtiyaçları olup olmadığını soruyor, asistana bin, kıza beş yüz peso veriyordu ve kapanıp saatlerce dizileri, haberleri, eğlence programını, yeniden haberleri ve yayın akışının sonunda da çok sevdiği *Cheers* dizisini izliyor, bazen sesler duyuyor, sesler çok arttığında kulağına kulaklığı geçirip kabloyu televizyona takıyordu.

Yasna'yı on beşinci yaş gününde parti yapması için teşvik eden bizzat asistandı ("Bunu hak ediyorsun, sen iyi ve normal bir kızsın," demişti). O günlerde birkaç aydır Yasna'yla ilgilenmiyordu, ona nadiren dokunuyordu. Ancak her nasılsa o gece dayak meselesinden sonra, günün ağarmasına yakın Yasna'ya sarhoş ve kıskançlık sancıları içinde, katı bir emir verircesine bundan sonra aynı odada uyuyacaklarını, artık birbirlerine karıkoca gibi davranacaklarını söyledi, ancak o zaman kendisi de tamamen sarhoş olan baba araya girip bunun imkânsız olduğunu söyledi, kız kardeşini düzmeye devam edemezdi – asistan tam kardeş sayılmayacaklarını öne sürerek kendini savundu, Yasna böylece aralarındaki akrabalığı da öğrenmiş oldu. Kontrolünü kaybetmiş, gözlerinden ateş fışkıran asistan

Yasna'nın babasını dövmeye başladı, başından beri babası olduğunu biliyordu, hatta gitmeden Yasna'nın kafasının sol yanına da yumruk attı.

Sonsuza kadar gittiğini söylemişti, sözünde de durdu ama ilerleyen aylarda Yasna döneceğinden korktu, bazen de dönmesini istedi. Bir gece korkuya kapıldı ve elbiseleriyle babasının yanında uyudu. İkinci gece yine babasının yanında uyudu. Üçüncü gece birbirlerine sarılarak uyudular, dördüncü ve beşinci gece de. Altıncı gece sabaha karşı hâlâ uykudayken babasının başparmağının poposunu yokladığını hissetti, babasının iri penisinin saldırısını hissettiğinde belki gözünden bir damla yaş aktı ama hüngür hüngür ağlamadı, çünkü artık ağlamıyordu, tıpkı gülmek istediğinde artık gülmediği gibi: gülümsemeye eşdeğer olan hareketi, gülümseme arzusu hissettiğinde yaptığı şeyi başka bir biçimde, vücudunun başka bir yeriyle ya da sadece kafasının içinde, hayalinde yapıyordu. Seks onun için eskiden neyse hâlâ oydu: mekanik, zorlayıcı ve kaba ama hepsinden öte mekanik.

Yazar öğle yemeğinde bir tek kuşkonmaz çorbası ve yarım bardak şarap içiyor. Sobanın yanındaki koltuğa uzanıyor, üzerine battaniyeyi alıyor. Sadece on dakikalık bir uykuya dalıyor, buna rağmen bu on dakika uyanır uyanmaz unuttuğu olaylarla, sayısız ihtimal ve imkânsızlıkla dolu rüyalar görmesine yetiyor, yine de bir görüntü aklında kalıyor: her zaman gittiği yolda direksiyonu sağda olan bir arabayı San Antonio'ya doğru sürüyor, her şey kontrol altında görünüyor ama gişelere yaklaştığında memura durumu nasıl açıklayacağını düşünerek endişeleniyor. Arabadan hemen inerim, diye düşünüyor rüyasında, durumu açıkların, öte yandan da kadının şoförün bulunması gereken yeri boş görünce korkudan öleceğini düşünüyor. Bu düşünce-

nin sesi onu rahatsız edecek kadar yükseliyor: kimsenin sürmediği bu arabayı görünce gişe memuresi –özellikle de saçını toplayış şeklinden, uzun ve kemerli, tuhaf ama o kadar da çirkin olmayan burnundan hatırladığı gişe memuresi– korkudan ölebilir. Arabayı gişelere birkaç metre kala durdurup arabadan inerek kollarını kaldırmayı düşünüyor, tıpkı silahlı olmadığını ispat etmek isteyen biri gibi ama bu sahne tamamlanamıyor, çünkü kabin yakın olsa da araba bir türlü yanına varamıyor.

Rüyasını not ediyor ama değiştirerek, yuvarlayarak, zaten hep böyle yapıyor: rüyalarını kâğıda geçirirken süslemekten kendini alıkoyamıyor, rüyalarına ayrılıkları, finalleri ve şaşırtıcı dönüşleri usulca anıştıran daha gerçekçi ya da tamamen fantezi ürünü cümlelerle sahte sahneler ekliyor. Rüyasındaki gişe memuresi Yasna ve gerçekten de dolaylı bir şekilde, gizliden gizliye birbirlerine benziyorlar. Birden keşfettiği şeyin ne olduğunu anlıyor, yer değiştirme: Joana bir bankada çalışmak yerine gişe memurluğu yapacak, ki bu da hayattaki en kötü işlerden biri. Onu kolunu uzatıp bütün madeni paraları almaya çalışırken, şoförleri severken ve onlardan nefret ederken ya da şoförlere karşı tamamen kayıtsız halde düşünüyor. Eline sinen madeni para kokusunu hayal ediyor. Onu ayakkabısız, bacakları açıkken düşünüyor, bu hücrede sadece bunlara müsaade ediliyor, sonra da şehirlerarası bir otobüse binmiş, eve dönüş yolunda başını cama dayamış uyuklarken ve ardından cinayeti planlarken, artık onca şeyin üstüne bunun, duanın da dediği gibi, adil ve gerekli olduğuna sahiden ikna olmuş halde. Cinayeti işledikten sonra güneye doğru yola koyuluyor, Puerto Montt'ta bir pansiyonda kalıyor, ardından her şeyi unutmak üzere bir iş bulmayı ümit ettiği Dalcahue'ye ya da Quemchi'ye geçiyor ama çaresizlikten saçma hatalar yapıyor.

Yasna'yla son görüşmelerinde yatmalarına ramak kalmıştı. O âna kadar sadece şehir merkezinde birlikte yemek yemek için buluşuyorlardı, onu sinemaya ya da dansa davet ettiğinde birbiri ardına mazeretler sıralıyor ve muallak şekilde erkek arkadaşından, yani uydurduğu mükemmel manitadan söz ediyordu. Fakat Yasna bir gün yazarı aradı ve evine gitti, bir film seyrettiler, sonra da meydana inmeyi düşündüler ama Yasna yolun ortasında fikrini değiştirdi ve sonunda kendilerini Danilo'nun evinde buldular, ot ve Burgonya şarabı içtiler. Üçü oturma odasındaydı, kafaları çok kıyaktı, hiçbir şeyi umursamadan mutlu mesut halının üzerine uzanmışlardı, Danilo o anda Yasna'yı öpmeye çalıştı, o da nazikçe Danilo'yu itti. Sonra, yarım saat ya da belki bir saat sonra ikisine birden başka bir dünyada, mükemmel bir dünyada ikisiyle de ya da herhangi biriyle yatabileceğini söyledi ama bu boktan dünyada kimseyle yatamazdı. Kelimelerinde belli bir ağırlık, bir belagat vardı, onları etkilemiş olması gerekiyordu ya da belki öyleydi, belki sözlerinden etkilenmişlerdi ama daha çok kayıp, yitik görünüyorlardı.

Bir süre sonra Danilo bir kahkaha patlattı ya da horladı. Eğer mükemmel bir dünya istiyorsan bir cigaralık daha sar, dedi ve odasına gidip televizyon seyretmeye koyuldu. Öbür ikisi oturma odasında takılmaya devam etti, müzik yoktu ama Yasna dans etmeye başladı ve girizgâhı fazla uzatmadan elbisesini ve sutyenini çıkardı. Yazar Yasna'yı öptü, göğüslerine dokundu, bacaklarının arasını okşadı, külotunu çıkarıp yavaşça pübik tüylerini yaladı, tüylerinin rengi saçları gibi siyah değildi, daha çok kumraldı. Fakat Yasna aniden giyinmeye başladı ve özür diledi, ona yapamayacağını, kendisini affetmesini, bunun imkânsız olduğunu söyledi. Neden, diye sordu yazar, sorusunda şaşkınlık vardı ama aşk da – yazar bunu hatırlamıyor, bunu hatırlamaktan âciz ama aşk vardı. Çünkü biz arka-

daşız, dedi Yasna. O kadar da yakın arkadaş değiliz, diye yanıt verdi o da büyük ciddiyetle, bu cümleyi birkaç kez tekrarladı. Yasna kafası kıyak halde güzel güzel güldü, hakiki ve leziz bir kahkaha attı, bu kahkaha çok yavaş bir şekilde söndü, on dakika sürdü, on beş dakika, ta ki zar zor ciddi ve etkili bir ses tonunu tutturmayı becerip bunun bir veda olduğunu, artık bundan sonra görüşemeyeceklerini söyleyinceye dek. Yazar soru sormanın anlamlı olmadığını biliyordu. Bir köşede birbirlerine sarılmış halde kaldılar. Yazar Yasna'nın sağ elini tuttu ve sakince tırnaklarını ısırmaya, yemeye başladı. Hatırlamıyor ama ona bakarken ve tırnaklarını yerken onu tanımadığını, hiç tanıyamayacağını düşünüyordu.

Gitmeden önce televizyonun karşısında tenis maçı seyretmek için bir süre Danilo'yla oturdular. Yasna dehşet verici bir hızla dört bardak çay içti ve iki *marraqueta* ekmeği yedi. Birden Danilo'ya, Annen nerede, diye sordu. Teyzeme gitti, diye yanıt verdi. Peki baban nerede? Babam yok, diye yanıt verdi. Yasna bunun üzerine, Ne kadar şanslısın, dedi. Benim babam var ama onu öldüreceğim. Evde bir tüfek var, babamı onunla öldüreceğim, dedi. Hapse gireceğim ve mutlu olacağım.

Saat akşamüstü üç, fazla zamanı yok. Telaşla bilgisayarını açıyor, sistemin başlaması ve programın açılması için beklemek sinirini bozuyor. Hemencecik, birkaç dakika içinde ilk beş sayfadaki, dedektifin olay yerine gelip orada daha önce bulunduğunu, orasının Joana'nın evi olduğunu hatırlamasından tavan arasına çıkıp sevgili oldukları dönemden kalma elbiselerle dolu eski kolilere rastlamasına kadar olan bölümü yazıyor, çünkü hikâyede sevgiliydiler ama gizledikleri ilişki uzun sürmemişti. Ayrıca ona hediye ettiği dünya küresini de buluyor ama altındaki ayak yok olmuş, bir de olta takımları, plaj

için kova kürek, uyku tulumu ve paslı dambıl dağınıklığının ortasında hatırladığını sandığı bir sırt çantası görüyor. Bir şeye rastlama isteğinden çok nostalji duygusu kabardığından aramayı, tekrar tekrar bakmayı sürdürüyor ve sonunda tıpkı kitaplarda, filmlerde, bazen de gerçek hayatta olduğu gibi öbürleri için pek bir şey ifade etmese de kendisi için işe yarar bir kanıt buluyor: çizimlerle dolu bir kutu, yüzlerce çizim, hepsi babasının portreleri, tarihe ya da serilerine göre sıralı ama her biri gerçeğe bir öncekinden biraz daha yakın, başta grafit kalemle çizilmiş, sonra da çoğu ince uçlu, yeşil mürekkepli bic kalemle. Dedektif çizimleri yeniden gözden geçirip üzerinden tekrar tekrar geçilmiş, genelde kâğıdı delen konturları ve yüz hatlarının asla karikatüre evrilmeyen, gerçekçi havasını kaybetmeyen abartısını fark edince, daha önce çoktan anlamış olması gereken şeyi anladı, okumayı bilmediği, söylemeyi bilmediği, yapmayı bilmediği şeyi.

Aradaki sahneler üzerine jet hızıyla çalışıyor ama dedektifin Joana'yı Dalcahue'de bir pansiyonda bulduğu ve onu koruyacağına söz verdiği son iki sayfaya özen gösteriyor. Joana bol ayrıntı vererek hayatında pek çok kez ertelediği cinayeti anlatıyor, ağladıkça rahatladığı görülüyor. Belki de hikâyenin sonunda, her şey bittikten sonra birlikte oluyorlar. Final yerli yerinde, hassas ve zarif bir muğlaklığa sahip, her ne kadar yazarın muğlaklıktan, hassasiyetten ve zarafetten ne anladığı belli olmasa da.

Pek iyi bir hikâye değil ama üzerinden bir daha geçmeden gönderiyor, hatta arkadaşları restorana gelmeden bir pisco sour içip Huancayo usulü yuka yiyecek vakti bile buluyor.

Pek iyi bir hikâye değil, hayır. Fakat Yasna'nın hoşuna giderdi.

Yasna okumasa da, okumayı sevmese de bu hikâye hoşuna giderdi. Eğer bir film olsaydı sonuna kadar izlerdi. Televizyonda tekrarını yakalasa ve tamamını hatırlamıyor olsa, hatta tamamını hatırlasa bile yeniden izlerdi. Fakat film izleme alışkanlığı yok, ayrıca yazarı da aklına getirmiyor, hatta yazar olduğunu bile bilmiyor. Fakat birkaç ay önce yazarın yaşadığı evin oralarda dolanırken onu hatırladı.

Babasından umudu kestiklerinde ağrılarını dindirmek için marihuana vermesini önermişlerdi, o da Danilo'nun bitkilerini düşündü, o yürüyüşe de bu nedenle çıktı, avare geziniyor gibiydi ama öyle değildi: anlamsızca sokaklara dalıp çıkma lüksünü seviyordu, her yöne gidiyordu, hatta sokağın sonuna varıp geri döndüğü bile oluyordu, tıpkı bir adres arıyormuş gibi ama Danilo'nun yaşadığı evin yerini gayet iyi hatırlıyordu, o akşam sadece o lüksü yaşamak istemişti, o mütevazı lüksü, çünkü zamanı vardı: babası uyuyordu, daha sakindi, bir önceki haftaya göre sancısı azalmıştı, dışarı çıkıp bir tur atabilirdi, eve gecikebilirdi.

Danilo nihayet onu hatırladıktan sonra, İnşallah senin ihtiyarı öldürmemişsindir, dedi, Yasna neredeyse yirmi yıl önceki o gece ne söylediğini hatırlamadığından ona panikle ve hayret içinde baktı. Sonra o havalı tüfek planını ve çılgın akşamı hatırladı. Danilo konuşurken ve espriler yaparken Yasna kayıp ayrıntılar aklına geldikçe huzursuz bir sevinç hissetti. O evden, o ortamdan, arkadaşlıktan hoşlanmıştı. Danilo, Danilo'nun karısı ve oğullarıyla akşamüstü kahvaltısına kaldı, ufaklık esmer ve gür saçlıydı, yetişkinler gibi konuşuyordu. Kadın Yasna'ya dikkatlice baktıktan sonra bu kadar zayıf kalmak için ne yaptığını sordu. Hep zayıftım, dedi o da. Ben de öyle, dedi çocuk. Yasna bir hayli marihuana aldı, Danilo ona birkaç da tohum hediye etti.

Bitkinin açması biraz uzun sürüyor, şimdi onu suluyor ve radyodan haberleri dinlerken bitkiyi seyrediyor. Babası ona artık tecavüz etmiyor, edemez. Yasna onu affetmedi, affetmeye, aşka, mutluluğa inanmadığı bir noktaya geldi, belki ölüme inanıyor ya da en azından onu bekliyor. Oturma odasında eşyaların yerini değiştirirken babası öldüğünde hayatının nasıl olacağını düşünüyor: mutlak bir özgürlük hissi, belki de fazla mutlak, hatta bu yüzden yorucu. Muğlak bir ağrıyı düşünüyor, sessiz sakin bir felaketi.

Mutfaktan babasının iniltilerini, hastalığın çürüttüğü bozuk sesini duyuyor. Babası bazen ona bağırıyor, onu azarlıyor ama Yasna umursamıyor. Bazen de, özellikle kafası iyiyken boğuk boğuk gülüyor, ağzından kopuk kopuk cümleler çıkıyor. Yasna yaşama isteği üzerine, babasının, kim bilir neden, hayata tutunması üzerine düşünüyor. Ona bir marihuana daha veriyor, televizyonu açıyor ve kulaklığını takıyor. Bir süre bir dergiyi karıştırarak yanında duruyor. "Tanrı'ya inanmıyordum ama acıyı ancak onun yardımıyla atlatabildim" diyor ünlü bir oyuncu karısının ölümünden söz ederken. "Basit: bol bol su" diyor bir başka sayfadaki model. "Dedikoduların seni etkilemesine izin verme." "Bu yıl oynadığı ikinci televizyon dizisi." "Yaşamanın bin bir türlü yolu var." "Neye bulaştığımı bilmiyordum." "Görevlerini yerine getirmek için çok çabalaman gerekebilir."

Çöp kamyonunun sesini, çöpçülerin bağırışlarını, köpeklerin havlamasını, kulaklıktan gelen kahkahaların vızıltısını duyuyor, babasının nefes alışını dinliyor ve kendininkini, bu gürültülerin hiçbirisi sessizlik duygusunu değiştiremiyor – huzur değil: sessizlik. Sonra oturma odasına gidiyor, bir cigaralık sarıyor ve karanlıkta içiyor.

öykü

belgelerim

alejandro zambra

Alejandro Zambra yeni kuşak Güney Amerika edebiyatının en parlak yazarlarından biri. Şili'de ve dünyada **Bonzai**, **Eve Dönmenin Yolları**, **Ağaçların Özel Hayatı** romanlarıyla eleştirmenlerden ve okurlardan büyük övgü aldı. İlk öykü kitabı **Belgelerim**'de insanların benliğine kazınan pek çok ayrıntının izini sürüyor. İroni dolu, sade ve keskin anlatımıyla. Âdeta on bir kısa roman okuduğumuz duygusu uyandıran öyküler.

Bilgisayarın Belgelerim klasöründe yaşayan metinler. Hikâyeler anlatmayı yaşama biçimine dönüştürmüş aileler. Telefon hatlarıyla uzağı yakınlaştırmaya çalışanlar, aşkın peşinden gidenler. Uçurtmalar, haydutlar, kandırmacalar, takıntılar. Korkusuzca devrim ve sigara diyebilenler. Şarkılar konuşuyor fonda, şiirler yer gözlüyor.

İspanyolcadan çeviren
Çiğdem Öztürk

NOKTA KİTAP
EDEBİYAT

ISBN 978-605-9851-82-4

19 TL